

(Συμπερίληψη ε. Δ. Μυθωνά)

Επιστημονική Έκθεση
 και
 σχέδιον νόμου περί
 τῆς ἐλαττοῦς διάρκειας τῆς εἰς
 τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως

Ἡμ. ; ὑπουργός Παιδείας

honoris hoc appropinquatio eius
et sapientia est hoc conparatio
eius amparum non minus
populorum in istis curis
hinc aditum sapientia lo digne
hinc appropinquatio uas et ovis
et in p^{er} de p^{er} de digne
ad opulentiam p^{er} antip^{er}
oportet amparum hoc uel
eius de hoc op^{er} hoc
et hoc uoluntum fieri uel
hinc appropinquatio lo co
populorum, et uel de de
et hoc de p^{er} et lo uel

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

εἰς τὸ σχεδὸν Νόμου "περὶ ἑξαετοῦς διαρκείας εἰς τὰ Σχολεῖα τῆς Μῆσης Ἑκπαιδεύσεως φοιτήσεως τῶν μαθητῶν καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς δύο ἐπαλλήλους κύκλους"

1949 Καὶ τοὶ ἤδη πλησιάζει νὰ συμπληρωθῇ πενταετία ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς κατοχικῆς περιόδου, ¹⁹⁴⁹ ὅθεν ἔχει διδομὴ ἀρῇ ἡ εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων τῆς Μῆσης Ἑκπαιδεύσεως ἀναφερομένη νομοθετικὴ ἀνωμαλία. Αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἐν λόγῳ σχολεῖα λειτουργοῦσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 4373 τοῦ 1929 Νόμου ἐπανελθόντος εἰς τὴν ἐνέργειαν, δι' ἁπλῶν Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν τῆς κατοχικῆς περιόδου, καὶ ἔχουσι νὰ ἔχῃ καταργηθῇ διὰ νομοθετικῆς πράξεως ὁ Α.Ν. 1849 τοῦ 1939, κατὰ τὴν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὁποίου εἶχε παῦσαι νὰ ἰσχύῃ ὁ ρηθεὶς 4373 Νόμος τοῦ 1929. Ἀπαράιτητον ἄρα τυγχάνει ἀπὸ ἀποφύσεως τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς νομοθετικῆς τάξεως, νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἄρσιν τῆς σημειωθεῖσης ἀνωμαλίας. Ἀλλ' ἐκτός τοῦτου καὶ οὐσιαστικοὶ λόγοι ἐπιβάλλουσιν νὰ ἐξετασθῇ τὸ ὅλον πρόβλημα τῆς ὁργανώσεως τῶν σχολείων τῆς Μῆσης Ἑκπαιδεύσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πέρας τῆς κτηθείσης κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδοκιμάσθη τὸ σῶστημα τοῦ ἑξαετοῦς ἐνιαίου κύκλου. Διὰ τοῦ εἰρημμένου συστήματος κατηργήθη ἡ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου 1836 θεσπισθεῖσα κατανομή τῶν ἐτῶν τῆς ἑπταετοῦς διαρκείας τῆς Μῆσης Ἑκπαιδεύσεως εἰς τὸν κατώτερον τριετὴ κύκλον τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου" καὶ εἰς τὸν ἀνώτερον τετραετὴ τοῦ "Γυμνασίου". Ἀντὶ τῶν δύο ἐπαλλήλων κύκλων εἰσῆχθη ἐνιαυτὸς ἑξαετῆς κύκλος, τὰ ἔτη τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μῆσης Ἑκπαιδεύσεως ἡλαττώθησαν κατὰ ἓν, κατηργήθησαν δὲ 435 Ἑλληνικὰ Σχολεῖα λειτουργοῦντα εἰς τὰς παλαιὰς ἐπαρχίας. Διὰ τοὺς εἰς αὐτὰ φοιτῶντας μαθητὰς, ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐγγραφῶν εἰς τὰς δύο κατωτέρας τάξεις τῶν ἑξαετῶν γυμνασίων ἰδρύθησαν μεταβατικῶς διττάσια Ἡμιγυμνάσια.

Βόθρος ἀπὸ τῶν πρῶτων ἐτῶν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τοῦ ἑξατάξου γυμνασίου ἐν ἱαλοῦ γυμνασίου καὶ κολοῦ κατεδείχθη, ὅτι τοῦτο ἐνεῦχε πολλὰς ἀτελείας. Ἀποδείξεις περὶ τῆς διαπιστώσεως τῶν μειονεκτημάτων τοῦ δέον νὰ θεωρηθῶσιν αἱ ἐπανεξιημιέναι ἀποπειραὶ πρὸς τροποποιήσιν του. Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐν λόγῳ σχολείων δὲν ἐκρίθη ἱκανοποιητικῇ, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐνομήθη ὡς ἀποτελεσμα τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐτῶν φοιτήσεως, καθωρίσθη κατὰ τὸ 1937 διὰ τοῦ Α.Ν. 770, οἱ μαθητὲς οἱ προοριζόμενοι διὰ τὴν Μῆσιν Ἑκπαίδευσιν νὰ εἰσάγωνται εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῆς μετὰ τὴν ἀπκέρτασιν τετραετοῦς ἐν τῇς δημοτικῶς σχολαίῳς μαθηταίς. Οὕτως ἐθεσίσθη ἡ διτταετὴς διάρκεια τῆς Μῆσιν Ἑκπαίδευσιν ἀπὸ τοῦ 1937 ἡ ὅποια ὁμῶς ἐμειώθη, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, εἰς ἑξαετὴ κατὰ τὴν κατοχικὴν περίοδον.

Οὐ μόνον δὲ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς διάρκειας τῆς φοιτήσεως ὁ ἐνῆ-ατος ἑξαετὴς κύκλος δὲν ἐθεωρήθη ἐπαρκής, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις κατελογίσθη ὡς μειονέκτημα τοῦ ἡ ἑλλειψὶς διαρθρώσεως τοῦ εἰς δύο ἐπαλλήλους κύκλους. Ἀδύγῳ τῆς καταργήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῆς ἀτροφίας εἰς ἣν περιέπεσαν τὰ Ἑμὶ γυμνάσια καὶ τὰ ἑστικὰ σχολεῖα, ἀντιθέτως κατάρθωσαν νὰ συγκεντρώσων κατὰ μέσον ὅρον περισσοτέρους τῶν εἰκοσι μαθητῶν κατὰ τάξιν συνεσμερεύθη εἰς τὰ λειτουργοῦντα εἰς ἑστικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον κέντρα ἑξατάξια γυμνάσια, ὑπὲρμετρος ἀριθμὸς μαθητῶν καθιστῶν ταῦτα ἐξαιρετικῶς δυσὸ-οῦντα. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦτου κατενόηθη ὅτι καὶ ἄλλοι λόγοι ἀρκοῦν-τως σοβαροί, ἐπιβάλλουν τὴν διαίρεσιν τοῦ κατ' ἀρχὰς ἑξατάξου καὶ κατὰ τὴν διττατάξου ἐνιαίου κύκλου εἰς δύο ἐπαλλήλους. Οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ψυχολογικοί, παιδαγωγικοί, κοινωνικοί, μορφωτικοί καὶ οἰκονομικοί. Ὁ ἐπὶ τῆς ψυχολογικῆς ἐρευνῆς διαπιστωθεὶς ρυθμὸς ἐξελλέξεως τῆς παιδικῆς νοοτροπίας τῆς παρακολουθοῦσης τὴν πρόοδον τῆς ἡλικίας τοῦ παιδιοῦ, δὲν ἐπιτρέπει νὰ διαταχθῶσι τὰ μαθήματα εἰς ἐνιαῖον ἑξαετὴ κύκλον. Πολλοὶ τῶν μαθητῶν οὔτινες

διακόπτουν τὴν φοίτησιν των μετὰ τὰ πρῶτα τρεῖς ἔτη, ὅθεν κατωρθώ-
νουν νὰ ἀποκτήσουν ἐνιαυτὸν κύκλον γνώσεων, διότι τὸ πρόγραμμα
τοῦ ἑξαταξίου εἶναι διατεταγμένον ὡς ἐπὶ τῇ πολὺ κατ'εὐθὺγραμ-
μον προοδευτικῇ διδασκίᾳ. Ἐκτός τοῦτου διὰ τῆς καταργήσεως
τῶν καλαιῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἐνεφανίσθη σημαντικὸν μορφωτι-
κὸν κενόν. Κατέστη αἰσθητὴ ἡ ἑλλειψίς σχολείου γενικῆς μορφώσε-
ως, ἀποτελοῦντος αὐτοτελὴ βαθμίδα ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἦδυνάτο νὰ
ἐποικοδομηθῇ ἐφ' ἑνὸς μὲν ἡ περαιτέρω γενικὴ μόρφωσις ἡ παρεχο-
μένη διὰ τῆς ἀνωτέρας βαθμίδος τῆς ἡμέσης Ἑκπαιδεύσεως, ἀφ' ἑτέ-
ρου δὲ ἡ τῆς μεσαίας βαθμίδος ἐπαγγελματικῆς μόρφωσις, ἡ παρεχο-
μένη ὑπὸ τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολείων. Κατὰ ταῦτα οἱ νέοι οἵτι-
νες ὅθεν ἐπεθύμουν νὰ ἀποπερατώσωσιν ὀλοκληρὸν τὸν ἑξαετῆ κύ-
κλον τῶν γυμνασίων ὅθεν εὗρισκον εἰδικὸν καὶ πρὸςφορὸν πρὸς τοῦ-
το σχολεῖον, ἀφ' οὗ μόνον δι' οἰκονομικοῦς ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους
γενικωτέρους λόγους ὅθεν ἦτο οὔτε δυνατόν οὔτε καὶ ὁρῶν νὰ
ἰδρυθῶσιν καὶ εἰς τὰ μικρότερα ἄστικὰ κέντρα πλήρη ἑξατάξια
γυμνάσια. Ἀλλ' εἶναι φανερόν ὅτι θὰ ἦτο ἐξ ἴσου ἀντικοινωνικὸν
καὶ ἄδικον νὰ ἀποστερηθῶμεν τὰ κέντρα τῆς ὑπαίθρου καὶ πόλεως
τῶν μορφωτικῶν ἰδρυμάτων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ παρελχέτο αὐτοτελὴς
~~μόρφωσις~~ γενικὴ μόρφωσις ἐξαρχοῦσα διὰ νὰ ἐποικοδομηθῇ ἐπὶ ταύ-
της ἀνωτέρα βαθμὶς ἐπαγγελματικῆς καὶ γενικῆς μορφώσεως καὶ
παρέχουσα τὰ ἐφόδια εἰς τοὺς νεαροὺς τροφίμους τῆς ὑπαίθρου νὰ
συμετάσχωσιν μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτενεργοῦ ἐπιγνώσεως εἰς
τὸν πνευματικὸν πολιτιστικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τῆς χώρας.
Ὅθεν κατέστη πρόδηλον ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ διατομὴ τοῦ ἑξαταξίου
κύκλου τῶν σχολείων τῆς ἡμέσης Ἑκπαιδεύσεως εἰς δύο ἐπαλλήλους.
Ὅπως μόνον θὰ ἦδυνάτο νὰ ἀποφουσθῇ ὁ πειρασμός, εἰς ὃν ὑποκίπτει
σήμερον ὁ εἰσαγόμενος εἰς τὸ ἑξαετὲς γυμνάσιον μαθητῆς, ὅστις
παρωθεῖται, ἔστω καὶ ἂν ὅθεν ἔχει προικισθῇ διὰ τῶν ἀπαιτουμένων
πνευματικῶν προτερημάτων νὰ ἀποπερατώσῃ πᾶσαν θυσίαν ὀλοκληρὸν
τὸν ἑξαετῆ κύκλον. Ἀντιθέτως ἂν ὑπάρξῃ αὐτοτελὴς κατώτερος

κώκυλος, θά καταστή δυνατόν νά περιορίσῃ ὁ μετρίως πνευματικῆς ἐκ-
νόητος τρῶσιμος τὰς φιλοδοξίας του εἰς τήν ἀποκερᾶτσωσιν τοῦτου
μῦθου.

Ἡ ἀνάγκη τῆς διαρθρώσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως
εἰς δύο ἐπαλλήλους κώκυλους ἐγένετο αἰσθητή καί κατὰ τό παρελθόν.
Οὕτω κατὰ τό 1937 προεκρίθη ἡ ὑποδιείρεσις τοῦ δικτατοῦς κώ-
κυλου εἰς δύο βαθμίδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη συνακηρτίζεται ἐκ
τῶν πέντε πρώτων τάξεων, ἡ δέ δευτέρα ἐκ τῶν τριῶν ἀνωτέρων τοῦ
δικτατοῦ κώκυλου. Κατὰ θά τό 1939 ἐγένετο ἀποδεκτόν αἱ πρώται
ἔξ τάξεις νά ἀποτελέσουσιν ἐνιαῖον κώκυλον ὑπό τήν ἐκπαιδεύσαν γυ-
μνάσιον, αἱ δέ δύο τελευταῖαι νά ἀπαρτίσωσι τό Λύκειον. Ἐπελοθοῦ-
σης ὅμως τῆς γενικῆς κατοχῆς καί ἀνασταλέσης τῆς ἰσχύος τοῦ
ρηθέντος νόμου δέν κατέστη ἐφικτόν νά πραγματοποιηθῇ ἡ προβλε-
φθεῖσα διαίρεσις. Οὕτω συνέβη νά εὗρεσκωνται σήμερον ἐν λει-
τουργίᾳ ἐνιαῖα ἐξατάξια γυμνάσια, τὰ ὅποια λόγῳ τοῦ πληθωρισμοῦ
τῶν εἰς ταῦτα ἐγγραφομένων μαθητῶν δέν δύνανται νά ἐκπληρώσωσι
τήν παιδευτικὴν των ἀποστολήν. Ἐπειδὴ δέ δέν εἶναι δυνατόν
νά ἰδρυθῶσι ἐξατάξια γυμνάσια εἰς τὰ μικρά κέντρα τῆς ὑπαίθρου
δέν ὑπάρχει τύπος σχολείου παρέχον γενικὴν μόρφωσιν εἰς τὰ
παιδιά τὰ ὅποια δέν δύνανται νά ἀποσταλῶσιν ὑπό τῶν γονέων εἰς
τὰ κέντρα εἰς ἃ λειτουργοῦν ἐξατάξια γυμνάσια. Διὰ τὸν λόγον
τοῦτον ἠγαγίθη ἡ πολιτεία νά ἰδρύσῃ μέγαν ἀριθμὸν ἀτελῶς λει-
τουργοῦντων παραρτημάτων.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς οὐχὶ εὐχαρίστου ἀπὸ παιδευτικῆς ἀποφάσεως
καταστάσεως καί πρὸς ἔρσιν τῆς ὑφισταμένης νομοθετικῆς ἀνωμαλί-
ας, ἠχρήμεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νά εἰσληγθῶμεν διὰ τοῦ προσηρημέ-
νου σχεδίου νόμου " περὶ ἐξαετοῦς διαρκείας τῆς εἰς τὰ σχολεῖα
τῆς Μέσης Ἑκπ/σεως φοιτήσεως τῶν μαθητῶν καί περὶ τῆς διαιρέ-
σεως αὐτῆς εἰς δύο ἐπαλλήλους κώκυλους" τὴν διαίρεσιν τῶν ἐν

λειτουργία ήδη έξαταξίων γυμνασίων καὶ έξαταξίων Ἐμπορικῶν
 Σχολῶν εἰς δύο τριετοῦς διαρκείας τύπους σχολείων. Ὁ πρῶτος
 ἐκ τούτων θά ἀπαρτισθῇ ἐκ τῆς πρῆτης, δευτέρας καὶ τρίτης κα-
 τωτέρων τάξεων τῶν έξαταξίων γυμνασίων καὶ έξαταξίων Ἐμπορι-
 κῶν σχολῶν καὶ θά ἀποτελεσθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ προγυμνάσιον ἀφ'
 ἑτέρου δὲ τὴν κατωτέραν Ἐμπορικὴν Σχολήν. Ὁ δευτερός κῶδικος
 θά ἀπαρτισθῇ ἐκ τῶν τετάρτης, πέμπτης καὶ ἑκτης τάξεων τῶν έξα-
 ταξίων γυμνασίων καὶ Ἐμπορικῶν σχολῶν, θά ἀποτελεσθῇ δὲ ἀφ' ἑνὸς
 μὲν τὸ γυμνάσιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν Μῆσιν Ἐμπορικὴν σχολήν.
 Ἐκείντος τῶν τύπων τούτων θά ἀποτελῇ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περι-
 πτώσεις ἰδιαίτερον καὶ αὐτοτελεῖς σχολεῖον τελοῦν ὑπὸ ἰδίων
 διευθύνειν καὶ διοικήσειν. Ἵνα δὲ εξασφαλίζεται ἡ εἰς τοὺς
 ἰδρυομένους νέους τύπους σχολείων ἐγγραφὴ καὶ φοίτησις τῶν ἱκα-
 νῶν πρὸς τοῦτο τροφίμων καθορίζεται ὅτι οἱ μαθηταὶ ὑφίστανται
 εἰσιτήριον δοκιμασίαν οὐ μόνον διὰ τῶν ἐγγραφῶν των εἰς τὴν
 πρώτην τάξιν τοῦ κατωτέρου κώδικου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτη-
 σιν των ἐκ τῶν προγυμνασίων καὶ τῶν κατωτέρων Ἐμπορικῶν scho-
 λῶν, διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὰ γυμνάσια καὶ τὰς Μῆσας Ἐμπορι-
 κὰς σχολὰς. Ὡς πρὸς τὴν διδασκείαν εἰς τοὺς ἰδρυομένους τύ-
 πους σχολείων ὕλην, ὁρίζεται ὅτι θά καθορισθῇ κατὰ τρόπον ὥστε
 νὰ παρέχεται εἰς τοὺς ἀποφοίτους ἑκατέρου τῶν κώδικων ἀνηρτισμέ-
 νον σύνολον γνώσεων καὶ δεξιοτήτων.
 Ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων θεσπίζεται νὰ διαχωρίζε-
 ται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς πρόγραμμα φιλολογικοῦστορικοῦ τύπου, ἀφ'
 ἑτέρου δὲ εἰς πρόγραμμα φυσικομαθηματικοῦ τύπου. Οὕτω ἄλλα
 μὲν ἐκ τῶν γυμνασίων θά εἶναι τύπου φιλολογικοῦστορικοῦ ἄλλα
 δὲ φυσικομαθηματικοῦ. Ἐὰν ληθῇ μερίμνα κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν
 προγραμμάτων ἵνα μεταξὺ τῶν δύο τύπων τοῦ γυμνασίου μὴ παρουσι-
 ζηται μεγάλη διαφορὰ. Ἐπειὴ καθορίζεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν
 γυμνασίων τοῦ φυσικομαθηματικοῦ τύπου δὲν θά εἶναι μεγαλύτερος

τοῦ ὁ ὅς πέμπτου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυμνασίων τοῦ φιλολογικοῦ τοῦ
 καὶ τύπου. Δὲν ἐγκρίνομεν κατὰ ταῦτα τὸν ριζικὸν διαχωρισμὸν
 τοῦ τύπου τῶν σχολείων, διότι φρονοῦμεν ὅτι, χάρα ὅπως ἡ Ἑλλάς
 ἀπαιτεῖ τὸν ἐκπαιδεύσεως συνθετικῆς μορφῆς. Εἰς τὴν χώραν μας
 δὲν δύναμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν διὰ τὴν παιδεύαν τὸν στρατὸν καὶ
 τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτιστικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ βίου
 τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐντατικοῦ διαχωρισμοῦ καὶ τῆς ἀπολύτου εἰδικευσε-
 ως, ὅπως γίνηται εἰς τὰς ἄλλας χώρας τὰς διαθετούσας μέγαν ἀ-
 ριθμὸν πηθουμοῦ καὶ ἀνεξαντλήτους πηγὰς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.
 Ὅπως καὶ τὸ ἔδαφος οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τυγχάνει ἐν Ἑλλάδι
 μορφῆς συνθετικῆς. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐκπαιδεύεται ἐν Ἑλλάδι
 κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἡ μόρφωσις τοῦ μονομερῆς ἀλλὰ πολυ-
 μερῆς παρέχουσα εἰς αὐτὸν τὴν δυνατότητα νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς
 τὰς ποικίλας ἀπαιτήσεις τὰς ἀπορροεῦσας ἀπὸ τὴν ποικιλίαν τῶν
 ἐν τῇ Χώρα κρατούσων συνθηκῶν καὶ νὰ ἀντιμετωπίζῃ ἐνδεχομένης
 περιπετείας καὶ μεταλλαγὰς ἐν τῷ βίῳ. Τὴν παιδευτικὴν ταύτην
 ἀρχὴν ἔχει διακηρύξει πρὸ πολλῶν αἰώνων ὁ θουκιδίδης διὰ τοῦ
 Περικλέους ὅστις εἰς τὸν περίφημόν του ἐπιτάφιον λέγει "Καὶ
 καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστον
 ἂν εἶδῃ καὶ μετὰ χαρίτων μαλίστ' ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρκὲς
 παρέχεσθαι" θεωρεῖ δηλαδὴ ὡς πλεονέκτημα τῆς ἀθηναϊκῆς παιδείας
 "ὅτι ὁ καθέ τις ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ προσαρμοσθῇ
 πρὸς τὰς ποικιλιὰς μορφῆς δόσεως μὲ τὴν μεγαλύτεραν εὐστροφί-
 αν καὶ χάριν". Διὸς τοιαύτης ἀντιμετωπίσεως τῶν πραγμάτων ἀνε-
 πτόχη εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα πολιτισμὸς ὁμονικὸς, πολυμερῆς
 καὶ συνθετικὸς. Διὰ λόγους οἰκονομικοῦ δὲν εἶναι σκόπιμον νὰ
 δώσωμεν εἰς μέγαν ἀριθμὸν νέων εἰδικευμένην μόρφωσιν, διότι τὴν
 οἰκονομικὴν μας ζωὴν τὴν χαρακτηρίζει ἑλλειψὶς σταθερότητος.
 Τὸ αὐτὸ πρόσωπον πρέπει παρ' ἡμῶν νὰ εἶναι ἡοικημένον διὰ τὴν
 ἀντιμετώπισιν πολλῶν εἰδῶν ζωῆς καὶ δόσεως. Ἡ ἀρχὴ ὅρα τῆς
 συνθετικῆς συνάμα καὶ ἐντατικῆς μορφώσεως πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπερχῆν

εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν μας ἔναντι τῆς ἀρχῆς τῆς εἰδικεύσεως. Ἐπει-
 δή δὲ εἴμεθα καὶ ἕνος κατ' ἐξοχὴν ἱστορικὸν ὑποχρεωμένοι νὰ διε-
 ξάγῃ διαρκῆς ἀγῶνα ἐπιβιώσεως εἰς τοὺς τροφίμους τῶν σχολείων
 τῆς Μῆσης Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ παρέχεται σαφιλὴς ἱστορικὴ
 μὀρφωσις ἐφ' ἧς μόνον δύναται νὰ στηριχθῇ ἔθνικῆς καὶ πολιτικῆς
 φρονιματισμὸς. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐγκρίνωμεν διὰ
 τὴν Μῆσιν παιδεύειν σχολεῖα νεωτερικοῦ τύπου εἰς τὰ ὅποια δὲν
 θὰ ἔχουσι τὴν προσήκουσαν θέσιν τὰ φιλολογικὰ ἱστορικὰ μαθήματα.

Πάντα τὰ ἐν λειτουργίᾳ ἤδη ἐξατάξια γυμνάσια, ὡς καὶ ἐξε-
 τάξια ἐμπορικὰ σχολαὶ θέλουσι διαιρεθῇ εἰς τοὺς ρηθέντας δύο
 τύπους. Προβλέπεται δὲ νὰ ἰδρυθῶσι προγυμνάσια καὶ εἰς τὰ κέντρα
 τῆς ὑπαθροῦ εἰς τὰ ὅποια ἐλειτούργουν παλαιότερον Ἑλληνικὰ
 σχολεῖα ἢ ἡμιγυμνάσια. Οὕτω θὰ ἀναπληρωθῇ τὸ προκείμενον ἐκ τῆς
 καταργήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων μορφωτικὸν κενὸν καὶ θὰ τεθῇ
 εἰς τὴν διδασκίαν τῆς ὑπαθροῦ καὶ σχολεῖον μέσης γενικῆς μορφῆς
 σεως, τὸ ὅποτον παλλὰς θὰ παρὰσχη εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ παιδευτικῆς
 ἀποφθεῖς ὑπηρεσίας. Ἐκ τῆς τοῦτου τὰ προγυμνάσια θὰ χρησιμεύ-
 σαι πρὸς προπαιδεύειν τοῦ διδαντικοῦ προσωπικοῦ διὰ τῆς ἀνωτέ-
 ρας βαθμίδας. Ἵνα δὲ καθίσταται δυνατὴ ἡ διοχέρευσις τῶν ἐκ
 τοῦ προγυμνασίου ἀποφοιτῶντων νέων καὶ εἰς ἄλλου τύπου σχολεῖα,
 παρέχεται εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγράφωνται κατόπιν εἰσιτη-
 ρίου δοκιμασίας καὶ εἰς τὰ ἰδρυθησόμενα μετὰ ἐπαγγελματικὰ scho-
 λεῖα.

Ἡ εἰς δύο τριετέες κλίλους διατομὴ τῆς ἑξαετοῦς φοιτήσεως προε-
 τιμήθη διὰ πολλοὺς λόγους ἡ πετρά τὴν ὅποσαν ἀπεκομίσσαμεν ἐκ
 τῆς λειτουργίας τῶν διταξίων ἡμιγυμνασίων ἀπέδειξεν ὅτι διτάξια
 σχολεῖα δὲν δύναται νὰ ἐφελκίσωσι τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ.
 Οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ μόνιμα καὶ σταθερὰ ἀποτελέσματα διὰ
 τροφίμους νεαρᾶς ἡλικίας διτάξιον σχολεῖον. Δὲν εἶναι δυνατόν
 νὰ δημιουργηθῇ εἰς ταῦτα σχολικὸς βίος καὶ σχολικὴ παράδοσις
 οὐδὲ νὰ ἐμπεδωθῇ μόνιμος καὶ σταθερὰ ἐπιδρασις οὐδὲ τὸ πρόγραμμα

δύναται νὰ ολοκληρωθῇ εἰς αὐτῇ κῆλον μορφώσεως. Τοῦναντίον ἡ πέτρα ἦν ἀπικομισαμένη ἐκ τῆς λειτουργίας κατὰ τὸ παρελθόν τῶν τριταξίων Ἑλληνικῶν σχολείων ἀπέδειξεν ὅτι ὁ τύπος τοῦ τριταξίου σχολείου καὶ εὐδαιμόνητος τυγχάνει καὶ παιδαγωγικῶς ~~ἐκπαιδευτικῶς~~ ἀποτελεσματικὸς. Διότι εἶναι ἀλήθεια ἀνεκδέκτος ἀμφισβήτησεως, ὅτι τὰ τριτάξια ἐκεῖνα Ἑλληνικά σχολεῖα παρὰ τὰς ἐλλείψεις των παρουσίασαν καλὰ ἀποτελέσματα καὶ ἐκέρδιον τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἡ ἐνδεχομένη ἰδρύσεις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν τούτων σχολείων εἰς τὴν ὑπαίθριον δὲν ὑπάρχει φόβος ὅτι θὰ ὑπερεξογκώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως φοιτῶντων μαθητῶν. Ἀντιθέτως ὑποστηρίζομεν ὅτι θὰ ἐλαττώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῶν γυμνασίων φοιτῶντων. Ὅπως ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἐξατάξιον γυμνάσιον μαθητὴς ἐπειδὴ τοῦτο ἀποτελεῖ ἐνιαῖον κῆλον αἰσθάνεται τὸν ἀναγκασμὸν νὰ περατώσῃ καὶ τὰς ἑξ. τάξεις. Ἄν ὅμως ἰδρυθῇ ὁ κατώτερος κῆλος τοῦ προγυμνασίου πολλοὶ τῶν τροφίμων εἶναι πιθανόν ὅτι θὰ ἀρκεσθῶσι εἰς τὴν ἀποπεράτωσίν του. Διὰ δὲ τῆς εἰσιτηρίου δοκιμασίας τῆς προβλεπομένης διὰ τοὺς ἐγγραφουσμένους εἰς τὰ γυμνάσια θὰ καταστήσῃ δυνατόν νὰ ἐπιλέγωνται οἱ ἱκανοὶ πρὸς συνέχειον σπουδῶν.

Ἡ ἰδέα ὅτι πρέπη πάση θυσίᾳ νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως φοιτῶντων μαθητῶν ἰδέα τοῦ κατωτέρου κήλου ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως δελεαστικὴ κριθεμένη ἀπὸ ἀπόψεως μορφωτικῆς καὶ κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς τυγχάνει ὅλως ἀπαράδεκτος. Ἡ κατὰ τὸν αἰῶνα μας διαδόσις τῆς ἐφέσεως πρὸς μάθαιν ἐγένετο ἀφορμὴ εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας νὰ αὐξάνεται διαρκῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως ἐγγραφουσμένων καὶ φοιτῶντων μαθητῶν. Οὕτω εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1910 ἐκ τῶν νέων

ηλικίας 14-17 ετών ποσοστόν 25% ήκολούθει σπουδᾶς Μέσης Ἑκπαι-
 δεύσεως. Τὸ ποσοστόν τοῦτο κατὰ τὸ 1930 ἀνῆλθε εἰς 65% κατὰ δὲ
 τὸ 1940 εἰς 73%. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ σύνολον τῶν μαθητῶν τῆς
 Μέσης Ἑκπαιδεύσεως ἀνῆρχετο κατὰ τὸ 1913 εἰς 186647 μαθητᾶς,
 κατὰ τὸ 1921 εἰς 302025, κατὰ τὸ 1928 εἰς 393183 κατὰ τὸ 1936
 εἰς 481767 καὶ κατὰ τὸ 1937 εἰς 484676. Παρ' ἡμῶν τὰ δεδομένα
 τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐνεργηθείσης στατιστικῆς ἀνεπιβάρυνσι
 τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως (ἐξαταξίων γυμνα-
 σίων, ἐξαταξίων Ἑμπορικῶν σχολῶν, ἡμιγυμνασίων καὶ παραρτημα-
 των) εἰς 105.000. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος παραβαλλόμενος πρὸς τὸν ἀρι-
 θμὸν τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως φοιτῶντων μα-
 θητῶν (875.000) φαίνεται ἐν πρώτῃ ὄψει ὑπεροχικός. Ἀλλ' ἔάν
 ἐξετάσωμεν βαθύτερον τὰ πράγματα θὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι εἰς τὴν
 δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, ἔάν δὲν ὑπῆρχεν ὁ συμμοριτισμὸς ὅστις
 παρεκάλυψε τὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων τῆς ὑπαθροῦς, ὁ ἀριθμὸς
 τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα φοιτῶντων μαθητῶν ἔδει νὰ προσεγ-
 γίζηται τὸν ἀριθμὸν 1.300.000, δοθέντος ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1936 τὸ
 ἀριθμητικὸν σύνολον τῶν κατ' ἔτος ὀφειλόντων νὰ ἐγγράφωνται μα-
 θητῶν εἰς ἑκάστην τάξιν τῶν σχολείων δὲν εἶναι ὀλιγώτερος τῶν
 200 χιλιάδων μὲ τᾶς διακριτοὺς ἀυξήσεις. Ἐάν λοιπὸν ὑπολογί-
 σωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν νέων ἡλικίας 13-18 ἐτῶν τοῦλάχιστον εἰς
 ἓν ἑκατομύριον καὶ 175 χιλιάδες μαθητῶν τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως
 ἀντιπροσωπεύουν ποσοστόν 17,5%. Ἀλλὰ καὶ ὁ πληθωρικός οὗτος
 ἀριθμὸς δὲν θὰ διατηρηθῇ εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος. Ἀδῶς τῆς συγκεντρώ-
 σεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαθροῦς εἰς ἀστικὰ κέντρα εἰς τὰ ὅποια
 λειτουργοῦσι ἑξατάξια γυμνάσια, παρατηρήθη συρροή νέων εἰς τὰ
 σχολεῖα Μέσης Ἑκπαιδεύσεως. Ἐπίσης ἐνεκα τῆς δυσκολίας τῆς
 τοποθετήσεως τῶν νέων εἰς ἐπαγγέλματα τῆς προελθοῦσης ἐκ τῆς
 ἀνωμαλίας τοῦ συμμοριτισμοῦ πολλὰ οἰκογένεια συγκεντρῶνται
 εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα ἐνέγραψαν τὰ τέκνα των εἰς σχολεῖα Μέσης

Ἐκπαιδεύσεως ἵνα μὴ μένῃσι ἄνευ οἰασθήποτε ἀπασχολήσεως. Ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἀντὶ τὴν ὑπαίθερον ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως φοιτῶντων μαθητῶν θὰ κατέλθῃ εἰς τὸ ἐπὶ πεδόν 10-11% ὅπως ἦτο καὶ προπο-
λεμικῶς. Εἰς τοῦτο θὰ συμβῇ καὶ ἡ ἴδρυσις καλῶς ὁργανωμένης
ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἥτις νῦν εἶναι ἐλπίετι σχεδὸν ἀνθ-
παρκτος. Πάντως ὅμως πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς
λαὸς ὅστις ὑπῆρξεν κατὰ τὸ παρελθόν ὁ δημιουργὸς τῆς μορφώσεως
καὶ ἔχει καὶ νῦν τὴν τιμὴν νὰ ἀγωνίζεται τῆς δημοκρατικῆς ἰσο-
νομίας, ἔχει εὐλόγως τὴν ἐξέλιξιν νὰ μεριμνήσῃ ἡ πολιτεία ὅπως
παρέχηται εἰς τὰ τέκνα του παύσεως ἀντιτῆρα ἐκείνης, ἣν δύνανται
νὰ παρῶσιν τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Παρ' ἡμῶν μὲ τὴν συμπλήρωσιν
τοῦ 12ου ἔτους τερματίζεται ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις εἰς τὰ scho-
λεῖα. Δεδομένου ὅμως ὅτι ὁ νεαρὸς ἀπὸφοίτος τοῦ δημ. σχολείου δὲν
τοποθετεῖται εἰς ἐπάγγελμα πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 14ου ἔτους
τῆς ἡλικίας του μένει σχεδὸν ἐπὶ τριετίαν ἄνευ ἀπασχολήσεως, διό-
τι ~~ἐκτετακτοῦ~~ ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην λειτουργούν-
των ἐπαγγελματικῶν σχολείων εἶναι ὅλως ἀσήμαντος καὶ ἀνεπαρκής.
Τὰ τριετῆ προγυμνάσια ἀνταποκρίνονται κατὰ ταῦτα εἰς πραγματικὰς
ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ παροραθοῦν. Διὰ
τοῦτο εἰσηγοῦμεθα τὴν ἴδρυσιν τῶν τριετῶν Προγυμνασίων εἰς ὅσον
θὰ δυνατόν περισσότερα κέντρα τῆς ὑπαίθερου. Προβλέπομεν δὲ καὶ
τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν εἰς περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν δὲν συγκεν-
τρώνεται ἐπὶ τριετίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν 90 μαθητῶν. Κατ' ἐξέλεσιν
προεωλέσθη νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐνότης τῆς διοικήσεως εἰς τὰ Πειραμα-
τικὰ σχολεῖα, τὴν Πρότυπον Βαρβάκειον Σχολήν, τὰ λοιπὰ πρότυπα
καὶ σχολαὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐνότητος
τῆς ἐν αὐτοῖς συντελουμένης ὑποδειγματικῆς παιδευτικῆς ἐργασίας.
θὰ ἡδυνάτῃ τις ἴσως νὰ ἀπαιτήσῃ ὅπως ἡ διάρκειά τῆς εἰς
τὰ προγυμνάσια φοιτήσεως ὁρισθῇ τετραετής. Τοῦτο ὅμως ἐκτὸς τῆς

οικονομικῆς ἐπιβαρύνσεως θὰ συνεπήγετο τὴν κολύμβειν τοῦ ἀνωτέ-
ρου γυμνασιακοῦ τμήματος, ὅπερ ἤδη καὶ μὲ τὰς τρεῖς του τάξεις
εἶναι ἐλλιπές. Ἐκτάτου θὰ ἦτο νὰ προστεθῇ καὶ τετάρτη τάξις
εἰς τὰ ἱδρυόμενα ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου τριτάτια γυμνάσια, οἱ
ἀπόφοιτοι τῆς ὁποίας θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐγγράφωνται εἰς τὰ
ἱδρύματα τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως μὴ ὑποβαλλόμενοι εἰς εἰσι-
τηρίους ἐξετάσεις, ἄλλα τὸ μέτρον τοῦτον ὡς καὶ ἄλλα ἀφορῶντα
εἰς τὴν ἱδρύειν τεχνικῶν γυμνασίων ὡς καὶ εἰς τὸν καταβιβασμὸν
τοῦ ὁρίου τῆς ἡλικίας τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τὸ πρῶτον
ἐγγραφομένων μαθητῶν ἐπιφυλασσόμεθα νὰ πτοτείνωμεν διὰ νεωτέ-
ρων σχεδίων νόμου. —

Εκδόσιον νόμου " Περὶ ἑξαετοῦς διαρκείας τῆς εἰς τὰ
 σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως φοιτήσεως τῶν μαθητῶν
 καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῆς εἰς δύο ἑκαλλήλους κύκλ
 κλους "

Ἄ ρ θ ρ ο ν τ ο ν

Ἡ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως φοιτήσις τῶν
 μαθητῶν ὁρίζεται ἑξαετῆς, διαίρεται δὲ εἰς δύο τρι-
 ετεῖς ἑκαλλήλους κύκλους. Ὁ κατωτέρος κύκλος ἀπαρτι-
 ζόμενος ἐκ τριῶν τάξεων ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον καὶ αὐτο-
 τελεῖ κατὰ τε τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν διοικήσιν τῶ-
 κων σχολείου ὡς τὴν ἐκπαιδευτικὴν προγυμνάσιον. Ὁ δὲ
 ἄνωτερος κύκλος ἀπαρτιζόμενος ἐκ τῶν τριῶν τάξεων
 ἀποτελεῖ ἐπίσης ἰδιαίτερον καὶ αὐτοτελεῖ κατὰ τε τὴν
 λειτουργίαν καὶ τὴν διοικήσιν τῶν κων σχολείου ὡς ἑ-
 κπαιδευτικὴν Γυμνάσιον.

Τὰ ἥδη ἐν λειτουργίᾳ ἑξατάξια γυμνάσια διαίρονται
 ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος νόμου εἰς αὐτοτελεῖ
 τριετὴ σχολεῖα τῶν μὲν τριῶν κατωτέρων αὐτῶν τάξε-
 ων ἀποτελούντων προγυμνάσιον, τῶν δὲ τριῶν ἄνωτέρων
 Γυμνάσιον.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν τοῦ Προγυμνασίου ἐγγράφονται,
 κατόπιν ἐπιτυχοῦς εἰσιτηρίου δοκιμασίας, μαθηταὶ κεκτη-
 μένοι ἀπολυτήριον τῆς ἑκτῆς τάξεως Δημοσίου ἢ ἰδιω-
 τικοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Εἰς δὲ τὴν πρώτην τάξιν
 τοῦ Γυμνασίου ἐγγράφονται, κατόπιν ἐπιτυχοῦς εἰσιτη-
 ρίου δοκιμασίας, μαθηταὶ κεκτημένους ἀπολυτήριον τῆς
 τρίτης τάξεως Δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ Προγυμνασίου.

* Α ρ θ ρ ο ν 3 ο ν

Προγυμνάσια δίδονται νῦν ἰδρυθεῖσαι διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑρησκευσμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας κατ'αὐτὴν γνωματεύσεως τοῦ Κ. Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ εἰς κέντρα εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ παρελθόν ἐλαίτοῦργουν τριτάξια ἐλληνικὰ σχολεῖα καὶ Ἡμιγυμνάσια.

Ἐκείσθς ἰδρύονται καὶ εἰς κέντρα ἔνθα ἐκπαιδευτικαὶ ἀνάγκαι ἐπιβάλλουν τὴν ἰδρύσασθαι τῶν.

Προγυμνάσια τῶν σπουδῶν καὶ αἱ τρεῖς τάξεις ἐπὶ τριετίας δὲν συνεχέντρωσαν ἐνενήκοντα μαθητὰς καταργοῦνται.

* Α ρ θ ρ ο ν 3 ο ν

Διὰ Β. Δ. προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑρησκευσμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνωματεύσειν τοῦ Κ. Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἥτις δέον νῦν ἐκδοθῇ ἐντός τριμήνου ὑπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου θὰ καθορισθῇ τὸ Πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ Προγυμνασίῳ καὶ Γυμνασίῳ διδασκομένων μαθημάτων κατὰ τρόπον ὥστε νῦν διευρυνθῶσιν εἰς ἐνιαῖον σύνολον τὰ ἐν ἑκατέρῳ τῶν σχολείων τούτων διδασκόμενα, μαθήματα.

* Α ρ θ ρ ο ν 4 ο ν

Τὸ ὁργανικὸν διδακτικὸν Προσωπικὸν τοῦ Προγυμνασίου ἀποτελεῖται

1ον) ἑξ ἐνός Διευθυντοῦ ἔχοντος τὸν βαθμὸν πρωτοβαθμοῦ καθηγητοῦ (Τμηματάρχου Β.)

2ον) Ἐκ δύο δευτεροβαθμίων φιλοσόφων, ἕν δ' Διευθυντῆς εἶναι θεολόγος ἢ φυσικὸς ἢ μαθηματικὸς.

3ον) Ἐξ ἐνός δευτεροβαθμοῦ μαθηματικοῦ ἢ φυσικοῦ ἕν δ' Διευθυντῆς εἶναι φιλόσοφος ἢ θεολόγος.

4ον) Ἐξ ἑνὸς δευτεροβαθμοῦ θεολόγου, ἔν δ' Διευθυν-
τῆς εἶναι φιλόλογος ἢ φυσικὸς ἢ μαθηματικὸς.

Τὸ ὡς ἂνω προσώπῳ δὲν συμπληροῦται διὰ δευτεροβαθμοῦ
ων καθηγητῶν ἢ διδασκάλων τῆς Γυμναστικῆς τῶν Γαλ-
λικῶν καὶ τῶν Γερμανικῶν, οἵτινες διορίζονται μόνον
ἐφ' ὅσον εἰς τὴν ἔδραν τῶν Προγυμνασίων λειτουργεῖ
τοῦλάχιστον ἔν εἰσὶ Προγυμνάσιον ἢ Γυμνάσιον.

Εἰδικὸς δ' καθηγητῆς ἢ διδάσκαλος τῆς Γυμναστικῆς διο-
ρίζεται καὶ ὅταν δὲν λειτουργῇ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ
Προγυμνασίου καὶ ἕτερον Προγυμνάσιον, εἰς τὴν κερήκωσιν
ταύτην δ' γυμναστῆς συμπληροῖ τὰς ὥρας τῆς ὀπωρεω-
τικῆς διδασκαλίας εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῶν δημοτι-
κῶν σχολείων.

Ἄρθρον 5ον

Ὁ τριετής κύκλος τῶν Γυμνασίων διαφορίζεται ἀναλό-
γως τῶν εἰς αὐτὰ διδασκόμενων μαθημάτων, ἀφ' ἑνὸς μὲν
εἰς τὸν τύπον τοῦ φιλολογικοῦστορικοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ
εἰς τὸν τοῦ φυσικομαθηματικοῦ Γυμνασίου. Ὁ ἀριθμὸς καὶ
τὰ κέντρα εἰς τὰ ὅποια θὰ ἰδρυοῦν Γυμνάσια ἐκπεδ-
ρου τῶν ῥηθέντων τύπων θέλει καθορισθῇ διὰ Β. Δ.
προκαλυμμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν ἑρθεκευμάτων καὶ
Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνώμην τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ
Συμβουλίου λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκασταχοῦ ἐκπαιδευ-
τικὰς ἀνάγκας. (Ἅντως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἰδρυθησομένων Γυμνα-
σίων φυσικομαθηματικῶν τύπων δὲν δύναται ν' εἶναι ἔν

τῷ συνόλῳ τοῦ ἀνέτερος τοῦ ἐνὸς πλείου τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν ἰδρυθησομένων Γυμνασίων.)

Ἄρθρον 6ον

Τὸ ὁργανικὸν διδασκικὸν προσωπικὸν τοῦ Γυμνασίου τοῦ φι-
λολογικοῦστορικοῦ τύπου ἀποτελεῖται.

1ον) Εξ ἑνὸς γυμνασιάρχου, φέροντος τὸν βαθμὸν τοῦ Διευθυντοῦ Β. φιλολόγου ἢ θεολόγου.

2) Ἐκ δύο πρωτοβαθμίων φιλολόγων

3) Εξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου θεολόγου ἢ Διευθυντῆς εἶναι φιλόλογος. Εἰς περιπτώσιν δὲ καθ' ἣν ὁ Διευθυντῆς εἶναι θεολόγος, ἀντὶ θεολόγου προστίθεται φιλόλογος.

4ον) Ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν.

5ον) " " " " " Φυσικῶν

6ον) " " " ἢ δευτεροβαθμίου καθηγ. Γαλλικῶν

7ον) " " " " " Γυμναστικῆς.

8ον) " " " " " Τεχνικῶν

9ον) " " " " " Ὀδικῆς

αἱ καθηγηταὶ τῶν Γαλλικῶν, τῆς Γυμναστικῆς τῶν Τεχνικῶν καὶ τῆς Ὀδικῆς συμπληροῦν τὰς ὑποχρεωτικὰς ἡρας διδασκαλίας ἀναλαμβάνοντες τὴν διδασκαλίαν μαθημάτων τῆς εἰδικότητός των εἰς τὰ Προγυμνάσια καὶ λειτουργοῦντα εἰς τὴν ἔδραν τῶν Γυμνασίων - εἰς τῶν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων ὀνομάζεται ὑποδιευθυντής.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 7ον

Τὸ οργανικὸν διδακτικὸν προσωπικὸν τοῦ Γυμνασίου τοῦ φυσικομαθηματικοῦ τύπου ἀποτελεῖται

1ον) Εξ ἑνὸς Γυμνασιάρχου φέροντος τὸν βαθμὸν Διευθυντοῦ Β. μαθηματικοῦ ἢ φυσικοῦ.

2ον) Ἐκ τριῶν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν φιλολόγων

3ον) Εξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου φυσικοῦ ἢ μαθηματικοῦ ἀνελθώς τῆς εἰδικότητος τοῦ Διευθυντοῦ

4ον) Ἐξ ἑνὸς δευτεροβαθμίου μαθηματικοῦ ἢ Διευθυντῆς εἶναι μαθηματικὸς ἢ εἰς ἑνὸς δευτεροβαθμίου φυ-

σικοῦ ἢ χημικοῦ ἢ δ' Διευθυντῆς εἶναι φυσικοῦ.

βον) Εἰς ἑνὸς πρωτοβαθμοῦ ἢ δευτεροβαθμοῦ καθηγη-
τοῦ τῶν Γαλλικῶν

γον) *Εἰς ἑνὸς πρωτοβαθμοῦ ἢ δευτεροβαθμοῦ καθηγ.
τῆς Γυμναστικῆς

δον) Εἰς ἑνὸς πρωτοβαθμοῦ ἢ δευτεροβαθμοῦ καθηγ.
τῶν Τεχνικῶν

θον) εἰς ἑνὸς πρωτοβαθμοῦ ἢ δευτεροβαθμοῦ καθηγητοῦ
τῆς *Ῥοικῆς

Οἱ καθηγηταὶ τῶν Γαλλικῶν τῆς Γυμναστικῆς τῶν Τεχνι-
κῶν καὶ τῆς *Ῥοικῆς ἀναλαμβάνουσιν νὰ συμπληρῶσιν τὰς
ὁπορευτικὰς ὁρὰς διδασκαλίας ἀναλαμβάνοντες τὴν διδ-
σκαλίαν μαθημάτων τῆς εἰδικότητος των εἰς τὰ Προγυ-
μνάσια τὰ λειτουργοῦντα εἰς τὰς ἑδρας τῶν Γυμνασίων.

Εἰς τῶν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν τῶν θεωρητικῶν μαθη-
μάτων τῆς εἰδικότητος των εἰς τὰ Προγυμνάσια τὰ λει-
τουργοῦντα εἰς τὰς ἑδρας τῶν Γυμνασίων.

Εἰς τῶν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν τῶν θεωρητικῶν μαθη-
μάτων ὁνομάζεται ὁποδιευθυντής.

*Α ρ θ ρ ο ν β ο ν

*Ἡ διαφρεσις εἰς δύο ἐπαλληλοὺς κύκλους καὶ δ' δι-
αφορισμὸς τοῦ ἑνὸς κύκλου εἰς δύο τμήκους ἔχει δι-
φασμογὴν καὶ ὡς πρὸς τὰ Πειραματικὰ Σχολεῖα τῶν Πανε-
πιστημίων, τὴν Πρῶτον Βαρβάκειον Σχολήν, τὰ λοιπὰ
πρῶτα Γυμνάσια καὶ τὰς Σχολὰς Μέσης Ἐκπαίδευσως.
Ἄντα τὰ ἑνὸς κύκλου εἰς δύο διηρημένα εἰς Προγυ-
μνάσια καὶ Γυμνάσια διατελοῦσιν ὅσοι ἐνῆλκον διευθύν-
ειν. *Ἡ ἑγγραφή εἰς τὸν ἑνὸς κύκλον τῶν Γυ-
μνασίων ἐνεργεῖται καὶ παρὰ τοῖς σχολείοις τοῖς
κατὰ τὸν ἐπιτελεῖται εἰσπληροῦ δοκιμασίας, εἰς τὴν ὅταν

ται νά λήθωσι μέρες καί μαθηταί κακτημένοι ἀπολυτήριον προγυμνασίων μὴ ἐνηκόντων εἰς τὰ βηθέντα σχολεῖα.

Ἄρθρον 9ον

Τὸ ὄργανικόν διδακτικόν προσωπικόν σχολῶν μετῴσης ἐκκατα-
δεύσεως παρὰ ταῖς ὁμοίαις λειτουργοῦσι ἀποστέροι οἱ
τόσοι τῶν Γυμνασίων ἀποτελεῖται

1ον) ἔξ ἑνὸς Γεν. Διευθυντοῦ ὑέροντος τὸν βαθμὸν δι-
ευθυντοῦ Α' φιλολόγου, ἢ μαθηματικοῦ ἢ φυσικοῦ ἢ θεολόγου.

2ον) ἔκ δύο Γυμνασιάρχων, Διευθυντῶν Β', ἔξ ὧν ὁ εἰς
φιλόλογος ἢ θεολόγος, ὁ δὲ ἕτερος μαθηματικὸς ἢ φυσικὸς.

3ον) ἔξ ἑνὸς Διευθυντοῦ τοῦ Προγυμνασίου (Τμηματάρχου Α').

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ σύνθεσις ἔχει ὡς καθωρέσθη διὰ τῶν
ἄρθρων 4, 6 καὶ 7 τοῦ παρόντος Νόμου.

Ἄρθρον 10ον

Τὸ ὄργανικόν διδακτικόν προσωπικόν τῶν Πειραματικῶν
καὶ Πρωτῶν ἀποτελεῖται

1ον) ἔξ ἑνὸς Γεν. Διευθυντοῦ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Διευ-
θυντοῦ Α' φιλολόγου, ἢ μαθηματικοῦ, ἢ φυσικοῦ ἢ θεολόγου

2ον) ἔκ δύο Γυμνασιάρχων Διευθυντῶν Β' ἔξ ὧν ὁ εἰς
φιλόλογος ἢ θεολόγος, ὁ δὲ ἕτερος μαθηματικὸς ἢ φυσικὸς.

3ον) ἔξ ἑνὸς Διευθυντοῦ Προγυμνασίου (Τμηματάρχου Α').

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ σύνθεσις ἔχει ὡς καθωρέσθη διὰ
τῶν ἄρθρων 4, 6, καὶ 7 τοῦ παρόντος Νόμου

Ἄρθρον 11ον

Οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Προγυμνασίου ἔχουσι τὰ προσόντα πρὸς
διορισμὸν τῶν εἰς δημοσίαν θρόνον καὶ εἰς θέσεις ὄργα-
νισμοῦ δημοσίου δικαίου, διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ὁποίων ὅσον
ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον Γυμνασίου. Τὸ ἀπολυτήριον τοῦ μα-

- 7 -

Προγυμνασίου παρέχει εἰς τὸν κύκλόν του τὸ δικαίωμα νὰ ὑποστῇ εἰσθηρίων ἐξετάσιν διὰ τὸ Γυμνάσιον ἀπο-
τρίτων τῶν τύπων καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα πρὸς ἐγγράφην
εἰς τὰ κατώτερα καὶ μέσα σχολεῖα τῆς Ἐπαγγελματικῆς
Ἑκπαίδευσεως.

Ἄρθρον 12ον

Ἡ διαρκεία τῆς εἰς τὰς Ἑμπορικὰς Σχολὰς φοιτήσεως ὁ-
ρίζεται ἑξαετίας, διαιρουμένη εἰς δύο ἐκαλήλους τρι-
ετείς κύκλους ἀποτελοῦντας κατὰ τε τὴν λειτουργίαν καὶ
τὴν διοίκησιν αὐτοτελεῖς τύπους σχολείων. Ὁ πρῶτος κα-
τώτερος τριετής κύκλος ἀποτελεῖ τὴν κατωτέραν Ἑμπο-
ρικὴν Σχολήν, ὁ δὲ δευτερος ἀνώτερος τριετής κύκλος
τὴν ἡδύσην Ἑμπορικὴν Σχολήν.

Ἄρθρον 13ον

Τὸ πρόγραμμα τῶν εἰς ἐκάτερον τῶν ὡς ἄνω κύκλων δι-
δασκομένων μαθημάτων θέλει ρυθμισθῇ διὰ Β. Δ. ἐκδιδο-
μένου ἐντός τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος
νόμου μετὰ γνωμάτευσιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου
κατὰ τρόπον ὥστε ἡ διδασκομένη ὕλη εἰς ἐκάτερον τῶν
κύκλων νὰ ἀποτελεσθῇ ἐνιαῖον σὺνολον.

Ἄρθρον 14ον

Εἰς τὰς κατωτέρας Ἑμπορικὰς Σχολὰς ἐγγράφονται κατὰ-
πιν ἐπιτυχὸς εἰσιτηρίου δοκιμασίας μαθηταὶ κεκτημέ-
νοι ἀπολυτήριον ἑξατάξιου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δημοτι-
κοῦ σχολείου. Εἰς δὲ τὰς μέσας Ἑμπορικὰς Σχολὰς ἐγ-
γράφονται κατὰπιν ἐπιτυχὸς εἰσιτηρίου δοκιμασίας οἱ
κεκτημένοι ἀπολυτηρίου κατωτέρας Ἑμπορικῆς σχολῆς.

Ἄρθρον 15ον

Αἱ ἤδη ἐν λειτουργίᾳ εὐρισκόμεναι ἑξατάξιοι ἑμπορικὰ

Εχολαί διαπαιδούνται, ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος Νόμου, εἰς τοὺς ῥηθέντας ὁδοὺς καὶ κλάους. Ὁ Διευθυντὴς τῆς Μέσης Ἑμπορικῆς Εχολῆς ἀσχεῖ ἐλεγκτεῖαν καὶ ἐπὶ τῆς κατωτέρως, ἐφ' ὅσον αὐτὴ λειτουργεῖ εἰς τὸ αὐτὸ διδασκῆριον εἰς ὃ καὶ ἡ μέση.

Ἄρθρον 16ον

Ἐκτὸς τῆς Ἑμπορικῆς Εχολῆς ὕδνεται νῦν ἰδρυθεῖν καὶ εἰς κέντρα εἰς τὰ ὁποῖα ὁδὸν ἐλεγεργουμένων κρηγομένων ἐξαιτῶνται Ἑμπορικῆς Εχολῆς. Ἡ ἰδρυσις τῶν γίνεσθαι δεῖ διὰ Β. Δ. προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Υπουργοῦ τῶν Ἐργασιῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνώμης τοῦ Ἐκκαθευτικοῦ Συμβουλίου, λαμβάνοντος ὑπ' ὄψιν τὰς τοπικὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας.

Ἄρθρον 17ον

Τὸ ὄργανικόν διδασκτικόν προσωπικόν τῆς κατωτέρως Ἑμπορικῆς Εχολῆς ἀποτελεῖται

1ον) ἐξ ἑνὸς διευθυντοῦ μετὰ βαθμὴν πρωτοβαθμοῦ καθηγητοῦ (Τμηματάρχου Β.) ἐμποριολόγου ἢ φυσικοῦ ἢ μαθηματικοῦ ἢ φιλοσόφου.

2ον) Ἐκ ὁδοῦ δευτεροβαθμοῦν φιλοσόφων, ἔνθ' διευθυντῆς ὁδὸν εἶναι φιλόλογος.

3ον) Ἐξ ἑνὸς διευτεροβαθμοῦ μαθηματικοῦ ἢ φυσικοῦ ἔνθ' διευθυντῆς εἶναι ἐμποριολόγος. Ἄνθ' διευθυντῆς εἶναι μαθηματικὸς, φυσικὸς ἢ φιλόλογος ἀντὶ τοῦ δευτεροβαθμοῦ μαθηματικοῦ ἢ φυσικοῦ διορίζεται ἐμποριολόγος.

4ον) ἐξ ἑνὸς δευτεροβαθμοῦ καθηγητοῦ ἢ διδασκάλου τῆς Γαλλικῆς ὅστις ὁδὸν νῦν κἀκτῆται γνώσεις ἐπαρκεῖς διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τῶν στοιχείων τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

5ον) Ἐξ ἑνὸς δευτεροβαθμοῦ καθηγητοῦ ἢ διδασκάλου τῶν τεχνικῶν.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 18ον

Τὸ ὄργανικὸν διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Μέσης Ἑμπορικῆς Σχολῆς ἀποτελεῖται.

- 1) ἐξ ἑνὸς διευθυντοῦ, φέροντος τὸν βαθμὸν διευθυντοῦ Β' Ἑμποριοῦ, φυσικοῦ ἢ χημικοῦ ἢ μαθηματικοῦ
- 2) ἐκ οὗτο πρωτοβαθμίων φιλολόγων
- 3) διαιτητῶν καθηγητῶν (φυσικῶν, μαθηματικῶν, Ἑμποριοῦ) οὕτως ὥστε μετὰ τοῦ διευθυντοῦ νὰ συμπληρωθῇ τὸ εἰδικὸν προσωπικὸν συγκεκλιμένον ἐν συνολῷ ἐκ οὗτο Ἑμποριοῦ, ἑνὸς φυσικοῦ καὶ ἑνὸς μαθηματικοῦ. Ἐκ τούτων οἱ οὗτο εἶναι δευτεροβάθμιοι.
- 4) ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου χημικοῦ
- 5) ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου καθηγητοῦ τῶν Γαλλικῶν.
- 6) ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου καθηγητοῦ Ἀγγλικῆς.
- 7) ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου καθηγητοῦ τῶν Τεχνικῶν (κεκτημένου καὶ γνώσεως δεκτολογραφίας)
- 8) ἐξ ἑνὸς πρωτοβαθμίου ἢ δευτεροβαθμίου καθηγητοῦ Γομμαστικῆς.

Εἰς τῶν καθηγητῶν τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων ὀρίζεται ὡς διευθυντῆς.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 19ον

Μαθηταὶ ἀποτυχόντες εἰς τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν πρὸς εἰσαγωγὴν των εἰς τὴν Α' τάξιν τοῦ Προγεμνασίου δύνανται νὰ ὑποστῶσι εἰσιτήριον δοκιμασίαν διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῆς κατωτέρας Ἑμπορικῆς Σχολῆς καὶ τὰν ἀπαλιν.

Курсовые работы

1) Анализ (в форме лекции)

Министерство

2) Анализ (в форме лекции)

3) Министр

4) Анализ (в форме лекции)

5) Анализ (в форме лекции)

6) Анализ (в форме лекции)

7) Анализ (в форме лекции)

8) Анализ (в форме лекции)

9) Анализ (в форме лекции)

10) Анализ (в форме лекции)

11) Анализ (в форме лекции)

12) Анализ (в форме лекции)

13) Анализ (в форме лекции)

14) Анализ (в форме лекции)

15) Анализ (в форме лекции)

16) Анализ (в форме лекции)

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου " Περὶ Ἑξασχολικῆς
ἀγωγῆς νέων. "

Π Ρ Ο Σ

τὴν Ἐπιτροπὴν Ἑξουσιοδοτήσεως τοῦ
ΕΞ ψηφίσματος

Ἀπὸ τὰς Ἀρχάς ἤδη τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὥς εἶναι γνωστὸν, ἐμφανίζεται εἰς τὴν μέσσην Εὐρώπην καὶ ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ μίᾳ ὁμαδικῇ κίνησιν τῶν νέων πρὸς τὰ ἔξω, προσερχομένη εἴτε ἀπὸ τὴν ἀφύπνισθεῖσαν τάσιν τῶν νέων πρὸς χειραφῆτησιν εἴτε ἀπὸ ἀντίδρασιν πρὸς τὸ δεσποτικὸν Κράτος τῶν γονέων καὶ τοῦ σχολείου, εἴτε ἀπὸ μίαν ῥωμαντικὴν διάθεσιν πρὸς τὴν παρθένον φύσιν καὶ τὸ ἄγνωστον Παράλληλως πρὸς τὴν κίνησιν αὐτὴν ἀναπτύσσεται εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν ὑπὸ τοὺς ἐλευθέρους δημοκρατικοὺς θεσμοὺς ἡ ὀργάνωσις τῆς αὐτοδιοικήσεως τῶν μαθητῶν. Τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ὀργανοῦνται εἰς μίαν μαθητικὴν κοινότητα μὲ ἰδίους ἄρχοντας, πιστὸν ἐν πολλοῖς ἀντίγραφον τῆς πραγματικῆς πολιτείας, ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν ἔμπρακτον πολιτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μελλόντων πολιτῶν.

Ἐκ τῶν παραλλήλων τούτων κινήσεων ἡ ἐπιστημονικὴ παιδαγωγικὴ ἐμόρφωσε τὸ νέον ἰδεῶδες τῆς ἀγωγῆς, τὸ ὅποτον ἀποβλέπει εἰς τὴν δημιουργίαν ἀληθοῦς προσωπικότητος ἥτοι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεων καὶ δεξιοτήτων τοῦ μαθητοῦ, ὥστε νὰ ἀποβῇ χρήσιμον μέλος εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ Κοινωνικὸν σύνολον.

Ἡ μετὰ ταῦτα ἐμφάνισις ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ τῶν φασιστικῶν καὶ ολοκληρωτικῶν ἀντιλήψεων περὶ Κράτους καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ συνθήματος " ὁ ἔχων τοὺς νέους ἔχει τὸ μέλλον " καθυπέταξεν καὶ πρωτοβουλῶν καὶ ἐλευθερίαν κινήσεως τῶν διαφορωτάτων ὀργανώσεων εἰς τοὺς φασιστικοὺς Μπαλλέλλα καὶ τὴν Χιτλερικὴν νεολαίαν. Κακὸν ἀντίγραφον τῶν ὀργανώσεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας τῆς 4ης Λύγουστου.

Διατηρεῖται ζωηρὰ ἀκόμη εἰς ὅλους ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια, ἡ ὠρά καὶ ὑψηλὴ ἰδέα τῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος, ἐνεπιστεύετο εἰς χεῖρας τυχαρχάστων νεανίσκων καὶ αὐτοχειροτονήτων ἀρχηγῶν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διάλυσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ σχολείου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ χαφιεδισμού.

Σήμερον μετὰ τὴν κατάνυξιν τοῦ φασισμού καὶ τὴν πλήρη ἐπικράτησιν τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, ἡ κίνησις τῶν νέων πρὸς τὰ ἔξω, ἐλλείπει πάσης ἄλλης ὀργανωμένης σχολικῆς ζωῆς, προσλαμβάνει τεραστίαν ἔκτασιν.

Χιλιάδες νέων τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν μεγάλων Ἀστικῶν κέντρων κατὰ μικρὰς ἢ μεγάλας ομάδας ἐκχύνονται εἰς τὰ βουνὰ καὶ τὰ ἀκρογιάλια ἢ ἀναζητοῦν νὰ ἱκανοποιηθοῦν τὴν δίψαν τῆς μαθή-

σεως οργανούμενοι εἰς συλλόγους, σωματεία, καὶ ποικιλιανόμους ἑλλας ἐνώσεις μετὰ διαφορώτατα συμπλέγματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Εὐτυχεὶς βεβαίως αἱ ὁργανώσεις ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται ἄνθρωποι ἐμπνέοντες ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ κράτος καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ ἀσκοῦντες εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, διὰ τοῦ καθολικοῦ κύρους καὶ τῆς ἀνεγνώρι-σμένης ἐπιβολῆς τῆς προσωπικότητος αὐτῶν. Εἰς τὰς πλείστας ὁμως περιπτώσεις παρουσιάζεται ἀποκαρδιωτικὸν τὸ φαινόμενον. Οἱ νέοι μας κατευθύνονται ὑπὸ προσώπων ἐντελῶς ξένων πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἀγωγῆς, μὴ δυναμένων νὰ παράσχουν καμμίαν ἐγγύησιν καὶ ἐμπιστοσύνην. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον δημιουργεῖται μὲν ἀγεφύρτως ἀντίθεσις μεταξὺ σχολικῆς καὶ ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς καὶ ὑπὸ τῶν ποικίλων αὐτῶν ἐπιδράσεων κατακαρματίζεται ὁ ψυχικὸς βίος τῶν νέων καὶ διασπᾶται ἡ ἐνότης καὶ ἡ συνοχὴ ποῦ πρέπει νὰ διέπῃ τὸν σκοπὸν καὶ τὰ μὲσά τῆς μορφώσεως. Τὴν πραγματικότητα ταύτην δένδοναται καὶ δέν ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ὡς κατ' ἐξοχὴν ὑπεύθυνος φορεὺς τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων. Δι-σθάνεται ἐπιτακτικὴν τὴν ἐθνικὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἡμέρας τάσεις τῆς νεότητος, νὰ αἰσθανθῇ τοὺς παλμούς καὶ τοὺς πόθους τῆς καὶ ἀντιστρέφον τὸ σύνθημα " νὰ δημιουργήσῃ τὸ μέλλον διὰ ἑαυτὸς τοὺς νέους ". Πᾶσα ἀδιαφορία αὐτοῦ εἰς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον τομέα θά ἦτο ἐγγληματικὴ καὶ ἀσυγχάρητος.

Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσπάθειας του ταύτης ἐλπίζει βασιμως ὅτι θά συντελέσῃ τὸ ὑπὸ τὴν κρῖσιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑποβαλλόμενον σχέδιον Νόμου. Τὸ σχέδιόν τοῦτο περιλαμβάνει δύο μεγάλα μέρη :

Α'. Διὰ τῶν ἄρθρων 1 ἕως 14 ἐπιδιώκεται ἡ παρακολουθήσις καὶ ἐποπτεία, ὁ συντονισμὸς τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐν ἀνάγκῃ, ὁ ἑλεγχος τῶν ὑφισταμένων ὁργανώσεων ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τῶν ὑπὸ σύστασιν τοιούτων, ὅσαι, μεταξὺ τῶν ἔργων αὐτῶν συμπεριλαμβάνουν τὴν ἐξωσχολικὴν ἀγωγήν.

Διὰ τὸν συντονισμόν τῶν προσπαθειῶν καὶ τὴν ἐν γένει ἐποπτείαν τῶν ὁργανώσεων τούτων συνιστᾶται ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας εἰδικὴ διευθύνσις ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς, ἔνθεν ἰδιαιτέρας ἐπιβαρύνσεως τοῦ Δημοσίου Προϋπολογισμοῦ. Παρὰ τῇ διευθύνσεισιν ταύτῃ προβλέπεται πολυμελὲς συμβούλιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκπροσωποῦνται αἱ σπουδαιότεραι κρατικαὶ λειτουργίαι καὶ τὰ ἰδρύματα τὰ ἀσκοῦντα ἐξωσχολικὴν ἀγωγήν, ἵνα ἡ ὅλη υὑσθεσις κατόχυρω-θῇ μὲ τὸ ἀπαιτούμενον κύρος καὶ καταστή ἁδιάβλητος.

Ἡ προβλεπομένη κατὰ συνεδρίαν τοῦ Συμβουλίου δαπάνη καλύπτουσα μόνον τὰ ἐξόδα κινήσεως, εἶναι ἐλαχίστη, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ.

Β'. Διὰ τῶν ἄρθρων 15 ἕως 27 προβλέπεται ἡ ἱδρύσις προτύπων Σχολῶν καὶ μορφωτικῶν κέντρων ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ καὶ ἡ μετὰ

-3-

ταῦτα ἐπέκτασις τοῦ θεσμοῦ εἰς ὅλους τοὺς ἄνθρωπους καὶ τὰς Κοινο-
τητας, καθ' ἃ εἰδικόν διδάγμα θέλει ὀρίσει. Εἰς τὰς ἰδρυομένας
σχολὰς συντελεῖται ἡ ἐνδεικνυομένη μορφωσις τοῦ προῶπικοῦ εἰς
τὰ ποικιλότατα καὶ ἰδιόζοντα προβλήματα τῆς ἑκτὸς τοῦ σχολείου
ἀγωγῆς τῶν νέων. Εἰς δὲ τὰ μορφωτικὰ κέντρα ἀπασχολοῦνται, κατὰ
τόν ἐλεύθερον αὐτῶν χρόνον, οἱ ἐργαζόμενοι καὶ μὴ νέοι καθὼς καὶ
οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, τὰ ὅποια δὲν ἡδυνήθησαν ἀκόμη ἐλλείψει
μέσων ἢ μεγάλης πνοῆς νὰ δημιουργήσουν ἄφθονον σχολικὴν ζωὴν.

Τὰ μορφωτικὰ κέντρα μὲ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐκδηλώ-
σεων θὰ ἀποβοῦν σὺν τῷ χρόνῳ ἐστὶν ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ καὶ προ-
νηματισμοῦ τῶν νέων μας.

Ἐν αὐτοῖς μακρὰν παντὸς σχολαστικοῦ πνεύματος · οἱ νέ-
οι δύνανται νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ ποικίλα αὐτῶν ἐνδιαφέροντα καὶ
νὰ ἐκδηλώσουν καθ' ὁμονόηποτε τρόπον τὰς κλίσεις των.

Τέλος τὸ μάθημα τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς εἰσάγεται ὑποχρεω-
τικῶς εἰς τὰ Παιδαγωγικὰ ἰδρύματα ὁπόθεν ἐξέρχονται οἱ μέλλον-
τες διδάσκαλοι τῶν παιδιῶν μας, ἵνα δυνήθωσιν νὰ ἀντεπεξέλθουν
ἐπιτυχέστερον εἰς τὴν ἱεράν αὐτῶν ἀποστολήν.

Διὰ τῶν μέτρων τούτων συμπληρουμένων σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῶν
υποδειξεων τῆς πράξεως καὶ τῆς πείρας τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἑθνικῆς
Παιδείας πιστεύει ὅτι ἐκπληροῦ μίαν μεγ . . . ἀποστολήν καὶ δια-
σφαλίζει τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ

1949

Ο

ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

Βουλευτῆς Ἀθηνῶν

ΝΟΜΟΣ ἀπ' ἀριθ.

"Περὶ ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς νέων"

Ἄρθρον Ἰον

1. Ὑπὸ τὸν ὄρον ἐξασχολικῆ ἀγωγῆ νοεῖται ἡ καθόλου ἐπιμέλεια τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς, ἤτοι ἠθικῆς, ἐθνικῆς, ἀνθρωπιστικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς, διαπλάσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν ἐκτὸς τοῦ σχολείου νέων καὶ νεανίδων, ὡς καὶ τῶν μαθητῶν κατὰ τὸν ἐλευθερον αὐτῶν χρόνον.

2. Ὑπὸ τὴν βννοίαν ἐξασχολικῆ ἀγωγῆ ὕφναιται ὑπὸ Β.Δ. προ-καλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας νὰ ἀπαριθμῶν καὶ ἕτερα θέματα.

Ἄρθρον 2ον

Ἡ ἐξασχολικῆ ἀγωγῆ τῶν νέων καὶ νεανίδων ἀποτελεῖ ἀντικείμενον εἰδικῆς μερίμνης τοῦ Κράτους, ἀσκουμένη διὰ τῶν κεντρικῶν καὶ περιφερειακῶν ὀργάνων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας, ὑφ-νεται ὅμως ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον καὶ ἐλευθέρων πρωτοβουλιῶν δημοσκονδιῶν, συνδέσεων, ἐνώσεων, ὀργανώσεων, σωματείων, συλλόγων καὶ ἰδρυμάτων ὑπὸ τοῦς ὅρους τῶν κατωτέρω ἀρθρῶν.

Ἄρθρον 3ον

Ἡ ὑπὸ τῶν ὀργανώσεων ἰδιωτικῆς ἐν γένει πρωτοβουλιῶς τῶν καθοριζομένων ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ἀρθροῦ ἐπιδικασμένη καὶ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμοζομένη ἐξασχολικῆ ἀγωγῆ τῶν νέων δὲν δύναται νὰ ἀντίκειται εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς καὶ τὸ καθόλου μορφτικὸν πρῶγραμμα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐπομένως πρέπει καὶ αὕτη νὰ τελεῖται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ συγκρότησιν ἐλευθέρων καὶ αὐτο-πράκτου προσωπικότητος, ἡθους καὶ χαρακτῆρος εὐσταθοῦς καὶ ἐνεργῆς ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν ὑπαρξιν, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν προκο-πὴν τοῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συνόλου κατὰ τὰς ἀνθρωπιστικὰς καὶ χριστιανικὰς ἀρχὰς τοῦ πατρικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄρθρον 4ον

Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 2 ἀναφερομένας ὀργανώσεις τὰς περι-λαμβανούσας μεταξὺ τῶν σκοπῶν των τὴν ἐξασχολικὴν ἀγωγὴν νέων μὴ συμπληρωσάντων τὸ Ἰδον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἀπογορευσαίκο-λύτως ὁριστοῦς ἢ ὁριστοῦς ὀνόμαζεις εἰς τὴν πολιτικὴν, ὡς καὶ ἡ ὀργανικὴ των ἐξόρτησις ἐκ πολιτικῶν κομμάτων καὶ ὀργανώσεων.

Ἄρθρον 5ον

Τὸ Ὑπουργεῖον ὁρῶν κατωτέρω καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ὡς ἐπο-

- 2 -

πιδεύουσα τὴν ἐν γένει ἀγωγὴν ἀρχή, ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἐκπαιδευτικῆς τοῦ ὁμοδιόττου, παρακολουθεῖ, ἐκπαιθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν ἐκ τῆς ἰδιαιτικῆς πρωτοβουλίας συντελουμένην ἐργασίαν ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, παρέχον πᾶσαν χρῆσιμον καθοδ. ἡγησίαν καὶ συνδρομὴν εἰς τὴς διενεργούσας ταύτην ἐργασίας.

Τὸ Ὑπουργεῖον, ὡς κίς κρίνει τοῦτο σκόπιμον, δύνανται νὰ ἐκπεραίνῃ διὰ τοῦ καθοριζομένου κατωτέρω Συμβουλίου ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων εἰς τὸ ἔφωρτο τὴν διοίκησιν, τὸ μέσο, τὰς μεθόδους, τὸ πρόγραμμα καὶ τὸ πρόσκα, δι' ἃ ἐπιδιώκεται ἡ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ τῶν.

Ἄ ρ θ ρ ο ν θ ο ν

Διεύθυνσις Ἐξασχολικῆς Ἀγωγῆς τῶν νέων

Διὰ τὸν συντονισμόν, τὴν παρακολουθήσιν, τὴν ἐκπαιθεῖν καὶ ἐλέγχον τῶν ἐργασιῶν τῆς παρὰ τῆς ἰδιαιτικῆς πρωτοβουλίας ἐκτελούμενης ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων συνιστᾶται παρὰ τῆς Ὑπουργείᾳ Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἰδίᾳ διευθύνσις ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς ῥεὺν ἀνατιθεμένη εἰς ἐκπαιδευτικὸν Σύμβουλον ἢ ἀνάστατον Ἐκπαιδευτικὸν λειτουργὸν ἔχοντα εὐρεῖαν παιδαγωγικὴν μόρφωσιν καὶ πεῖρον περὶ τῶν τοιούτων ἔργων.

Ἡ ἐκτασις τῶν ἔργων καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ὁμοδιόττου τῆς διευθύνσεως ταύτης ὀριεθῆσεται διὰ κανονιστικοῦ Διατάγματος.

Ἄ ρ θ ρ ο ν ζ ο ν

Τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν διεύθυνσιν ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς ὅλων ὁπολληλίκων προσωπικὸν κορβίνεται ἐκ τῶν ἀπηρετοῦντων εἰς τὴν Κεντρικὴν ἀπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ ἢ ἀποσπᾶται παρὰ τοῦ Συμβουλίου, ἐκ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως δι' ἀριστέριον χρόνον.

Ἄ ρ θ ρ ο ν θ ο ν

Κεντρικὸν Συμβούλιον Ἐξασχολικῆς Ἀγωγῆς τῶν νέων

Παρὰ τῇ Διευθύνσει συνιστᾶται Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων ἐκτελούμενον:

- α) Ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ καὶ Γνωμοτ. Ἐκπαιδ. Συμβ.
- β) Ἐξ ἑνὸς μέλους τοῦ Δ καὶ Γ. Ε. Σ. ὀριζομένου ἐκ τοῦ Ὑπουργοῦ κατὰ διατάξαν μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦτος ἐκείνου μέλους τοῦ ἀνατάρτα Συμβουλίου.

- γ) 'Εκ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων,
 δ) " " " " " Ἑχολικῆς Ὑγιεινῆς
 ε) " " " " " Σαφιστικῆς Ἀγωγῆς
 στ) " ? καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Ἐθν. Παν/μίου
 ζ) " " " " Παιδιατρικῆς " " "
 η) " " Πρόεδρου τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος

θ) 'Εκ τοῦ Δημάρχου

ι) " " Πρόεδρου τῆς Ἑργατικῆς Ἑστίας καί

ια) 'Εκ δύο πολιτῶν συναρμένων ἀπὸ τῆς μεριμνῆς καί τοῦ κέρους αὐτῶν καί προσφερομένων νά ἐξυπηρετήσουν τοὺς σκοποὺς τῆς ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς καί τὸ ἔργον γενικῶς τοῦ Συμβουλίου.

2. Τὸ ὑπὸ στοιχεῖα στ, ζ μέλη ὀρίζονται ἀπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ.

Τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἀπὸντα ἢ καλυδμενον ἀνακληροῖ εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν συμβουλίαν παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ὀριζόμενος.

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖα β, γ, δ καί ε μέλη οἱ κατὰ νόμον ἀνακληροῦνται τῶν

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖα στ καί ζ ἄλλοι καθηγηταί τοῦ Πανεπιστημίου τῶν αὐτῶν ἢ συγγενῶν μεθαρτίων παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ὀριζόμενοι.

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖα ια μέλη ὀρίζονται δι' ἀκοφθεας τοῦ Ὑπουργοῦ ὀρηκευρίτων καί Ἐθνικῆς Παιδείας ἐπὶ διατεῖ ὀητεῖρ, ἥτις δύναται νά ἀνακαυτίται ταῦτα ἀκουαῖζοντα τῶν συνεδρίσεων τοῦ Συμβουλίου πέραν τοῦ ἐξωρήνου ἀδικαιολογήτως ἀντικαθίστανται δι' ἀκοφθεας τοῦ Ὑπουργοῦ.

3. Κατὰ διατεῖαν τὸ Συμβούλιον ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον καί ἓνα ἀντιπρόεδρον με δικαίωμα ἐπανεκλογῆς. Εἰς περίπτωσιν κενώσεως τῆς θέσεως τῶν διενεργεῖται νῶ ἐκλογή διὰ τὸ ὀκλόσιον εἰς τῆς διατεῖας. Ὁ Ἀντιπρόεδρος ἀνακληροῖ τὸν Πρόεδρον ἀπὸντα ἢ καλυδμενον εἰς ὅλο αὐτοῦ τὸ καθήκοντα.

4. Χρῆ ἐφέλητο τοῦ Συμβουλίου ἐκτελεῖ : Διευθυντῆς τῆς ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, γραμματεὺς δὲ εἰς τῶν ὀπαλλήλων τῆς διευθύνσεως παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ὀριζόμενος, ὅστις συντάσσει τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδρίσεων μερίκην τοῦ εἰσηγητοῦ καί εὐθύνεται διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν γραφείων τοῦ Συμβουλίου.

5. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς διὰ πρόθεσιν τοῦ ὀρίξει τὴς τακτικῆς του κατὰ μῆνα συνεδρίσεως. Ἐκτίκτως συνεδρίει

ζει προσκλήσει τοῦ Π. Ἐδρου, ἢ τῆς ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ. Τό Συμβούλιον ἐδίδασκεται ἐν ἀπορίτῳ παρόντος τοῦ ἡμίσεος τῶν μελῶν του πλέον ἐνός καί οἱ ἀποφάσεις του λαμβάνονται κατ' ἀλειψηφίαν.

6. Τά μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου ἀποζημιώνονται διὰ ὄρυ. 25.000 δι' ἐκδότην παρουσίαν αὐτῶν εἰς συνεδριάσεις καί μέχρι ὅσας συνεδριάσεων κατ' ἔτος. Εἰς τὸν γραμματεῖα παρέχεται ἀποζημίωσις ἐκ δραχμῶν 15.000, κατ' συνεδριάσεις.

Ἄρθρον 9ον

Ἔργα καί ἀρμοδιότης Κεντρικοῦ Συμβουλίου Ἑκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς

1. Ἔργα τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου εἶναι: α) ἡ μελέτη τῶν σκοπῶν ὅςδε προτίθενται νά πραγματοποιήσων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς οἱ ἐν ἀρθ. 3 ἀναφερόμεναι ὀργανώσεις β) ὁ ἐλεγχος τῆς ποιοτικῆς καταστάσεως καί ἐν γένει καταλληλότητος τοῦ Διοικητικοῦ καί Ἑκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν γ) Ἡ μελέτη τῶν ὑπὸ ἐφαρμογὴν προγραμμάτων τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων δ) ἡ παρακολούθησις τῶν μεθόδων καί μέσων, δι' ἃν συντελεῖται ἐν τῇ πράξει τὸ ἔργον τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς ε) ἡ ἱδρύσις προτύπων Εἰδικῶν σχολῶν καί μορφωτικῶν κέντρων ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς.

2. Τὰς πρῶτας, γνωμοδοτήσεις, ἀποδείξεις τοῦ Συμβουλίου προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ παρόντος, εἰσάγεται εἰς τὸν Ὑπουργόν ὁ Διευθυντής τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς, ὅστις καί μεριμνᾷ διὰ τὴν κοινοποίησιν καί ἐκτέλεσιν τῶν λαμβανόμενων ἐκδοτετέρων καί ἀποφάσεων.

Ἄρθρον 10ον

Διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἑρσηκευμάτων καί Ἑθνικῆς Παιδείας ἐπιμελῆ παρακολούθησιν τῆς ἐν γένει ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων ἀποχρεοῦνται τὴ καθ' ὁλοκλήρην τρόπον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργαζόμενα ὁμοταγεῖα καί ἱδρύματα τὸ βραδύτερον ἐντός διμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Νόμου νά ἀποβῶσι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸ Καταστατικὸν καί τὸν Ἑσωτερικὸν Κανονισμὸν τῆς λειτουργίας των, ὡς καί σύντομον ἐκθεσὶν περὶ τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως αὐτῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς.

Τὸ Ὑπουργεῖον ἑρσηκευμάτων καί Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνώμης τοῦ Συμβουλίου ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς νέαν ἀνακοινῶν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐν λόγῳ ὁμοταγείων καί ἱδρυμάτων τὰς ἐπὶ τοῦ προγράμματος αὐτῶν παρατηρήσεις του, ἰδίως ἐπὶ τῶν σημείων αὐ-

τοῦ, τὸ ἕκαστ ἐντάσσονται τυχόν εἰς ἀντίθεσιν ἢ ἀσυμφωνίαν πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς καὶ τοὺς μαρτυρικοὺς σκοποὺς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, διὰ τὴν ἐπενεχθῶσιν εἰς αὐτὸ αἱ ἐπιτελούμεναι διορθώσεις καὶ βελτιώσεις.

Ἄ ρ θ ρ ο ν ΙΙον

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας δεῖν νὰ ἀποβῇ, πρὸς γνωμοδότησιν ἀπ' αὐτοῦ ἀντίγραφον τοῦ Καταστατικοῦ πλάσας θέας ἀποδοτέσθαι ὀργανώσεως, ὡς καὶ παντὸς σωματείου ἢ ἱδρυμάτος προτιθεμένου ν' ἀσχοληθῇ καθ' ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐξασχολικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων. Εἰς τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀποβῇ, κατ' ὅλον τοῦ Διοικητικοῦ καὶ Ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ ἐμφανῶν τὴν ἡλικίαν, τὸ ἐπάγγελμα, ἀνηκοδήτητα, ἐρησκευμὰ καὶ ἡθικὰ καὶ παιδαγωγικὰ προσόντα.

Ὅμοιος ἀποβῇ, ἀντίγραφον κοινικοῦ μητρώου καὶ πιστοποιητικῶν ὡς εἰς ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Σχολιάρχου τῆς περιφέρειας τῆς κατοικίας τοῦ αἰτούντος. Τῶν ἀποβλλόμενων εἰς κατ' ὅλον, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου, ἐγκρίναι ἢ ἀρκεῖται ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ὁ Ὑπουργός.

Ἡ γνωμοδότησις τοῦ Ὑπουργείου, μετὰ σχετικὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου ἐξασχολικῆς ἀγωγῆς ἐκδιδόμενη, πρὶν πόντως νὰ συνοδευθῇ τὴν εἰς τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ἀποβλλομένην αἰτησὶν ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τῶν σωματείων καὶ ἱδρυμάτων τούτων, δεῖν εἶναι εἰς ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐγκρίσιν μόνον, ἐφ' ὅσον μετὰ παρέλευσιν διμήνου ὑπὸ τῆς ἀποβολῆς ἀντιγράφου τοῦ Καταστατικοῦ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καθυστερεῖ ἢ γνωμοδότησις.

Ἄ ρ θ ρ ο ν Ι2ον

Ἀπολύτως ἐξακριβωμένοι παραβάσεις τῶν ἐνθῶν τοῦ παρόντος νόμου ἢ ἐκτροχισμοὶ τῶν ἐν λόγῳ ἐνώσεων, ὀργανῶν, σωματείων συλλόγων καὶ ἱδρυμάτων ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῶν τιθεμένων σκοπῶν ὡς πρὸς τὴν ἐξασχολικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων, ἀποχρεοῦν τὸ Ὑπουργεῖον Ἐρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας νὰ ἀξιώσῃ παρὰ τὴν παρεκτραπόμενων τὴν ἀνάδοχον εἰς τὴν τῆσιν, ἐν ἀποτροπῇ εἰ νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν ἀρμοδίων δικαστικῶν ἀρχῶν βράσι τῆς κειμένης περὶ σωματείων Νομ. θεσφας τὴν μερικὴν ἢ ὅλην

ἀνοστολήν τῆς ὑπ' αὐτῶν διενεργουμένης ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων.

Ἄρθρον 13ον

1. Διὰ τὴν μελέτην τῶν προγραμματῶν ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς αἱ ἐνδιαφερόμεναι ὁργανώσεις ἔδον νὰ υποβάλλουν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας (Δ/νοιν Ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς νέων) τὸ ἐτήσιον αὐτῶν πρόγραμμα κατὰ Ἰανουάριον μῆνα πρὸς ἐγκρίσιν ἢ τροποποιήσιν.

2. Καθ' ἑκάστην Δεκέμβριον αἱ ἐνδιαφερόμεναι ὁργανώσεις ἔδον νὰ υποβάλλουν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας σύντομον ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐρρώσεως τῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων.

Ἄρθρον 14ον

Ἡ παρακολούθησις τῶν μεθόδων καὶ μέσων, δι' ἃν συντελεῖται ἐν τῇ πράξει τὸ ἔργον τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, πραγματοποιεῖται δι' ἐκπαιτεῖς ὁκουμένης ὑπὸ περιφερειακῶν ἐκπαικτικῶν ὁργάνων διοριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ, κατόπιν προτάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς.

Καθίσκοντο ἐκπαιτεῖς καὶ ἐλέγχου δύνανται νὰ ἀνταποθῶν κατὰ τὸν ὡς ἔνα τρόπον εἰς α) Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς Μ. Ἐκπ/σεως καὶ Ἐπιθ/τῆς τῆς Στοιχ. Ἐκπ/σεως καὶ Δ/ντῆς Παιδ. Ἀκαδημιῶν β) Γενικοὺς καὶ Νομαρχιακοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῆς Γυμναστικῆς γ) εἰς Ὑγειονομικοὺς Ἐπιθ/τῆς Σχολείων καὶ Σχολιδίττους δ) εἰς Γυμνασιάρχας καὶ καθηγητὰς Μέρους Ἐκπαιδεύσεως καὶ α) εἰς Διευθυντὰς Δημοτικῶν Σχολείων.

2. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκπαικτοῦ τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς εἶναι τιμητικόν καὶ ἀμισθόν. Ἡ ἀνάληψις τοῦτου εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ διαρκεὶ ἐπὶ μίαν διετίαν, δυναμένη νὰ παρατείνεται κατὰ τὸν καθοριζόμενον ὑπὸ τῆς προηγουμένης παραγράφου τρόπον. Ἐν τῇ Ὑπουργικῇ ἀποφάσει τοῦ διορισμοῦ καθορίζονται καὶ οἱ ὑφ' ἑκάστου ἐκπαικτέμεναι ὁργανώσεις.

3. Πᾶσα κορομπλήσις τῶν καθηκόντων, εἰς ἣν ἤθελον ὑποπέσει οἱ ἐκπαικτοὶ τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, θεωρεῖται ἀπαρσιακὸν παράπτωμα καὶ κολάζεται κατὰ τοὺς κειμένους νόμους.

4. Ἔργα τῶν ἐκπαικτῶν εἶναι:

- 7 -

α) ἡ παρακολούθησις τῆς λειτουργίας τῶν ὀργανώσεων καὶ ἡ ἐπακρίβωσις τῆς συμμορφώσεώς των πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Κράτους τιθεμένους σκοποὺς τῆς ἀγωγῆς. Οἱ ἐκείναι ἀποχρεοῦνται νὰ ἀποβάλλουν ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐρθεως ἐκείτης τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐποπτευομένων ὀργανώσεων.

β) Ὁ ἑλεγχος τοῦ σκοποῦ τῶν προτεινομένων ὑπὸ τῶν ὀργανώσεων προσάκων ὡς ἡγετικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν στελεχῶν.

γ) ἡ ἐνέργεια ὑποκρίσεων κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Συμβουλίου ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς ἢ τοῦ Ὑπουργοῦ.

Ἄ ρ θ ρ ο ν 15ον

Εἰδικαὶ Σχολαὶ καὶ μορφτικὰ Κέντρα.

1. Προτρέπει πρὸς οἰκείου Συμβουλίου τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἱδρῦσαι εἰδικὰς Σχολὰς καὶ πρῶτον μορφτικὰ κέντρα πρὸς μέρει τῶν κατοκλήλων ἐποπτικῶν, ἡγετικῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ βοηθητικῶν στελεχῶν χρησιμοποιοησομένων διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς.

2. Τὸ διδασκικὸν προσωπικὸν τῶν ἱδρυομένων σχολῶν διορίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ, προτρέπει τοῦ συμβουλίου ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ μὴ λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἢ ἐκ τριετίας ὀλίγης δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐξ ἑτέρων κατοκλήλων προσάκων. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ διορισμοῦ εἶναι ἀποχρεωτικὴ ἢ εἰς ἐργασία θεωρεῖται καὶ ἀμισθος.

3. Αἱ σχολαὶ στεγάζονται εἰς τ' α ἱερὰ ἢ ἐιδικὰ σχολεῖα καθ' ἃς ἔσας ταῦτα ἄρουν. Εἰδικὸι ἐκπαιδευτικοὶ κανονισμοὶ συντάσσονται ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ὀλίγης τῆς ταχέως τοῦ παρόντος, προτρέπει τοῦ Συμβουλίου, θέλουν ρυθμίσει τὸ τῆς ὀργάνσεως καὶ λειτουργίας τῶν σχολῶν καὶ τῶν πρῶτων μορφτικῶν κέντρων.

Ἄ ρ θ ρ ο ν 16ον

1. Προτρέπει τοῦ κεντρικοῦ Συμβουλίου τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Παιδείας δύναται νὰ ἱδρῇ πρῶτον μορφτικὰ κέντρα τῶν νέων εἰς τὰς λαϊκὰς συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν οἰκείων Δήμων.

2. Δημοτικὰ ἱδρύματα ἢ κέντρα κατὰ τὴν λειτουργοῦντα ἡδὴ ἀναγνωρίζονται ὡς τοιαῦτα διατηροῦντα τὴν εἶδον αὐτῶν αὐτοτε-

λαιαν, ἐφ' ὅσον ἰκοντελοῦν Νόρικόν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου. Ἐκ τῶ προσηκικοῦ τῶν κέντρων τούτων οἱ μὲν ἐκπαιδευτικοὶ ἐξοριζοῦνται ἐφ' ἧς εἰκρίσθησαν, πρὸς τοὺς λειτουργοὺς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἀκολουθοῦντες τὴν ἐξελίξιν καὶ ἱεραρχίαν τῶν ὑποβοσθάνων αὐτῶν, ἐφ' ὅσον κέκτηται τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ὑπὸζόμενα προσόντα. Οἱ δὲ λοιποὶ ὑπάλληλοι θεωροῦνται ἐφ' ἧς ἐκείνης εἰκρίσθησαν, ὡς ἰσοτιμοὶ πλήρως πρὸς τοὺς Δημοτικούς ὑπάλληλους τῶν ἀντιστοίχων βαθμῶν διεκόμενοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν νόμων καὶ διατάξεων.

Ἀρθρον 17ον

Τὰ ἱδρυόμενα πρότυπα μορφωτικὰ κέντρα στεγάζονται εἴτε εἰς τὰ διδασκῆρια, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ χῶρος καὶ ἐν γένει αἱ συνθήκαι τῆς σχολικῆς ἐργασίας, εἴτε εἰς ἐπὶ τοῦτο μισθοῦμενα κατὰλληλα οἰκήματα ..-

Ἀρθρον 18ον

Εἰς ἕκαστον μορφωτικὸν κέντρον προβλέπεται ἡ λειτουργία λογιτῶν, βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου, μορφωτικοῦ κινήματογράφου καὶ ραδιοφώνου, παιδικοῦ θεάτρου καὶ κουκλοθεάτρου, χορωδίας καὶ λέσχης καὶ χιναδιῶν.

Ἡ ὀργάνωσις διαφαιστικῶν διαλέξεων, ἐορτῶν, ἐκδρομῶν, παιδικῶν ἐξοχῶν μαθημάτων ὑγιεινῆς καὶ οἰκοκυριῶν καὶ ἄλλων συγγενῶν ἐκδηλώσεων, καθ' ἃ ἰδίως ἐσωτερικὸς κανονισμὸς θέλει πρόβλεπει.-

Ἀρθρον 19ον

Τὸ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν ἑκάστου μορφωτικοῦ κέντρου λαμβάνεται ἐκ τῆς μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, προτιμωμένων τῶν ἐν ταῖς εἰδικαῖς σχολαῖς τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς μετεκπαιδευθέντων καὶ ἐχόντων ἀνεγνωρισμένην περὶ τὰ ἔργα τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς.-

Ἀρθρον 20ον

Κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν προτύπων μορφωτικῶν κέντρων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς δύνανται νὰ ἱδρυθοῦν παρόμοια κέντρα ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς τῶν νέων εἰς ὅλους τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας τῆς Ἑλλάδος, ὑφ' αὗς ὅρους συνεργασίας θέλει ὀρίσει ἴδιον Κανονιστικὸν Διάταγμα.-

Ἀρθρον 21ον

Ἡ στεφασίς, τὸ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν, τὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς καὶ ἡ ἐν γένει ὀργάνωσις τῶν μορφωτικῶν κέντρων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 17, 18, καὶ 19 τοῦ παρόντος νόμου ἀναφερόμενα διὰ τὰ κέντρα Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.-

"Α ρ θ ρ ο ν 22ον

Διὰ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ διοικήσιν τῶν μορφωτικῶν κέντρων τῶν ἐπαρχιακῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων συνιστῶνται Συμβούλια καὶ Ἐφορεῖται, ὡς ἀκολούθως :

1. Διὰ τοὺς Δήμους : Τὰ Συμβούλια τῶν μορφωτικῶν Κέντρων Νεότητος τῶν Δήμων ἀποτελοῦνται : α) ἐκ τοῦ οἰκείου Δημάρχου β) ἐκ τῶν ἑνικῶν Ἐπιθεωρητῶν Μέσης καὶ Δημοτικῆς, ὅπου ἐδρεῦδον τοιοῦτοι ἢ τῶν νομίμων αὐτῶν ἀναπληρωτῶν γ) ἐκ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ὅπου λειτουργεῖ αὕτη δ) ἐκ τοῦ ἀρχαιότερου ἐν τῇ πόλει Γυμνασάρχου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ ε) ἐξ ἑνὸς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐδρευντῶν Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῆς στ) ἑνὸς σχολιάτρου ἢ ἐν ἀλλεῖφει τοῦ Νομιάρχου ἢ ἑνὸς ἰδιώτου ἱατροῦ καὶ ζ) ἐκ δύο πολιτῶν ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ὀριζομένων.

2. Διὰ τὰς Κοινότητας : Ἡ Ἐφορεῖα τῶν μορφωτικῶν Κέντρων Νεότητος ἐκάστης Κοινότητος ἀποτελεῖται : α) ἐκ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος β) ἐκ τοῦ Ἱερέως γ) ἐκ τοῦ ἀρχαιότερου διευθυντοῦ τοῦ σχολείου καὶ δ) ἐκ δύο πολιτῶν δι' ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Νομάρχου ὀριζομένων.

"Α ρ θ ρ ο ν 23ον

Αἱ ἐφορεῖαι ὑπάγονται ἱεραρχικῶς εἰς τὰ οἰκεία Συμβούλια καὶ τὰῦτα εἰς Κεντρικὸν Συμβούλιον. Ἐν περιπτώσει ἀντιθέσεως μεταξὺ Ἐφορείας τινὸς καὶ τοῦ οἰκείου Συμβουλίου ἢ ὑπόθεσις παραπέμπεται εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς.-

"Α ρ θ ρ ο ν 24ον

Ἔργα τῶν Συμβουλίων τῶν Δήμων καὶ τῶν Ἐφορειῶν τῶν Κοινοτήτων εἶναι :

α) ἡ ἐποπτεῖα καὶ ὀργάνωσις τῶν μορφωτικῶν Κέντρων β) ἡ ἐξεύρεσις τοῦ καταλλήλου χώρου διὰ τὴν στέγασιν αὐτῶν γ) ἡ ἐπιλογή τοῦ μορφωτικοῦ προσωπικοῦ καὶ δ) ὁ ἐφοδιασμός με' ἄφθονα' μέσα ἀγωγῆς.

"Α ρ θ ρ ο ν 25ον

Ἡ δρᾷσις τῶν παντὸς βαθμοῦ Ἐπιθεωρητῶν καὶ Ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν περὶ τὴν καθόλου ἐξωσχολικὴν ἀγωγήν τῶν νέων θεωρεῖται ἰσοτίμος πρὸς τὴν ἐσωσχολικὴν τοιαύτην καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν συντελεστῶν διὰ τὴν προαγωγήν, τὴν εὐνοϊκὴν μετέθεσιν καὶ τὴν ἐν γένει διάκρισιν αὐτῶν.-

"Α ρ θ ρ ο ν 26ον

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Νόμου τούτου τὸ μάθημα τῆς ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς εἰσάγεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, τὴν Ἀκαδημίαν Σωματικῆς Ἀγωγῆς καὶ τὰς σχολὰς μετεκπα-

-10-

δεύσεως τῶν λειτουργῶν Μέσης καὶ Δημοτικῆς.-

Ἀρ. 27ον

Δι' λεπτομέρειαι τοῦ παρόντος Νόμου θέλουσι καθορισθῇ διὰ Κανονίστιμου Διατάγματος.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη πρὸς τὸν παρόντα Νόμον καταργεῖται.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς Δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.-

Ἐν Ἀθήναις τῇ

1940

Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Βουλευτὴς Ἀθηνῶν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Ε.1

86

Να παραγραφεί
η αξί;

~~Σ~~

ΑΚΕΛΛΟΣ

-2-

86.

"Περὶ ιδρύσεως καὶ τετάρτης τάξεως, κατὰ τοὺς τριταξίους γυμνασίους ἀμφοτέρων τῶν τύπων"

ΦΑΚΕΛΛΟΞ

4⁵ 4 3

Katakar. 21/1/07 now Darnest.

9/ *Thysanus populeus* det. *sporadicus*
latus *jugorum* in

layers, *Trigonostoma*

b/ quorum (par d'élus)

6/ *Quercus* (parv. *Q. falcata*)
 7/ *Guthriea* *glabra* - 1 yr old

Amid

Frequency Services

Myrica asper. Repens.

Upon application, don't hesitate

cooling in

enabryyols *Arant. 900*

etiam regnum regni

Urens sporopari. clon

4/ Bonachus sacre

9/ 7 yr Supor Acamp's

Hieracium umbrosum L.

1/2 Lgr. ~~from~~ *phlox* *verilux*

1/2 lb. of the green
1/2 lb. of the red and brown

1/2 per year working. 13 potatoes

with some company.

Nov ipirilas - oona ity

4

Fraxopopo badileyo

Uli - crost uywoto apdpo
epolivo

Jelera : longpooz - uadyatw
oartw 3 "onydoy, uad. Anl.
" ghyuytunw
(is appy)

Wartole Dulipnoy nunnun clauus

Wypuoy obapay

1/2 Wypuoy cro itor.

1/2 puoy ob'5 -

2/3 oortpoy appy. apuoy do
grolon

1/2 ob dypla coaidpo
oapovio 3. gup5 - colidilo

1/2 ob enyruay uoy. eplera

1/2 Wypuoy.

puoyubuy ob eplera
foto ob uawoowoi

1/2 Wypuoy.

Wypuoy -
goyygar abokunon

Twipfe auroz in l'fcs
r/yppholes

b/madynles - epholpe

y/y shdps or yyporles

Ey'oon qur korgs'

r/dalupnas fclior.

i ualeppidow ola woorlyd corlogu

43 l'f - foyupidun d'palye

in p'p' d'w'cor 4 413 9173

b/en p'p' opoapclun

ulo 1/1/2 p'p' c'w'or and ephor

i d'w'cor. cor 4: l'f

1/2 w'auler di "ephor" cor
l'p'clun

b/ r'p'or 14 l'f. in opoapclun

corp corp'or

corp corp'orclun in opoapclun

inw'ator onw'clun

h' on l'f d'w' d'w'clun in w'orw'clun

ΕΚΔΕΙΟΝ ΝΟΜΟΥ

"Περὶ ἰδρυσεως καὶ τετάρτης τάξεως παρὰ ταῖς τριταξίαις
γυμνασίου ἀμφοτέρων τῶν τύπων."

"Ἀρθρον 2ον

Εἰς τὰ ἑξ ἔτη τῆς συνολικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύ-
σεως φοιτήσεως προστίθεται καὶ ἑβδομον ἔτος. Τὸ ἔτος τοῦτο προ-
στίθεται ὡς τετάρτη τάξις εἰς τὸν κύκλον τῶν γυμνασίων ἀμφοτέρω
τῶν τύπων.

"Ἀρθρον 2ον

Τὸ πρόγραμμα τῶν εἰς τὴν ἰδρυομένην τάξιν διδασκομένων μαθημάτων
τῶν θὰ εἶναι διαφοροποιημένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο τύπων τῶν γυ-
μνασίων. Αἱ ὥραι τῆς ἐν τῇ Σχολεῖᾳ ἡμερησίας ὁμαδικῆς ἐργασίας
δὲν δύνανται νὰ υπερβαίνωσιν τὰς τέσσαρας. Θὰ λαμβανεται δὲ διὰ
τοῦ προγράμματος μέριμνα διὰ τὴν καθοδήγησιν τῶν τροφίμων πρὸς
ἐκτέλεσιν ἀτομικῶν ἐργασιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς αὐτενεργεί-
ας. Ὁ λεπτομερὴς καθορισμὸς τῆς ὕλης τῆς διδασκαλίας τῶν ἀσκή-
σεων καὶ τῶν ἀτομικῶν ἐργασιῶν θέλει γίνεαι διὰ Β.Δ. προκαλουμέν-
νου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ὀρθοκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας μετὰ γνω-
μάτευσιν τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε. ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ
παρόντος Νόμου.

"Ἀρθρον 3ον

Ἡ ἐγγραφή τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἰδρυομένας τάξεις θὰ γίνεται κατὰ
πιν εὐδοκίμου εἰσιτηρίου ἐξετάσεως εἰς ἣν δικαιούσιναι νὰ προσέλ-
θουν ἀπολυτηριοῦχοι τῶν τριταξίων γυμνασίων ἀνεξαρτήτως τοῦ τύπου
τοῦ γυμνασίου ἐξ οὗ προέρχονται καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ γυμνασίου εἰς
ὃ ἐφοίτησαν

"Ἀρθρον 4ον

Εἰς τὰς ἰδρυομένας τάξεις γίνονται δεκτοὶ μόνον πενήτηκοντα μαθη-
ταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σειρᾶς τῆς κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ἐ-
πιτυχίας των. Οἱ δὲ ὑφιστάμενοι εὐδοκίμως τὰς ἀπολυτηρίους ἐκ τῶν
τάξεων τούτων ἐξετάσεις λαμβάνουσιν εἰδικὸν δῶλωμα παρέχον εἰς
αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἑνὲς ἐξετάσεων ἐγγραφῆς των εἰς τὴν Πανεπισ-
τήμια καὶ τὰς λοιπὰς ἀνωτάτας Σχολὰς.

"Ἀρθρον 5ον

Οἱ λαμβάνοντες ἀπολυτήριον τῆς τετάρτης τάξεως γυμνασίων φιλολο-
γικοῖστορικοῦ τύπου δύνανται νὰ ἐγγραφῶσιν ἑνὲς ἐξετάσεων εἰς τὴν
Φιλοσοφικὴν, Θεολογικὴν, Νομικὴν, Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῶν
Πανεπιστημίων καθὼς καὶ εἰς παρεμφερεῖς Σχολὰς Ἀνωτέρων Ἰδρυμάτων.

Οι λαμβάνοντες άπολυτήτήριον της τετάρτης τάξεως γυμνασίων φυσικομαθηματικοῦ τύπου δύνανται νά ἐγγράφωvται ἄνευ ἐξετάσεων εἰς τ' τὰς λοιπὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων, Πολυτεχνείων καὶ λοιπῶν παρρημεφεροῦς ἀποστολῆς ἰδρυμάτων. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς διεξαγωγῆς τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων θέλουσιν ρυθμισθῆ διὰ Β.Δ. προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργ. ἑρσηκ. καὶ Ἐθν. Παιδείας μετὰ γνωμάτευσιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Συγκλήτου καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῶν Πανεπιστημίων, Πολυτεχνείων καὶ λοιπῶν ἀνωτέρων Σχολῶν, ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου.

Ἄρθρον 6ον

Διὰ Β.Δ. ἐκάστοτε ἐκδιδόμενου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ ἑρσηκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας θέλει ὁρίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἐκάστην σχολὴν εἰσακτέων, οἵτινες πάντοτε θά λαμβάνωνται κατὰ τὴν σειράν τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐκ τῆς βαθμολογίας τοῦ διπλωματός τῶν προκύπτουσιν. Ἐπὶ ἰσοβάθμων διεξάγεται κλήρωσις κατὰ τὰ εἰδικώτερα διὰ Β.Δ. ὁρίσθησόμενα.

Ἄρθρον 7ον

Αἱ ἐν λόγῳ τάξεις θέλουσιν ἰδρυθῆ ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος Νόμου εἰς τὰ ἀκόλουθα σχολεῖα.

- 1) Εἰς τὰ πειραματικὰ Σχολεῖα τῶν Πανεπιστημίων.
- 2) Εἰς τὴν Πρότυπον Βαρβάκειον Σχολήν.
- 3) Εἰς τὰς Σχολὰς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως
- 4) Εἰς ἔν γυμνάσιον φιλολογικοῦστορικοῦ τύπου καὶ εἰς ἔν γυμνάσιον φυσικομαθηματικοῦ τύπου ἐκ τῶν ἐν τῇ ἔδρᾳ ἐκάστης γενικῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως λειτουργούντων.

Ἄρθρον 8ον

Μετὰ τὴν τριετίαν ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῶν ἰδρυθειῶν τάξεων δύνανται νά ἰδρύνωνται καὶ εἰς ἄλλα γυμνάσια παρόμοιαι τάξεις διὰ Β.Δ. προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργ. ἑρσηκ. καὶ Ἐθν. Παιδείας κατόπιν γνωματεύσεως τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 9ον

Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν διὰ τὰς τάξεις ταύτας λαμβάνεται ἐκ τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις ὑπηρετούντων λειτουργῶν ἐπιλεγόμενον κατὰ πρότασιν τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε.Εἰς τὰ γυμνάσια εἰς τὰ ὅποια προστίθεται τετάρτη τάξις ἂν μὲν εἶναι φιλολογικοῦστορικοῦ τύπου προστίθεται ὀργανικῶς μία θέσις α/θμοῦ φιλολόγου, ἂν δὲ φυσικομαθηματικοῦ τύπου μία θέσις α/θμοῦ Μαθηματικοῦ ἢ Φυσικοῦ.

- 3 -

"Άρθρον ΙΘον

Αι ελσιτήριοι καὶ ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις εἰς τὰς ἰδρυομένας τάξεις ἐνεργοῦνται ὑπὸ ἐπιτροπῶν ὧν ἡ σύνθεσις θέλει καθορισθῇ ὑπὸ Β.Δ. προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργ. Ἑθνικ. καὶ Ἑθν. Παιδείας μετὰ γνώ-
μῃ τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε. καὶ τῶν Συγκλητῶν καὶ Διοικ. Συμβουλῶν ~
τῶν Πανεπιστημίων καὶ λοιπῶν ἀνωτάτων Σχολῶν.

"Άρθρον ΙΙον

Οἱ μέχρι τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1952 λαμβάνοντες πτυχίον τῆς τρίτης τάξεως τοῦ τριταξίου γυμνασίου ὡς καὶ οἱ ἔχοντες πτυχίον τοῦ πα-
λαιοῦ ἑξαταξίου γυμνασίου ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσόδου εἰς τὰς
ἀνωτάτας σχολὰς κατόπιν τῆς μέχρι σήμερον κεκανονισμένης εἰσιτη-
ρίου δοκιμασίας, καὶ μόνον εἰς συμπλήρωσιν τῶν ὑπολοίπων τοῦ ὅλου
σμένου ἀριθμοῦ ἐπισακτέων, μετὰ τὴν εἰσοδὸν των ἐκ τῆς ἀνωτέρω τε
τρίτης τάξεως εἰσαγομένων

"Άρθρον Ι2ον

1.-Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς οὕτω ἰδρυομένης τετάρτης τάξεως θὰ
λαμβάνεται ὁπωσδήποτε ἐκ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀργανικῶν θέ-
σεων τῶν σχολείων Μέσης Ἑκπαιδεύσεως, μὴ δυνάμενον νὰ ὑπερβῇ τὸ
ὑπὸ τοῦ κειμένων διατάξεων ὀριζόμενον ὄριον.

2.- Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἔρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς
τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ

1949

Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

Βουλευτὴς Ἀθηνῶν

3-9
 1878. - al. 3.
 Ear o' Epidyos huz curren
 eun ualwipos to Epidyos
 huz pabotter eozolupcos
 klypky lufus, ^{to p4 ualwipos} ~~to~~ (uapay)
 uak' to coay uos clo, oyo
 poyyuo aygoz to Epidyos
 huz uapoy uos uak' to Epidy.
 4 to oapoto es huz klypky
 lufus

Ποσειδών α

Οι παλαιότεροι εορτασμοί της 4ης ημέρας.
 Πριν από την εορτή. Ηταν δέντρα
 να γίνονται ένα έτος και να γίνονται
 δέν. να μην, στην 4η. Εορτή να
 να μην να μην να μην να μην να μην
 να μην να μην, να μην να μην
to uxor to uxor to uxor. 6 ημέρας
 πριν από την εορτή, να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην

Οι παλαιότεροι εορτασμοί της 4ης ημέρας
 πριν από την εορτή. Ηταν δέντρα να
 γίνονται ένα έτος και να γίνονται
 στην 4η. Ηταν να μην να μην να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην
 να μην να μην να μην να μην να μην

Οι εορτασμοί της 4ης ημέρας. Ηταν δέντρα
 να γίνονται ένα έτος και να γίνονται
 να μην να μην να μην να μην να μην

6.....ochus, avtote da pybawtha
 uala tur upar ty calogiz tur
 is ty tadpogges, uala to uper
 per, to tadpogges ty ty tyfer
 uala to clipa d uper to
 uala ty uper ualafes de.
 Japog uer corruption of charu

11. ~~to~~ Happy day.

Teotihuacan to

to japharocke evangelism by 4th of
fourth of yagomoclop. how much
in effrayor is her thyron. Degg.
Nopm, the thyron dogd. howley-
the thurrocluyor / uadis na is aqpy-
ypis yagz and. ipupatu

to japharocke evangelism by 4th of
fourth thurrocluyor. how much
in effrayor is the fourth yagz to
thurrocluyor, thyroncluyor na fourth
ypis evology ipupatu
to japharocke...

41 to japharocke evangelism by 4th of
to fourth is na is fourth of yagz
after chetision preparation for to
evology to thurrocluyor

Apdy. 6. culms warble d. j. y. y.
 vortas uata hui repa h. i. vortas
 hui cu h. i. bady g. g. h. i. uata h. i.
 uayua h. i. h. i. h. i. h. i. h. i. h. i. h. i.
 uatuyior iphais

11. A. j. y. y. h. i. 20 d. d. u. 1954, y. y. y. y. y.
 vortas h. i. h. i. h. i. h. i. h. i. h. i. h. i.
 uata h. i. y. y. y. vortas h. i. vortas
 iphais h. i. y. y. y. y. y. h. i. h. i. h. i.
 h. i. uata h. i. h. i. uata h. i. h. i. h. i.
 h. i. y. y. y. y. y. uata h. i. uayua
 h. i. uata h. i. h. i. h. i. h. i. h. i. h. i.
 iphais uatuyior iphais

δακτικόν προσωπικόν, τὸ ὅποιον θὰ ἀνέλθῃ εἰς 50 περίπου, θὰ ἀρρῶθῃ ἐκ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀργανικῶν θέσεων τοῦ ὁδικατοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων ἐν γένει τῆς Μίσης Ἑκπαίδευσης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1949.
Ὁ ἐπὶ τῶν Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας
Υπουργὸς
Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ
Βουλευτὴς Ἀθηνῶν

406

ΣΧΕΔΙΟΝ ΝΟΜΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Περὶ ὁρίσεως καὶ τετάρτης τάξεως παρὰ τοῖς Λυκείοις ὑπερότερον τῶν τύπων.

Ἄρθρον 1.

Εἰς τὰ ἐξ ἑκτῆ τῆς συνολικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μίσης Ἑκπαίδευσης ρυθμίσεως προτίθεται καὶ ἑξῆς ὅπως. Τῇ ἑκτῇ ταύτῃ προτίθεται ὡς τετάρτη τάξις εἰς τὸν κύκλον τῶν Λυκείων ὑπερότερον τῶν τύπων.

Ἄρθρον 2.

Τὸ πρόγραμμα τῶν εἰς τὴν ἱερωμένην ταύτην διδασκαλίαν μαθημάτων θὰ εἶναι διαμορφωμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο τύπων τῶν Λυκείων. Αἱ ὁρεὶ τῆς ἐν τῇ Σχολείῳ ὑπερρέουσας ὁδικτικῆς ἔργασίας δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνουσιν τὰς τήσας. Θὰ λαμβάνεται δὲ διὰ τοῦ προγράμματος μέριμνα διὰ τὴν καθόριστον τῶν τεσσάρων πρὸς ἐκτέλεσιν ἀτομικῶν ἔργων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς αὐτενεργείας. Ὁ λειτουργὸς καθήκοντος τῆς ἑκτῆς τῆς διδασκαλίας τῶν ἀντικλινῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν ἔργων θάβῃ γίνῃ διὰ Β. Δ. προκαλοῦμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνωμοτεύσεως τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε. ἐντὶς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἔγγραφος τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἑξῆς τάξεις θὰ γίνῃται κατὰν εἰδικῶν εἰσιτηρίων ἑξέτασεως εἰς ἣν δικαιούται νὰ προσέλθουν ἀπολυτήριοι τῶν Λυκείων ἀνεξαρτήτως τοῦ τύπου τοῦ Λυκείου ἐπὶ τοῦ προϋπονοῦ καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ γνησιαίου εἰς τὴν ἑξῆς τάξιν.

Ἄρθρον 4.

Εἰς τὰς ἱερωμένης τάξεις γίνονται δεκτοὶ μόνον πενήκοντα μαθηταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σειράς τῆς κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἑξέτασεις ἐπιτυχίας των. Οἱ δὲ ὁρατάμενοι εἰδικῶς τῆς ἀπολυτήσεως ἐκ τῶν τάξεων τούτων ἑξέτασεις λαμβάνουσιν εἰδικὴν δίπλωμα παρὸν εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐντὶς ἑξέτασεως ἔγγραφος τῶν εἰς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς λοιπὰς ἀνωτάτας Σχολὰς.

Ἄρθρον 5.

Οἱ λαμβάνοντες ἀπολυτήριον τῆς τετάρτης τάξεως Λυκείων φιλολογικοῦ τύπου δύνανται νὰ ἐγγραφῶσιν ἐντὶς ἑξέτασεως εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν, Θεολογικὴν, Νομικὴν, Σχολὴν Πολιτικῶν Ἑπιστημῶν τῶν Πανεπιστημίων καθὼς καὶ εἰς παρεμφερεῖς Σχολὰς Ἀνωτέρων Ὑποτάκτων.

Οἱ λαμβάνοντες ἀπολυτήριον τῆς τετάρτης τάξεως Λυκείων Φυσικομαθηματικῶν τύπου δύνανται νὰ ἐγγραφῶσιν ἐντὶς ἑξέτασεως εἰς τὰς λοιπὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων, Πολυτεχνείων καὶ λοιπῶν παρεμφερῶς ἀποστάσεως Ἑκπαίδευσης. Αἱ λειτουργοὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἀπολυτήριων ἑξέτασεων ὁλοκλήρως ρυθμίζῃ διὰ Β. Δ. προκαλοῦμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνωμοτεύσεως τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Σχολικῆς καὶ Διευκρινιστικῆς Συμβουλίας τῶν Πανεπιστημίων, Πολυτεχνείων καὶ λοιπῶν ἀνωτάτων Σχολῶν, ἐντὶς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου.

Ἄρθρον 6.

Διὰ Β. Δ. ἐκτένεται ἐκτελούμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας θέλει ὁρίζεσθαι τὸ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἑκάστην σχολὴν τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν, οἵτινες πάντοτε θὰ λαμβάνονται κατὰ τὴν σειράν τῆς ἐπιτυχίας των ἐκ τῆς βαθμολογίας τοῦ διπλωματικῶν των προτίθεται.

Ἐπὶ ἐπιδοτήσεων διεξάγονται κλήρωσις κατὰ τὰ εἰδικώτερον διὰ Β. Δ. ἐπισημασμένα.

Ἄρθρον 7.

Αἱ ἐν λόγῳ τάξεις θέλουν ἱερῶθαι ὅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος Νόμου εἰς τὰ ἐκτελούμενα σχολεῖα :

- 1) Εἰς τὰς περὶματρικὰ Σχολεῖα τῶν Πανεπιστημίων.
- 2) Εἰς τὴν Πρώτην Παρθενικὴν Σχολήν.
- 3) Εἰς τὰς Σχολὰς Μίσης Ἑκπαίδευσης.
- 4) Εἰς ἐν Λύκειον φιλολογικοῦ τύπου καὶ εἰς ἐν Λύκειον φυσικομαθηματικῶν τύπου ἐκ τῶν ἐν τῇ ἑξῆς ἑκάστης γνητικῆς ἐπιδοτήσεως τῶν σχολείων τῆς Μίσης Ἑκπαιδευτικῆς λειτουργίας.

Ἄρθρον 8.

Μετὰ τὴν τριτίαν ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῶν ἱερῶν τῶν τάξεων ἀλλοῦται νὰ ἱερῶνται καὶ εἰς ἄλλα Λύκεια παρῶνται τάξεις διὰ Β. Δ. προκαλοῦμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας κατὰν γνωμοτεύσεως τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 9.

Τὴ διδασκαλίαν προσωπικῶν διὰ τὰς τάξεις ταύτας λαμβάνεται ἐκ τῶν ἐν τοῖς γνησιαίοις ἀπολυτήριον λειτουργῶν ἐπιλαβόμενοι ἂν πρότερον τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε. Εἰς τὰ Λύκεια εἰς τὰ ἐπὶ ταῦτα ποσῆται τετάρτη τάξις ἂν μὴ εἶναι φιλολογικοῦ τύπου πρότερον ὁρισθέντος ἀντικλινῶν μὴ ὅπως αἰθῆται ἐκτελῶν, ἂν δὲ σπουδαιοῦς τῶν τύπων αἰθῆται αἰθῆται Μαθηματικῶν ἢ Φυσικῶν.

Ἄρθρον 10.

Αἱ εἰσιτηρίαι καὶ ἀπολυτήριαι ἑξέτασεις εἰς τὰς ἱερωμένης τάξεις ἐκτελούνται ἐπὶ ἐπιτροπῶν ἐν ἣν ποσῆται ὅμοι καθεστῶθῃ διὰ Β. Δ. προκαλοῦμενον ἐπὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θεγκηματῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας μετὰ γνωμοτεύσεως τοῦ Κ.Δ.Γ.Σ.Ε. καὶ τῶν Σχολικῶν καὶ Διευκρινιστικῶν Συμβουλίων τῶν Πανεπιστημίων καὶ λοιπῶν ἀνωτάτων Σχολῶν.

Ἄρθρον 11.

Οἱ μέχρι τῆς 20. Σεπτεμβρίου 1952 λαμβάνοντες πτυχίον τῆς τρίτης τάξεως τοῦ Λυκείου ὡς καὶ οἱ ἔχοντες πτυχίον τοῦ παλαιοῦ ἑξέτασεως γνησιαίου ἔχοντι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσεῖδος εἰς τὰς ἀνωτάτας σχολὰς κατὰν τῆς αἰγῆς σφραγίσαντες ἐκτελῶντες εἰσιτηρίους δοκιμασίας, καὶ μόνον εἰς σχολεῖα τῶν ἀνωτάτων τοῦ ὁρισμένου ἀριθμοῦ εἰσιτηρίων, μετὰ τῆς εἰσεῖδος των ἐκ τῆς ἀνωτέρας τετάρτης τάξεως εἰσιτηρίων.

Ἄρθρον 12.

Τὴ διδασκαλίαν προσωπικῶν τῆς οὗτω ἱερωμένης τετάρτης τάξεως θὰ λαμβάνονται ἀποδοχῶν ἐκ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν σχολείων Μίσης Ἑκπαίδευσης, μὴ ὁρατάμενοι νὰ ὑπερῶθῃ τὸ ἐπὶ τῶν κειμένων διατάξεων ὁρίζοντων ὅσον, κατὰ δὲ τὸ 1949 - 50 ἔτος ἐν τῷ Προβλεπόμενῳ τοῦ οικονομικοῦ ἔτους 1949 - 50 προβλεπόμενον ἀριθμῶν.

Ἄρθρον 13.

Τὸ ἑξῆς 1 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν. 4397/1929 ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἀκολουθοῦ.

«Οἱ πύδεις ὑπερότερον τῶν ὅλων ὑποχρεῶνται νὰ ποσῶνται εἰς τὸ Ἀνωτάτῳ Σχολεῖον τὸ Κρόνον ἐπὶ τὸ πύμτον ἔτος τῆς ἡλικίας των συμπληρωμένην ἢ συμπληρωμένην μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τῆς ἐγγραφῆς των εἰς τὴν Ἀ' τάξιν τοῦ Ἀνωτάτου Σχολείου.

Τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ἀπαλλάσσονται α) οἱ κατ' ἔβαν διδασκόμενοι τὰ μαθήματα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, β) οἱ νο-

συντάξας νοτήματα μεταδοτικά, γ) οι πνευματικώς άνωμένοι και δ) οι συμπληρώσαντες ήδη το 14ον έτος της ηλικίας των.

Καταργείται πάσα διάταξις άντικειμένη εις τας διατάξεις της προηγουμένης παραγράφου άρνούσας την νόμιμον ηλικίαν των έγγραφομένων μαθητών εις την Α' τάξιν του Δημοτικού Σχολείου.

Άρθρον 14.

Η ηλικία του παρόντος άρchetαι από της δημοσιεύσεως του εις την Έφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Έν Αθήναις τη 12 Σεπτεμβρίου 1949.

Ο έπί των Θρησκευμάτων και Έθνικής Παιδείας

Υπουργός

Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ

Βουλευτής Αθηνών

Συμπληρωμένοι και προποσούμενοι διατάξεις.

Ν. 4307/1929 περί Στοιχειώδους Έκπαίδευσως

Φ.Ε.Κ. 309 Τ. Α'

Άρθρον 6 άρθρον 1.

Οι παιδες άμφοτέρων των φύλων υποχρεούνται να φοιτούν εις τας δημοτικά σχολεία του Κράτους από του έκτου έτους της ηλικίας συμπληρωμένου ή συμπληρουμένου μέχρι 1 πανωριον και μέχρι τέλους των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου. Της υποχρέωσης ταύτης απαλλάσσονται α) οι κατ' έξιν διατεκόμενοι τα μαθήματα του δημοτικού σχολείου, β) οι νοσούντες νόσημα μεταδοτικών, γ) οι πνευματικώς άνωμένοι και δ) οι συμπληρώσαντες ήδη το 14ον έτος της ηλικίας.

ΕΚΘΕΣΙΣ

της Γενικής Διαθεσίσεως Δημοσίου Λογιστικού (άρθρον 49 του Συντάγματος) επί του Νομοσχεδίου του Υπουργείου Παιδείας περί Ιδρύσεως και της τετάρτης τάξεως παρά τοις τριταξίσις γυμnasijs άμφοτέρων των φύλων.

Κατά τας καιρένας διατάξεις ή μιν στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι έξαιτερος φοιτήσεως. Δι' έτέρου εξ άλλου νομοσχεδίου περί έξαιτερος διαρκείας της εις τας σχολεία της Μ. Έκπαίδευσως των μαθητών φοιτήσεων ή εις τας σχολεία Μ. Έκπαίδευσως εκπαίδευσιν έξαιτερος φοιτήσεως διακρίεται εις δύο τριταξijs οντολογικής κλάσεως, ήτοι τίν κατώτερον (Προγυμνάσιον) και τίν άνωτερον (Γυμνάσιον). Οι εκ του Γυμνασίου άπορριπτόντες εισάγονται κατόπιν έντονην έξετασιν εις τας Άνωτάτας του Κράτους Σχολάς.

Νυν διὰ των διατάξεων του προτεινόμενου Νομοσχεδίου θεωρείται, ότι: 1) εις τας εξ έτη της συνολικής εις τας σχολεία Μ. Έκπαίδευσως φοιτήσεως προστίθεται έν εισότη έτος, έδωρον, κατ' όη ως τετάρτη τάξις εις τας Γυμνάσια άμφοτέρων των φύλων, εις ήν θα εισάγονται κατόπιν έντονην έξετασιν 50 το πολύ άπολυτηριούχοι των τριταξίων Γυμνα-

σίων κλπ. (άρθρα 1—3 πρώτων έδαφίων του άρθρου 4 και 6), 2) οι κατόπιν έντονην έξετασιν λογιζόμενοι εισδύν έπιλαμα (άπολυτήριον) εκ της ως άνω νίας τάξεως δικαιούνται να έγγραφούν εις τας οικείας Πανεπιστημιακάς και λοιπάς Άνωτάτας Σχολάς άνων έξετασίων (δύοτερον έδαφιον άρθρου 4 και άρθρον 5), 3) ή ως άνω τάξις α) δια τή δημοσίευσιν του Νομοσχεδίου θάλει Ιερωθ ή εις τας Πειραματικά Σχολεία των Πανεπιστημίων (26ο), εις την Πρόστυον Βαρβάκειον Σχολάν (31α), εις τας Σχολάς Μ. Έκπαίδευσως (7) και εις άνα έν Γυμνάσιον φιλολογιστησικου τύπου και άνα έν Γυμνάσιον φυσικομαθημασικου τύπου εκ των έν τή έδρα έξαιτερος γενικής έπιλογιστησικου των σχολείων Μ. Έκπαίδευσως λειτουργούντων (17Χ2=34), ήτοι θάλει Ιερωθ εις 44 έν ένω τάξις και β) μετά πάροδον τριταξijs από της λειτουργίης των έν λόγω Ιδρυμάτων τάξεων δύνονται να Ιδρύνονται τοιαύται και εις τας λοιπάς γυμνάσια (άρθρα 7 και 8), 4) τό διδακτικόν προσωπικόν των γυμνασίων εις 3 προστίθεται ή ως άνω νία τάξις, λογιζόμενοι εκ των έν τοις Γυμnasijs άμφοτέρων λειτουργούν, προστιθεμένης εις τας οικείας Γυμνάσια (τετρατάξις) μιας όργανικής θέσεως πρωτοτάξιης καθηγητού, πάντως όμως έντός του τενίου του δροστημένου όργανικού αριθμού των 3977 θέσεων, κατ' όη το 1949—50 τίν έν τώ Πρ. της προλιπόμενον αριθμίν θέσεων (άρθρα 9 και 12), 5) οι μέχρις 20 Σεπτεμβρίου 1952 λογιζόμενοι πτυχίον της τρίτης τάξεως του τριταξίου Γυμνασίου ως και οι έχοντες πτυχίον του παλαιοτ έξεταξίου Γυμνασίου δικαιούνται να εισαχθούν εις τας Άνωτάτας Σχολάς κατόπιν εισιτηρίων έξετασίων και μόνον εις συμπλήρωσιν των υπολείπων του άρισμένου αριθμού εισακτέων, μετά την εισδον των εκ της ως άνω τετάρτης τάξεως εισαγομένων (άρθρον 11). Έκ του προτεινόμενου μέτρον δεν προκαλείται άμεσως άπώδυνσις του Προβόλουσμου του Κράτους.

Διαδίδωμεν όμως ότι διὰ του άρθρου 20 του έτέρου ως έρχεται Νομοσχεδίου του Υπουργείου Παιδείας μετά παντασίαν από της δημοσιεύσεως του αίρεται ή περιορισίς του άνωτάτου όρίου των 3977 λειτουργών Μέσης Έκπαίδευσως και συνεπώς τότε αναλήψας τίν προσδύων άνωτικών εκ της προστιθεμένης νυν τετάρτης τάξεως εις τας Γυμνάσια ως και εκ της από τοδε συνιστημένης μιας θέσεως πρωτοτάξιης καθηγητού διὰ την τετάρτην ταύτην τάξιν άνωτου Γυμνασίου, θάλει προκλήθ ή έκπάρσις του Κοσμητού Προβόλουσμου, καθόσον προβλέπεται μετά παντασίαν αξιοσύης του αριθμού των καθηγητών, ήτις δεν δύναται να λογισθ ή από τοδε.

Έν Αθήναις τη 7 Σεπτεμβρίου 1949.

Ο Γενικός Διαθεσιντής
Α. ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ

1/2

Thyragos Raideias

Γεωργ. Παπανδρέου

(951)

Η ΠΛΗΡΗΣ ΔΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Μ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἡ Ὁμοσπονδία Λειτουργῶν Μᾶσης Ἐκπαίδευσης ἀνέκοιτο ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς μορφῆς τῶν σχολείων Μ. Ἐκπαίδευσης τὸ ἑξῆς:

Οι καθηγητές των σχολείων Μ. Ε. γνωρίζοντας ότι το έθνος περίπου τρεις προερχόμενοι εις τα ελαιοειδή γυναικεία καπνιστήν διδόντων την φοίτησιν των μετά το 3ον ή 4ον έτος της φοίτησιν των και έρχονται εις την κοινωνίαν με μέρησιν ήμετελ, έξέρχον εις έτεροειδήσιν συνέβη την γνώμην ότι ήτο περισσότερον επωφελές το καλοκαίριον συστήμα των ους έπαλλήλων σχολείων, διότι οι φοιτητές έτι τρία έτη καπνιστήν, όπως οι άποφοίτοι των καλοκαίριων έλληνικών σχολείων έλθοντων πλήρη και ώλοκληρωμένην υφιστάσιν.

την ιδίαν την δικτατορικήν εἰς δυ-
 τρεῖς τε κλάους καὶ τὴν προσέτι-
 ναις ἐπὶ πάλιν αὐτοῦς τὴν ἐπι-
 ραμὴν πρῶτος ὁ Κ. Τασούρας, ὁ ὅ-
 σιος καὶ καὶ νομοσχέδιο, δημοσιεύ-
 σαις εἰς τὴν ἐκδοτὴν Λειτουργίαν Μ.
 Ἐκδοτήσεως. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν νο-
 μοσχεδίων τούτων διετίθεντο ἑκά-
 στῳ τῶν κλάων τῆς Λειτουργίας Μ. ἐπὶ
 καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν αὐτῶν ἐπιθεωρήσε-
 ας καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Παύλου καὶ εἰς
 τοὺς σήμερον διετίθεντο αὐτὸ κ. κ.
 Γ. Παπαδίου καὶ Γ. Μοῦνη.

α) "Ο κλάδος των λειτουργιών δια-
κρίνεται σε δύο κατηγορίες: οι λειτουργίες
πρωτοβάθμιας και οι λειτουργίες δευτε-
ροβάθμιας. Οι λειτουργίες πρωτοβάθμιας
αποτελούνται από τις πρώτες τρεις δια-
κρίσεις, οι οποίες είναι οι λειτουργίες
αποκρίσεως, οι λειτουργίες επικοινωνίας
και οι λειτουργίες διοίκησης. Οι λειτουργίες
δευτεροβάθμιας αποτελούνται από τις
επόμενες τρεις διακρίσεις, οι οποίες είναι
οι λειτουργίες ανάπτυξης, οι λειτουργίες
επικοινωνίας και οι λειτουργίες διοίκησης.
Οι λειτουργίες πρωτοβάθμιας είναι οι
πρώτες τρεις διακρίσεις, οι οποίες είναι
οι λειτουργίες αποκρίσεως, οι λειτουργίες
επικοινωνίας και οι λειτουργίες διοίκησης.
Οι λειτουργίες δευτεροβάθμιας είναι
οι επόμενες τρεις διακρίσεις, οι οποίες
είναι οι λειτουργίες ανάπτυξης, οι
λειτουργίες επικοινωνίας και οι
λειτουργίες διοίκησης. Οι λειτουργίες
πρωτοβάθμιας είναι οι πρώτες τρεις
διακρίσεις, οι οποίες είναι οι
λειτουργίες αποκρίσεως, οι
λειτουργίες επικοινωνίας και
οι λειτουργίες διοίκησης. Οι
λειτουργίες δευτεροβάθμιας
είναι οι επόμενες τρεις
διακρίσεις, οι οποίες είναι
οι λειτουργίες ανάπτυξης,
οι λειτουργίες επικοινωνίας
και οι λειτουργίες διοίκησης.

«Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διαρκείας τῶν ὅλων φοιτημάτων τῶν μαθημάτων ἢ ἀνταγωνιστῶν ἢ ἀνάγκη τῆς τριετοῦ διαρκείας τοῦ πρώτου σχολίου Μ. Ε. καὶ τῆς τετραετοῦς διαρκείας τοῦ δεύτερου, εἶναι δυνατόν νὰ εὑρεθῶν λύσις πραγματοποιήσιμος καὶ ἱκανοποιήσιμη».

8') Πάσα μεταρρύθμιση και πλέον μελετημένη και δογματική, να καταδικασμένη εις αποτυχίαν, εάν λάβη μέτρα προς διατήρησιν της σημερινής (πληθύν, έμκα των όποιων κυρίως ελπίσονται τα σημερινά σχολία Μ. Ε. εις άσυναντίαν να επιτελούν τον προορισμόν των. Κατά τούτο η νέα διαρρύθμιση της Μ. Ε. πρέπει να προβλεπεί τα κατά το θεμελιώδες ήθημα:

1) Λειτουργίαν τῶν σχολείων ἐν
ἰδίᾳ διδασκῆσαι κατ'ἀλλήλας πρὸς τὸ
σκοπὸν τῆς

2) Όργανα και μη εκπαιδευσαν τη φοίτηση περισσότερων των 40 μαθητών εις έκαστην τάξιν ή τμήμα τάξεως. Αν εξακολουθήσῃ σημαντική κατάσταση της συμφορήσεως 60, 10 καί 120 μαθητών εις την αὐτήν τάξιν.

ἡ τὸ αὐτὸ τμήμα, εἶναι περὶ τὸν νό-
 γινον οὐλοῦντα μεταρρυθμίσις.

3) Συμπλήρωση των κενών του δι-
δακτικού προγράμματος.

4) Έκτασθησαν τὶς λογικὲς ἀπη-
μάνσεις τοῦ σήμεραν ὑπάρχοντος προ-
σωπικοῦ τὸ ὅποιον εἰς ἀπασταύτους το-
λασιωχίας υποβάλλεται πρὸς ἀπατό-
λας τοῦ ἔργου του ὑπὸ τὰς πλῆθιν
δυσμενεῖς συνθήκας.

5) Ἐφοδιασμοὶ τῶν σχολείων διὰ
 ὅλων τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς λειτουργίαν αὐτῶν ἐπὶ πλὴν καὶ μέσων ἐκπαι-
 κτικῆς διδασκαλίας.

[illegible]

Και τέλος διαπιστώθηκε ότι προς τα ζητήματα των οργανώσεων και λοιπών γύρω των συνόρων της Μ.Ε. Α.Ο.Α.Μ.Ε. τονίζει ότι τα επιχειρήματα του υπενθυμίζοντας της ειδικότητας συνάλλει του Πανεπιστημίου "Αθηνών είναι η συχνότητα και απλότητα σύμφωνη προς τον γνώμονα των λειτουργιών Μ.Ε. και της απορρόφησης των συνόρων αυτών.

Като турския владетел, с
идеята напълнен, по-важно
възгориса. ~~Идеята~~, 1718,

~~Кордонът върху дъга на А.Н. 205/1747
не е издължен по време на
държавата и има вид:~~

~~1. Кордонът не е издължен, защото
не е издължен по време на държавата, а е издължен по
времето~~

~~Кордонът е издължен дъга на А.Н. 67710/9-9-36
по време на държавата и е издължен по време на държавата
и не е издължен по време на държавата, а е издължен по
времето на държавата. Дъга на А.Н. 205/1747
и 916/43~~

gadu.

[illegible]

); only unvouchered; see
evidence.

"O'aggro' in ^{inches} vulgar
pursion ~~was~~ note & con
over depprylar is efz:

Topraron & 350 & adulz
"Eord" carpella deaulp ~~12.25.000~~
uac opordla uac pop-
gin ~~3.50.000~~ ~~12.000~~
~~3.50.000~~
~~12.000~~

Line in oju ~~15.25.000~~
si uaclo gedulen ~~45.000~~
de los 350 = ~~12.25.000~~
~~15.25.000~~

pursion
4th shous = 189.000.000

65
 0
 1000.000
 "1.
 1000.000 x 12 12.000.000

180
 30.000
 18-30.000

180
 30.000
 5.400.000
 x 12

66.800.000
 12
 76.600.000

112.000.000

112.000.000

deo, eșt gatușu nă-
 ștă nă- lă coșu dău
 lă nă dău, lă dău
 lă dău dău dău
 Kă lă lă lă lă lă lă
 dău dău dău dău
 350 ^{gradulu} dău dău
 dău dău dău dău

dău dău dău dău
 dău dău dău dău
 dău dău dău dău
 dău dău dău dău

dău dău dău dău
 dău dău dău dău
 dău dău dău dău
 dău dău dău dău

uar' gennaw utos
 ageraw to 1/3 to own ~~agaw~~
 ageraw ageraw & low
 ageraw ageraw to owned to
 paw. - ~~but~~ Komer' & ems
 lowler is' fur awit' to agi-
 gennaw to ^{gennaw} ageraw to fur
 to is' fur fur fur fur fur
 fur fur fur fur fur fur

~~Agaw to ageraw~~
 To ageraw ageraw to fur
 fur fur fur
 ageraw ageraw to fur
 ageraw ageraw ageraw ageraw
 to fur fur fur fur fur

Q. 1
sawyer alijfor un dog car
e supora ulipit, sau
^{coștului}
~~ulipit~~, ydripote & uia
le ulipit uia la coșt la
suporia, cu coșt uia
la ^{uia} ~~uia~~ uia la.

Butt coșt uia coșt uia
oia, uia coșt la co-
stet.

kye la de coșt uia
pota e ky ky
kamaia, de uia uia ^{uia}
oia anota. De uia
pota de coșt uia

[illegible]

1/2607/1949
Εγκύκλιος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. Γεν. Ἐπιθεωρητὰς Μέσης καὶ Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως, Δ)ντὰς Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, Ἐπιθεωρητὰς Δημοτικῶν Σχολείων καὶ ἅπαντας τοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς Λειτουργοὺς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ νέον σχολικὸν ἔτος ἀρχίζει καθ' ἡν ὥραν ὁ ληστής ἐπιδρομεὺς ἐκδιώκεται ἀπὸ τὰ τελευταῖα κρησφύγετά του.

Εἰς ἐκείνους ποὺ μᾶς χαρίζουν τὴν ἀφατον αὐτὴν εὐτυχίαν πρέπει νὰ ἀνήκη ἡ πρώτη σκέψις σας καὶ ἡ πρώτη σκέψις τῶν παιδιῶν, μὲν πατήσουν τὸ κατώφλιον τοῦ σχολείου. Εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ μὲ τὰς θυσίας των, θὰ τοὺς ἐπιτρέψουν αὔριον νὰ ζήσουν ἐλεύθερα τέκνα τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος, τὸν ἥσυχον καὶ δημιουργικὸν των βίον. Εἶναι οἱ ἐδραιωταὶ τῶν θεμελίων ἐπὶ τῶν ὁποίῳ Σεῖς καὶ μαζὶ σας τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος καλοῦνται νὰ οἰκοδομήσουν.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως καλλίτερος τρόπος διὰ νὰ ἀποτίσετε τὸν ὑφειλόμενον φόρον τιμῆς παρὰ νὰ ἐργασθῇτε σήμερα καὶ Σεῖς καὶ μαζὶ σας τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τὸ ἐπραῖαν καὶ ἐκεῖνοι, μὲ μοναδικὸν τους σκοπὸν τὴν προκοπὴν καὶ τὴν δόξαν της. Ἡ ὥρα τοῦ στρατοπέδου, θεία χάριτι, τελειώνει καὶ ἀρχίζει ἡ ὥρα τοῦ σχολείου. Καὶ ὅπως ὁ ἔθνικὸς στρατὸς, μὲ ὀλίγα ὕλικά μέσα καὶ μὲ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν του, ἐκλήθη νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ ἐξεπλήρωσε, τὸ ὑπερῶχον ἔργον του, οὕτω καλεῖσθε σήμερα καὶ Σεῖς, μὲ πτωχὰ ὕλικά μέσα καὶ μὲ ἡλαττωμένον τὸν ἀριθμὸν σας, νὰ ἐκπληρώσετε τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν Σας.

Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία χερμάζεται. Τὸ ποσοστὸν τῶν ἐπισημασμένων σχολείων ὑπερβαίνει τὸ 50 ο/ο, τὰ ἀποπτικὰ μὲν ἐλλείπουσιν παντελῶς ἢ εἶναι ἀνεπαρκέστατα. Τὰ κενὰ τοῦ διδασκαλικοῦ καὶ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ φθάνουν τὰ 30 ο/ο εἰς τὴν Στουχειώδη καὶ τὰ 50 ο/ο εἰς τὴν Μόσνη Ἐκπαίδευσιν. Ἐπὶ πλέον ἡ τόσον πολυτέμνος παιδαγωγικὴ ἐπιμέλειαν καθυστερεῖ. Ἀλλὰ θὰ εἴμεθα εὐδαίμονες ἂν μᾶς ἐμείστιζον μόνον αὐτὰ τὰ δεινὰ. Ἡ παιδεία πείζεται ἀπὸ τὴν οικονομικὴν ἀπαθλίωσιν ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὅλας τοῦ τῆς ὑπαίθρου. Ἐπιδεινώνεται δὲ ἡ κατάστασις ἐκαὶ ὅπου αἱ κἀντοικαι εὐρίσκονται μακρὰν τῶν ἐσθίων των ἢ ἐπιστρέφουν εἰς αὐτὰς ἐσθητῆμέναι των πάντων.

Πῶς θὰ ἀναξωपुरωθῇ ὁ Ἕλλησ τῆς μαθησεως, ἡ σπαργὴ πρὸς τὸ σχολεῖον γυνέων καὶ τέκνων ἐντὸς τοιαύτης ἀποσφαίρας;

Ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτὰ νὰ μὴ ἤρουν ἐπιπροστίθεται ἡ τραγικὴ οικονομικὴ κατάστασις τοῦ διδασκαλικοῦ προσωπικοῦ. Μισθοὶ πείνης παρέχονται εἰς τὰς οικονομείας τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας, τὰς ἀποδεδειγμένους ἀπὸ τὸν πόλεμον, τὸ συμμοριτικὸν ἐγλῆγμα καὶ τὴν κατοχὴν, καθ' ἣν στιγμῆς αἱ ἀρχαὶ τῶν καλοῦνται νὰ ἀπερωθοῦν ἀπερίσπαστοι, ἔχει εἰς ἔργον γραφειοκρατικῶν, εἰς ἔργον τυπικῶν, ἀλλὰ εἰς τὸ λεπτόν ἔργον τῆς ἀναπλάσεως τῆς ψυχῆς τῶν παιδιῶν μας. Πρέπει τέλος νὰ ὑπολογισθῇ καὶ ἡ εὐκρίνεια εἰς αὐτὰς τὰς ὥρας ἐπιβάλλεται—ὅτι ὡς τραγικώτατον ἀποτέλεσμα τῆς δεκαετοῦς θύλλης παρατηρεῖται μίαν γενικὴν ἥθικὴν κάμψιν καὶ εἰς πολλὰ παιδιά, καὶ εἰς πολλοὺς γονεῖς, διστονυχίς δὲ καὶ εἰς ὅλους ἐκπαιδευτικούς μας. Λόγω τῆς παρατάσεως τῶν ἀνωμαλῶν συνθηκῶν πολλὰ παιδιά ἐσυνήθισαν νὰ μὴ μελετοῦν καὶ πολλοὶ ἀδιδάσκαλοι νὰ μὴ διδάσκουν. Αἱ δεινὰ περιστάσεις τῆς παιδείας ἀντὶ νὰ γίνων αἰτία ἀναπύσεως μεγαλειτέρου ἤθους καὶ ἐντονωτέρου μόθου ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ ἀναπληρῶσιν τὰς ἐλλείψεις των διὰ τῆς ἐπιμελείας, ἔγιναν ἀσφαλὴ νὰ θεωροῦν οὗτοι εἰς κατεμμένον δικαιώμα των τὴν ἀπόκτησιν ἐνδεικτικοῦ, χωρὶς τὴν ἀνάλογον μελέτην καὶ χωρὶς τὰς ἀντιστοίχους γνώσεις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πολιτεία, διὰ τῶν ἐπιανεληφμένων μέτρων ἐπι-

εικέας, καὶ οἱ διδάσκαλοι διὰ τῆς ἀνοχῆς των ἐφάνησαν προεπισκυρόντες αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν, ἤρπισαν νὰ ἐτοιμάζεται μία ἐπικινδυνὸς γενεὰ νέων κατεχόντων μὲν ἐνδεικτικὰ καὶ ἀπολυτήρια, ἀλλὰ μὴ κατεχόντων τὰς γνώσεις ποῦ χρειάζονται διὰ νὰ γίνων χρήσιμα στοιχεῖα εἰς τὴν κοινωνίαν.

Ἀπὸ τὴν λαλομένην ἐπιχειρῶν διολισθαίνοντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν, πᾶσα δὲ δικαία ἀντίρροσις κατ' αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως κινδυνεύει νὰ θεωρηθῇ παρὰ πολλῶν ἐπιπολαίως κρινόντων τὰ πράγματα, ὡς ἀντικεινὴ καὶ ἴσως καὶ ἀντιεικὴ. Ἐδημιουργήθη ἐπὶ πλέον ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ πολιτεία ἔχει χρέος νὰ ἀμείλῃ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνισθέντας διὰ πτυχίων σπουδῶν πάσης φύσεως, παρεχομένην εἰς αὐτοὺς ἢ καὶ εἰς τοὺς στενοὺς συγγενεῖς των. Ἡ πολιτεία ἑμὲς ἔχει, καὶ ἂν δὲν ἔχει, ὁρᾶται νὰ ἐξέλθῃ, ἄλλως τρέπουσιν τιμωτέρους καὶ ὀλιγώτερον ἐπιζημίους κοινωνικῶς διὰ νὰ τιμῇσιν καὶ νὰ βοηθήσιν τοὺς προασπιστὰς τῆς. Ἐχει δὲ πάντως ὑποχρεώσεις, ὅταν θελήσῃ νὰ δώσῃ διπλώματα εἰς τοὺς ἀμειλίς νὰ τὰ δώσῃ εἰς ὅλους ἐξ ἴσου καὶ ὅχι μόνον εἰς τοὺς θεωρουμένους διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουν. Ἀλλὰ ποίαν ἔξιν θὰ ἔχουν τότε αὐτὰ τὰ διπλώματα; Ποίαν, ὅταν θὰ ἐπακταθῶν εἰς ὅλους τοὺς ἀμειλίς καὶ τοὺς ἡμειλίς καὶ ὅχι μόνον εἰς τοὺς ὀλιγούς ἐπιτηδείους;

Τὰς ἐσφαλμένους αὐτὰς ἀντιλήψεις ἔχουν ἀποκτήσῃ δυστυχῶς πολλὰ γονεῖς καὶ μαθηταί, καὶ δὲν ἐξεδράστη ἡ ἀρεομένη ἀντίρροσις κατὰ τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπικινδύνου αὐτῆς νωστῆρας.

Ἦδη ὅμως, ὅποτε ραχδαίως ἐπανερχεται ἡ νύκτις τῆς Ἑλλάς εἰς τὸν εὐφυγνὸν βίον, ἀπὸ Σᾶς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς προσδοκᾷ ἡ πολιτεία τὴν πρώτην ἀντίρροσιν κατὰ τοῦ κακοῦ τούτου. Εἰς Σᾶς προσέχει καὶ τὸ χρέος καὶ ἡ τιμὴ νὰ ὑπευθυνώμεται εἰς τὴν ταλαιπωρημένην ἑλληνικὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τοὺς ἑλληνόπαιδας τὸν σκοπὸν τοῦ σχολείου, ὃ ὅπου δὲν εἶναι νὰ μεταρτίξῃ ψευδῆματα πιστοποιητικὰ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς θεσπείας ἀλλὰ νὰ μεταρτίξῃ φῶς διὰ νὰ δυνήθων τὰ παιδιά τοῦ λαοῦ μας νὰ γίνων πρῶτα χρησικαὶ καὶ δημιουργικαὶ παρέχοντας τῆς κοινωνίας. Ἄν θὰ προκύβῃ ἡ παιδεία εἰς τὸν τύπον μας ἐφ' ὅσον αἱ βλάβαις γυνέων καὶ παιδιῶν στρέφονται κατὰ κέντρον δι-

γον πρὸς τὸ κακόν καὶ ἔτι πρὸς τὴν μόρῳσιν. Δὲν ὁ δὲ προῦλῃ ἐπ' ἔσονται οὖτοι δὲν πιστοῦν ἐπὶ δύνανται ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν εἶναι τὸ κακόν ἀλλὰ μόνον ἡ μόρῳσις.

Θὰ ἐπιβλέψω ὅπως εἰς τὰς συχνὰς, ὡς ἐπὶ τῆς, ἐπαφῆς σας μὲ τοὺς γονεῖς καὶ αἰς τὴν καθημερινὴν ἐπαφὴν σας μὲ τοὺς μαθητὰς, τοὺς καταστάσεις συνειδητὴν αὐτὴν τὴν στοιχειώδη ἀλλοτρίαν. Ἐννοεῖται πόσον ἐλαφρὸς καὶ πῶσον δύσκολος θὰ εἶναι ἡ προσπάθεια αὕτη. Ἀλλὰ ἀποτελεῖ μίαν θεμελιώδη προϋπόθεσιν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου σας καὶ ἐρεῖσθε ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ σχολικοῦ ἔτους καὶ μέχρι τέλους αὐτοῦ καὶ μὴ τὴν παραμελήσετε. Μόνον ὅταν ἐκπαιδεύετε ἀπὸ τὴν συνειδητὴν τῶν παιδῶν αὐτὴν τὴν διαστρεβλωμένην ἀντίληψιν περὶ τῶν πνευματικῶν, ὅτι ἐπιδεδοῦν μὲ ἐθνοκρασίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς πραγματικῆς μαθήσεως.

Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐμφανήσασθαι αὐτὰς τὰς ιδέας εἰς τὰ πνευματικὰ Σας τέσσαρα πρέπει καὶ τὰς ἔχετε εὐμενικῶς ἀνταποδοχὴ καὶ Σεῖς καὶ νὰ εἶναι ὁ ὕψους Σας βίος παράδειγμα καὶ ἀπόδειξις τῆς διδασχῆς σας. Φοβούμεθα ὅμως ὅτι, ὅπως οἱ μαθηταὶ ἐμῶν νὰ ἐκπαιδεύονται πρὸς ἀπόκτησιν κακῶν πτυχῶν, ὅσοι καὶ μερικοὶ ἐκπαιδευτικοὶ ἐδιδάχθησαν μίση εἰς τὴν ἀναρχίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν, νὰ ἐκπαιδεύονται πρὸς ἀπόκτησιν πλεονεκτημάτων τὰ ὅποια κατὰ νόμον δὲν δικαιούνται.

Μερικοὶ ἐκπαιδευτικοὶ, ἐνεργούντες εἰς βάρος τῶν ἰδίων αὐτῶν συνειδητῶν οἱ ὅποιοι, βαρύνονται χυμώζοντες, ἐμῶν ἀντιλήψεων εἰς τὰς ἐπιλέξεις, ἐννοεῖται ὅτι ἤθελον νὰ καταλάβουν προνομίους θέσεις καὶ νὰ ἀπολαύουν πικρὰν εὐδοκίαν, ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τῶν σχολείων των καὶ ὅτι τῶν σχολείων τῆς ἐπαύριου.

Ἡ πολιτεία, κλυδωνιζομένη ἀπὸ τὴν διήνη τῶν πραγμάτων, ἠνέχθη κατ' ἀνάγκην τὰς ἀνωμαλίας αὐτὰς, ἐπ' ὅσον ἀμέλῃ ἀπειλητικῶς ὁρῶντο ὁ συμμοριτισμός. Ἀλλὰ ἡδη μετὰ τὴν νίκην, ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ τελευτήσουν αὗται. Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐκπαιδεύονται οἱ παῖδες ἐκπαιδευτικοὶ νόμοι καὶ ὡς πρὸς τοὺς διανοητικούς καὶ ὡς πρὸς τὰς προχωρήσεις καὶ ὡς πρὸς τὰς μεταβάσεις καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀποσπάσεις. Ἦλθεν ἡ ὥρα καὶ ἦν πρέπει οἱ ἐκπαιδευτικοὶ νὰ τὴν

χοῦν ὡς μεταχειρίσεως, προσταταίοντες ἀπὸ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Συμβουλίων καὶ τοὺς ἐπιθεωρητὰς των ἐναντίον πάσης ἀλλοτρίου μεταχειρίσεως. Ἦλθεν ἡ ὥρα καὶ ἦν ὅτι πρέπει νὰ κατανοήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐλαθίλους δυστοποῦντας ἐκπαιδευτικούς, ὅτι οἱ καποὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι σκληροὶ διὰ τοὺς μὴ καὶ εὐκαλοὶ διὰ τοὺς ὀλλούς. Δὲν πρέπει, ὅτι τὰς παρεύσεως συνήθειας, νὰ εἶναι ἡ ὑπερβολὴ κατὰ τὰς οὐλοῦσας εὐχάριστες. Ὅστε εἶναι δυνατόν ἡ πολιτεία νὰ λάβῃ ὑπ' ἑξιν κατὰ πρώτον λόγον τὰς ὑποκειμενικὰς συνήθειας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ. Κατὰ δεύτερον λόγον θὰ λάβῃ ὑπ' ἑξιν τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς ὁλοκλήρας, τὰς ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς παιδείας, καὶ μόνον κατὰ δεύτερον λόγον τὰς ἀνάγκας τοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ.

Ἀν τοῦτο δὲν γίνῃ - ὅσον σκληρὸν καὶ ἐν φαίνεται - θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν τῆς παιδείας, εἰς ἀναπόσπαστον ἐθνικὴν συμφορὰν. Ἡ διακυβερνητικὴ μηχανὴ τῶν πολλῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἤθελον ἔχειν ἡδὺν ἡδύνησαν καὶ ἐπιτύχουν προνομιακῶν μεταχειρίσεων, ἀποτελεῖ καὶ αὕτη ἓνα σοβαρὸν κίνδυνον τῶν ὅποιοι ἔχει ἐπὶ τὸν χρόνον ἡ πολιτεία νὰ ἀποτρέψῃ. Δὲν ἀρνούμαι ὅτι μία τοιαύτη διαχείρισις τοῦ ζητήματος συνεπάγεται ἐνδοτε σκληρὰς μεταβολὰς, θυγνώσεις δημοκρατικὰς καταστάσεις. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀπὸ τῆς ἀνομίας τῶν ἀνωμαλίων κακῶν ἐπὶ τοὺς εἰς τὴν νομιμότητα δὲν γίνεται ἄνευ τοιαύτων δυσχερῶν συνεπειῶν.

Εἰμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος, ἐν τῇ συνήθειᾳ του, οἱ χυμώδες ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἐξερμάσθησαν ἀπὸ τῶν ὀλλῶν τὴν ἐπιθεωρητῶν, θὰ κατανοήσῃ πλήρως τὴν ἐπικτατικὴν ἀνάγκην τῆς πάσης θυσίας ἐπαυθῶν εἰς τὴν νομιμότητα. Θὰ κατανοήσῃ πλήρως ὅτι ὅταν ὀλλοὶ μάρτυροι εἰς τὰ σύννομα καὶ ὀλλοὶ γυμνοὶ πλεονεκτημάτων κακῶν τῆς ἐπὶ τῆς τῶν, ὅταν ὀλλοὶ τῶν τῶν τῶν τῶν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ πάσχουν κατ' αὐτὴν καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοὶ, αὐτοὶ πρὸ πάντων οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ ἡρωικοῦ καὶ ἐναρέτου πολίτου.

Ἡ πολιτεία, γυμνοῦσα μὲ βήματα γυρὰ πρὸς τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῆς παγίας νομοθεσίας τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀντιπρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς νὰ ἐκπαιδεύουν τὴν στάσιν

της αὐτῆς ὡς μίαν πρᾶξιν ἀπροσώπου στοργῆς πρὸς ὅλην τὴν ἀλλάδα, ὡς μίαν συναδελφικὴν ἐκδήλωσην κοινῆς δικαιοσύνης καὶ ὡς ἓνα τῶν πρώτων ὁρίων καρπῶν τῆς νίκης καὶ τῆς εἰρήνης. Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ὁρατοὶν καὶ βοηθήσαν τὴν πολιτείαν εἰς τὸ ἔργον τοῦτοφαι νὰ μὴ ἀπείρουν εἰς τοὺς ἀποκρίσαντας κακὰς ἔξεις μεταξὺ αὐτῶν νὰ ἀντιφρονῶν καὶ νὰ ὑπονομεύουν τὴν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ συνόλου ἐξυγιάνειν τῆς παιδείας.

Οὐδεὶς παραγνωρίζει, ὠλύγροτον δὲ παντός ἡ πολιτεία, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἐκπαιδευτικούς πολλὰ ζητοῦνται ἐνὶ ἐλάχιστοι παρέρχονται εἰς αὐτοὺς. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἰσχύει μόνον διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς. Ἰσχύει διὰ τὸν Ἕλληνα στρατιωτὴν, διὰ τὸν Ἕλληνα γεωργόν, δι' ὅλους σχεδὸν τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ἡ πτωχὴ πολιτεία, καμπτωμένη ὑπὸ τὸ βάρος ἑνὸς ἱστορικοῦ ἀγώνος, δίδει, ὅτι δύναται νὰ δώσῃ. Καὶ προσπαθεῖ τὸ ὅλον τὸ ὅποιον δίδει καὶ τὸ δῶσθαι μὲ δικαιοσύνην. Πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ τέματός.

Ἀλλὰ ἐν' ὅσῳ ὁσημέραι πληρότερον ἐκδηλοῦται ἡ ἔθελος αὐτῆς προσπάθεια, πρᾶπει, ἐκαὶ τοὐλάχιστον ὅπου ἐκδηλοῦται, νὰ ἀναγνωρίζεται παρ' ὧν καὶ νὰ ἐμπέτῃ ὑπομονὴν καὶ θάρρος εἰς τοὺς δοκιμαζομένους.

Εἶναι κοινὸς πόθος ὧν τῶν ἐχόντων σήμερον τὰς ἐλπίδας τῆς διαχείριστος τῶν κοινῶν ἡ βελτίσις τῶν ὡκίων ὅσον διαβιώσις ὧν τῶν πολιτῶν. Ὡς δὲ τῶν λειτουργῶν τῆς πολιτείας. Ἡ Ἑλλάς ἀνέγκεται καὶ πάλιν βραδείας πρὸς τὸ εὖ. Αἱ ὡκίαι αὐτῆς δυναμὶς ὁσημέραι καὶ αὐξάνουν. Ἀς μὴ λεχθῇ ὅτι οἱ Ἕλληνες οἱ ὅποιον ἀντίκεινται εἰς τίσους πολέμους ἀγῶνας, δὲν ἀντέχουν εἰς ἓνα εἰρηκτικὸν ἀγῶνα, ποὺ ἀπαιτεῖ κοινωνικὴν πειθαρχίαν, ὑπομονὴν, ἐργατικότητά καὶ πρὸ παντός πίστιν εἰς τὴν προκοπὴν τοῦ ἔθνους.

Ὅτε ὡκὴ πρόδος πρὶνεται νὰ ὑπάρξῃ, οὐτε εὐμερία τῶν χειμαζομένων πολιτῶν, ὅπως πρωτίστως εἴθε Σεῖς, ἂν παρὰ ὅλως πρὸς τὴν ἀνασυντάξιν τῆς ὡκίης μας ζωῆς, δὲν ἀνασυντάξωμεν τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν μας ἔθνος. Μία μεγάλη χώρα, ἄλλοτε ἡ πλουσιωτέρα τῆς οὐνομῆς, διὰ νὰ ὑπερικήσῃ τὰς δυσχερείας τοῦ παρόντος, ἔχει καθυποβάλλει τοὺς πόλεις τῆς εἰς στε-

ρήσεις τὰς ὅπως οὐδέποτε εἶχον γνωρίσει. Καὶ ὅμως ἐκαὶ οὐδεὶς πόλις δικαιοσύνη νὰ διαμαρτυρηθῇ ἢ νὰ διαταρῇ τὴν ἐπιβληθεῖσαν σκληρὰν τάξιν.

Ὁ ἄλλος αὐτὸς ἔχει ἐν καὶ μόνον ἀλλόγητον βάθρον, τὴν ἀρετὴν τῶν πολιτῶν τῆς.

Ἕλληνες ἐκπαιδευτικοί! Εἰς τὴν δυνάμει τοῦ τυρώσεως ἐξαλαφύρουν οἱ ἀρεταὶ τῶν φυγῶν μας. Ἀνεπάρησαν εἰς πολλὰς συναδελφίαις οἱ κλίμακες τῶν κατὰ παράδοσιν ἀξιών καὶ αἱ τρυφεραὶ φυγαὶ τῶν παιδιῶν μας ἀναζητοῦν ἤδη μὲ ἀγωνίαν τὸν προπαραπολιτῶν τῶν. Ἀρετὴν χρειάζομεθα ἤδη πολλὰ περισσότερον ἀπὸ χρήματα διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν μας. Καὶ τὴν ἀρετὴν Σεῖς ὅα τὴν διδάξετε, Σεῖς ὅα τὴν φυτεύετε εἰς τὴν φυγὴν μας τόσον βαθεῖας ὥστε νὰ μὴ τὴν ἐκρίζωναι ἡ πρώτη ριπὴ ἀντίξους ἀνέμου. Ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι λόγος. Εἶναι πρὸ παντός παράδειγμα. Σεβασθεὶς πρώτῳ Σεῖς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας καὶ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ τοὺς σεβασθεῖν καὶ οἱ μαθηταὶ Σας. Τηροσκέτους μὲ ὁρκοσυνην ἐλλάβεαν, Σεῖς, διὰ νὰ τοὺς τηρήσουν μὲ ἀπλὴν ἐστω ἀκριβεῖαν, οἱ μαθηταὶ Σας. Καὶ ἔτι μόνον οἱ μαθηταὶ Σας ἀλλὰ καὶ οἱ οἰκογενεῖαι τῶν. Διὸτὴ μὴν λογαριάζετε, εἴθε διδασκαλοὶ ἔτι μόνον τοῦ παιδοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκογενείας.

Ὅταν Σεῖς, ὁσοῦν ποτε καὶ ἐν πάσχει, σταθεῖτε πειθαρχικοὶ καὶ ἐνδοσυώδεις εἰς τὰς θέσεις Σας, καὶ ὑπὸ τὰς σμυρικὰς δυσκολίας συνθήκας ἐκπληρώσετε τὸ καθήκον Σας μέχρι καραίας, τότε ὅα ἐπινοήσετε εἰς τὰς φυγὰς ἐκαστονάδων ὡκίων παιδιῶν τὸν ἔρωτα τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν πολιτείαν. Καὶ τότε, εἰς Σας τοὺς ἀρκεῖς οἰκοδόμους ὅα ἀνήκῃ ἡ ὑπόροχος τιμὴ ὅτι προσεφέρατε εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς λατρευτῆς μας πατρίδος καὶ εἰς τὴν ἀνασυντάξιν τῆς πολιτείας μας τὴν πολυτιμωτέραν καὶ ἀναγκαιωτέραν ἀπὸ ὅλης τὰς εἰσφοράς, τὸ Ἡ θ ο ς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1949.

Ὁ Ἰστορικός
Κ. ΤΕΑΤΣΟΣ

Ref: No. 75611

KINGDOM OF GREECE

MINISTRY OF EDUCATION

To: Messrs. The Inspectors General of Middle and Elementary Education, Directors of Pedagogic Academies, Inspectors of Primary Schools, and all Education Officials of Middle and Primary Education.

The new term begins at the moment when the bandit invader is being driven from his last remaining lair.

To those who are granting us this incredible happiness belong your first thoughts and those of the children when they first mount the steps of their school. They are those who, thanks to their sacrifices, will allow them to live in the future as free sons of Greece a happy and creative life. They are the mainstays and the foundations on which you, and with you the children of Greece, are called upon to build.

There is no better way to duly honor them than working today, you and with you the children of Greece - as they have done - with the unique purpose of the Country's progress and glory. The time of battle is, thank God, nearing its end, and now begins that of school. And just as the national army, with its scanty equipment and small numerical strength, fulfilled its job, thus are you asked today, with poor equipment and small in number, to fulfill your exalted mission.

Greek education is going through a crisis. The percentage of schools in ruins is over 50%, the means to supervise are lacking altogether or are completely insufficient. The gaps in the teaching and assistant personnel reach almost 30% in Elementary and 50% in Middle Education. Furthermore, the precious pedagogic education is lagging behind. Still, we would have been happy were these the only hardships. Education is acutely hampered by the economic wretchedness of the whole population, and especially of the agrarian one. The situation is made much worse where the people are away from their homes or are returning to them completely destitute.

How can the zeal for education be rekindled, as well as the affection of parents and children towards the schools, within such an atmosphere?

And, if all this were not enough, there is added the tragic financial condition of the education personnel. Starvation wages are paid to the families of our teachers, families decimated by the war, the bandits, and the occupation, at the moment when their heads are asked to give their undivided attention, not to a bureaucratic or formal job, but to the delicate

- 2 -

one of rebuilding the souls of the children. Finally, we must acknowledge - for in such times honesty is imperative - that, as the most evil result of this ten-year tornado there is noticed a general moral decline in several children and parents and, unfortunately, in not a few of our educators. Owing to the prolongation of the anomalous conditions, many children have grown used not to study and many teachers not to teach. The difficult situation of education, instead of becoming the reason for the development of a greater zeal and more intensified efforts on the part of the students so as to replace their deficiencies through study, has led the students to believe in their avowed right to a certificate without the required effort and corresponding knowledge. And as the State by repeated actions of leniency and the teachers by tolerance appeared as approving of this conception, there has developed a dangerous generation of young men who, possessing various educational certificates, do not have the knowledge required to render themselves useful factors to the society.

From reasonable leniency we slide to unreasonable leniency, and every warranted opposition against this development runs the risk of being considered by many superficial judges of the matter as antipopular and perhaps antinational.

Furthermore, the impression has been created that the State has the obligation to reward those who fought for it or even their close relatives with all kinds of educational certificates. The State, however, possesses and, if it does not, it must devise other means more honest and less injurious to society, to honor and assist its defenders. At all events, whenever the State wishes to grant such certificates to the ignorant, it must give them equally to all and not only to the more vociferous.

Now, what then will be the value of such diplomas if extended to all the ignorant and ignoramuses, and not to the artful few only?

Many parents and pupils have unfortunately acquired these mistaken conceptions, and the due opposition against this socially and nationally dangerous mentality has not been manifested.

However, now that victorious Greece is rapidly returning to peaceful life, the State expects you, the educators, to be the first to oppose this evil. Yours is the duty and to you belongs the honor of reminding the distressed Greek family and the Greek youth of the purpose of the school, which is not the distribution of untrue certificates for the encouragement of job seekers, but the spreading of enlightenment enabling the children of our people to become really useful and creative factors in the society.

Education will make no headway in our country as long as the aims of parents and pupils are mainly directed to the paper (certificate) and not to knowledge. It shall fail unless everyone is convinced that it is not the "paper" which constitutes strength in society, but education proper.

- 3 -

I would wish you to instill this elementary truth into both parents and pupils in the course of your frequent, as I expect, contacts with the former and daily ones with the latter. I know how ungrateful and how difficult this effort will be. Still it constitutes a fundamental pre-requisite for the success of your task, and it is your duty not to neglect but to continue pursuing it from the first to the last day of the school year. It is only after you have uprooted from the childrens' minds this distorted conception regarding their studies, that they will give with enthusiasm to the task of real learning.

But in order to inspire these ideas in your spiritual children, you must yourselves embrace them, and your own lives must be an example and proof of your preception. Nevertheless, I am afraid that amidst the anarchy of the recent years some educators were taught to "maneuver" for gaining advantages to which they are not lawfully entitled, the same as the pupils learned to maneuver for gaining "accommodating" certificates.

Some educators, acting to the detriment of their own colleagues, who despite their extreme suffering remained staunch at the battlements, thought that they could get hold of privileged positions and enjoy a variety of advantages to the heavy detriment of their schools and especially those of the countryside.

The State, laboring in the vortex of reality, had perforce to tolerate these anomalies as long as banditism stood threatening; but now that victory is won, the time has come to put a stop to all this; the time has come for the permanent educational laws to be carried into effect with regard to all appointments, promotions, transfers, and detailings; the time has come for all educators to be treated equally and to be protected by their inspectors and Boards of Education against arbitrary treatment.

The time has come for the few recalcitrant educators to realize that times cannot be difficult for some and easy for others. Under present conditions the service status of any person is not expected to be agreeable; nor is it possible for the State to take primarily into consideration the subjective conditions of the Educator. It will first consider the requirements of the national community and national education, and only secondarily the requirements of the education personnel.

If this is not done - however hard it may seem - we shall come to dissolution of education, tantamount to an irreparable national disaster. The justified bitterness of those who were either unable to obtain or have not accepted a privileged treatment constitutes also a grave danger which it is the State's duty to avert. I do not deny that such handling of the matter entails sometimes hard changes bearing upon established conditions. But unfortunately the return from the unlawfulness of abnormal times to legality is not achieved without such unpleasant consequences.

- 4 -

I am sure that the Education Branch in its entirety, the thousands of those who suffered from the artfulness of the few, will fully understand the imperative necessity of returning to legality at all costs. They will fully realize that when others are fighting at the border and others go about homeless away from their houses, when the whole nation is suffering, it is not possible for the educators - who should be the example of the heroic and virtuous citizen - not to suffer with them.

The State, in proceeding with the complete application of the education's permanent legislation at a rapid pace, demands from all educators to appreciate its attitude as an act of impersonal affection towards the entire branch, as a conscious manifestation of social justice, and as one of the first beautiful fruits of victory and peace. The educators, for the common benefit, must help the State in this task and not allow those among them who acquired bad habits to react and undermine the purging of education.

No one disregards, and the State least of all, that many things are demanded from the educators while few are granted to them. But this does not apply to educators only: it applies to the Greek soldier, the Greek countryman, almost to all civil servants. The poor State, bent under the weight of a historical struggle, gives whatever it can give. So it tries, whatever little it gives, to give it with justice.

The more this moral effort is more fully manifested from day to day, the more it should be recognized by all, at least where it is manifested, and inspire patience and courage to those suffering.

The improvement of the living conditions of all the citizens and especially of the civil servants is the common desire of all those who are responsible for the administration of public affairs. Greece is again rising towards the light. Its material power will keep on increasing from day to day.

Let no one say that the Greeks who withstood so many war struggles cannot bear up in a peaceful struggle which requires social discipline, patience, laboriousness, and, above all, faith in the Nation's progress.

Neither material progress nor prosperity of the suffering citizens, as you are, can exist unless, concurrently with the restoration of our material life, we do not rebuild our political, moral faculties. A great country, once the richest in the world, in order to overcome the difficulties of the present time, has subjugated its citizens to privations they had never known before. However, no citizen there cogitates to protest or disturb the iron order imposed.

This feat has but one unshakable foundation: the virtue of her citizens.

- 5 -

Greek educators! By the vortex of the tornado the joints of our soul were slackened. The measure of our traditional values has been upset in many consciences, and the tender souls of our children are anxiously looking for their orientation. More than money, it is virtue that we need most for our rehabilitation. And it is you that will teach virtue; you will plant it so deeply in our soul that it cannot be uprooted by any casual blast of adverse wind. But virtue is not talk; above all, it is example. You be the first to respect the laws of the State and the Church so that your pupils may respect them. Keep these with religious piety so that your pupils may keep them even with some punctuality - not only your pupils, but their families also - for you should not forget that you are the teachers not only of the child, but of his family as well.

When you, however greatly you may suffer, remain disciplined and enthusiastic in your posts and, under the present critical conditions, have done your duty to the last, then you will awaken in the souls of hundreds of thousands of children the love for good, the faith in virtue, and the confidence in the State. And then to you, the invisible bricklayers, shall belong the sublime honor - that for the rehabilitation of our beloved country and the reorganization of our State you have offered the most precious and most essential of all contributions - YOUR MORAL QUALITIES.

Athens - September 1, 1949

K. TSATSOS

Minister of Education

Αριθ. πρωτ. 20701

Κ. Τούτσος
Υπομνημα
Σείας 1949

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ

10/2/1949

Εγκύκλιος
για τις 23-2/Μαρτ

Πρὸς ἀπάσας τὰς Ἐκπαιδευτικὰς Ἀρχὰς καὶ τοὺς
Διὸντας τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν σχολείων
Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπ/σεως.

Ἑλληνόπουλα,

Πλησιάζει ἡ 25 Μαρτίου, ἡ μέρα ποὺ ξεχάσαμε κάθε ἄλλη
λαχτάρα καὶ λαχταροῦμε μονάχα γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας.
Συγκεντρώνομε τὴ μνήμη μας καὶ τὴ σκέψη μας στὸ θαῦμα
τοῦ Εἰκοσιένα καὶ στοὺς προγόνους μας, ποὺ τότε γυμνοί,
ἀνυπόδητοι καὶ σχεδὸν ἀοπλοὶ ξεκίνησαν ἕνα ἀνοσιγιάτικο
πρωτὶ γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς δόξας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐπὶ
χρόνια πολέμησαν σκληρὰ καὶ ἤρθε ἡ ὥρα ποὺ μὲ τὴ βοή-
θεια τοῦ Θεοῦ κέρδισαν τὴ μάχη, μιὰ μάχη ποὺ δὲν ἦταν
παρὰ ἡ ἐνδοξη ἀπαρχὴ ἑνὸς ἀγῶνα μακροῦ, ποὺ δὲν τελεί-
ωσε ἀκόμα. Ναί, ἀπὸ τότε ὁ ἴσιος ἀγῶνας ἐξακολουθεῖ μὲ
μερικὲς ἀνάπαυλες, μὲ μερικοὺς ἐντοπισμοὺς, μὲ πολλὰ ἀνα-
τάσεις καὶ κάμποσες πτώσεις. Ἐξακολουθεῖ καὶ παρ' ὅλες
τὲς πρόσκαιρες ἀτυχίες, πάντα κατὰ κερδίζεται, πάντα τὸ Γέ-
νος προχωρεῖ στὸ δρόμο τῆς δόξας. Σήμερα ἐξακολουθεῖ ὁ
ἴσιος ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Γένους καὶ γιὰ τὴ σωτη-
ρίαν τῶν ἀνάλλοιτων Ἰστανικῶν του. Ἀλλάξανε οἱ ἐχθροί, ὁ
ἀγῶνας δὲν ἔλλαξε.

Ὁ τωρινὸς ἐχθρὸς εἶναι ὁ πιὸ βάρβαρος, ὁ πιὸ ἀπάνθρω-
πος, ὁ πιὸ κατ'αστυρετικὸς ἀπὸ ὅλους ὅσους γινώρισε ἡ φυλὴ
μας. Εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ θέλει νὰ τὴν ἐξοντώσῃ ὀλοκλη-
ρωτικὰ, ὁ πρῶτος ποὺ θέλει νὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν Ἕλλη-
νες γιὰ νὰ κατεβῇ αὐτὸς νὰ ἐγκατασταθῇ στὰ μαγικά κρο-
γιαλῖα μας.

Μὲ ὅλο τὸν ὄγκο τῆς βίας καὶ μὲ ἔλη τὴν σκοτεινότητά
τοῦ δόλου μας ἐπιτίθεται καὶ ἐμεῖς ἀντιστεκόμαστε μὲ ὅλες
τὲς δυνάμεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας.

* Μπορεῖ ὅραγε νὰ ὑπάρχει ἀμφισβόλια γιὰ τὴν ἔκδοσιν!

Μπορεί να πιστέψη κανείς, έμα πιστεύει στο Θεό, πώς το σκοτάδι θα νικήση το φώς, πώς ο βάρβαρος θα νικήση την πολιτισμό, πώς ή όλη θα νικήση το πνεύμα; "Όχι, βέβαια, έν μπορεί να υπάρξη άμφισβόλια.

Τήν βεβαιότητα τούτη έμας την στηρίζομε σέ γεγονότα. Ηρό παντός στο γεγονός έστι το "Έθνος ελόκληρο, με έλάχιστες εξαιρέσεις άτιμωτικές, ύπηρετ έλόφυχα τόν Ιερό του-άγωνα: "Αγρότες, έργάτες, θημάσιοι υπάλληλοι, έπιστήμονες, έπαγγελματίαι όλοι βρίσκονται, καθένας στόν τομέα του, σέ θέση μάχης, όλοι παραστέκονται στά καλληκρία του στρα-τός μας. "Όλοι τή βλέπουμε με τά μάτια μας τήν καθολική-τητα αούτ ής θυσίας. "Αν όμως τήν βλέπουμε έμεις, ίσως όλοι πολλοί νά μήν τήν βλέπουν ακόμα. Πρέπει λοιπόν νά τοΰς τή δείξωμε. Πρέπει νά διακηρύξωμε πρός όλους τοΰς έκκληροφύρους τής γής, πώς έτσι δουλεύομε έμεις έδω, έτσι χεϊρώμε, έτσι θυσιαζόμαστε γιά τά Ισωνικά τους πο-είναι Ισωνικά ποΰ δημιούργησαν οι πατέρες μας, έτσι πολε-μείμ γιά όλους τοΰς ελεύθερους λαούς τής οικουμένης, και έτσι στό τέλος πάντα νικούμε. Πρέπει τίς μέρες τοΰτες νά το διακηρύξωμε αούτο. Πρέπει νά μάθουν όλοι οι λαοί τοΰτες τίς μέρες, ποΰ χάρς στήν έορτή τής 25-Μαρτίου τά βλέμματα όλων στρέφονται πρός τήν "Ελλάδα, πρέπει νά μάθουν πώς, στό πελομα τών επιδρομών, μορφα-νομε τά παιδιά μας, πώς είναι παιδιά και δάσκαλοι στρα-τιώτες τής ελευθερίας τή νόχτα και έργάτες τοΰ πνεύματος τήν ήμέρα. Πρέπει νά διαλαλήσωμε τό μέγεθος τών θυσιών και τό μεγαλειό τοΰ έργου μας.

Κάθε πόλις, κάθε χωρό, κάθε σχολείο έά βγή τόν τρόπο νά διαλαλήση τοΰτες τίς αλήθειες και έμεις στό Κέντρο έδω θα βρούμε πάλι τρόπο, χάρς στή βοήθεια τών μεγάλων μας φίλων, νά τής σκοπευώσωμε και νά τής σκορπίσωμε σέ όλες τίς άκρες τής οικουμένης.

"Η μεγάλη Μητέρα μας, ποΰ πάντα περπατάί ιδιωκτη, άκαρπόνητη και με τά μάτια γυριστά πρός τό διαγονιμύνα της χώμα, άς δώση γιά μιá φορά, γιά μιá άρά τά μάτια ήηλά και άς περριανευθί και άς βροντοφωνήση πρός όλους τοΰς λαούς τής γής.

"Ισοΰ έγώ, τέτοια είμαι, ή αλώντια "Ελλάδα.

"Εν "Αθήναις τή 10 Μαρτίου 1949.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΤΣΟΣ

"Υπουργός

Θρησκυμάτων και "Εθνικής Παιδείας

•Ένα μεναδικό κείμενο.

Η «Ελληνική Παιδεία έδωσε ένα θαυμάσιο «παρόν» στον έφειταινό πανηγυρισμό της «Εθνικής Έορτής» στον πανηγυρισμό ακριβώς ποδ ό-φείλαμε, μέσα στη μεγάλη κρίση, να τον κάνου-μα πολυσήμεντη έθνική εκδήλωση. Τόχη αγαθή, σ' αυτή τη δύσκολη ελληνική ώρα, θέλησε προ-τοτάμενος της Παιδείας να είναι ο κ. Κωνσταν-τίνος Τούτος. Έτσι δέν άκούστηκαν τά γνωστά και πολυμεταχειρισμένα λόγια, αλλά ή φωνή ενός έκλεκτου πνευματικού άνθρώπου ποδ πι-σταύει στην Ελλάδα και την πίστη του την κά-νει ζωντανή πραγματικότητα.

Η άγκυράς του «Πρός άπίστας τάς Έκπαι-δευτικές Άρχάς και τοδς άηντάς τών δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων Μίσσης και Στοιχειώδους Έκπαιδευσεως» είναι ένα μεναδικό κείμενο, ποδ πρέπει να διαβαστεί κι απ' όσους δέν είναι εκ-παιδευτικοί και να μείνει σ' αυτός έδω τις σε-λίδες:

«Έλληνόπουλα,

Πλησιάζει ή 25η Μαρτίου, ήμέρα ποδ ξε-χνάμε κάθε άλλη λαχτάρα και λαχταρούμε μο-νάχα για την Ελλάδα μας. Συγκεντρώουμε τη μνήμη μας και τη σκέψη μας στο θαύμα τοδ Ει-κοσιένα και στοδς προγόνους μας, ποδ τότε γυ-μνοί, άνυπόδητοι και σχεδόν άοπλοι ξεκίνησαν ένα άνοιξιάνικο πρωί για την κατάκτηση της δόξας και της έλευθερίας. Έκτά χρόνια πολέ-μησαν σκληρά και ήρωε ή ώρα ποδ με τη βοή-θεια τοδ Θεού κέρδισαν τη μάχη, με μάχη ποδ δέν ήταν παρά ή ένδοξη άπαρχή ενός άγώνα μα-κροδ, ποδ δέν τελείωσε ακόμα. Ναί, από τότε ο ίδιος άγώνας έξακολουθεί με μερικές ανάκαυλες, με μερικούς έντοπιμοδς, με πολλές ανατάσεις και κάμπους πτώσεις. Έξακολουθεί και παρ' όλας τίς πρόσκαιρες άτυχίες, πάντα κάτω κερδί-ζεται, πάντα τό Γένος προχωρεί στο δρόμο της δόξας. Σήμερα έξακολουθεί ο ίδιος άγώνας για την έλευθερία τοδ Γένους και για τη σωτηρία τών άνίλλαχτων ιδανικών του. Άλλάξανε οι οι έχθροι, ο άγώνας δέν άλλαξε.

Ο τωρινός έχθρός είναι ο πιο δάρδαρος, ο πιο άπάνθρωπος, ο πιο καταστροφτικός από όλους όσους γνώρισε ή φυλή μας. Είναι ο πρώτος ποδ θέλει να την εξοντώσει έλοκληρωτικά, ο πρώτος ποδ θέλει να πιάσει να υπάρχουν Έλληνες για να κατεβή αυτός να εγκατασταθή στα μαγικά άκρογιάλια μας.

Με όλο τον δγκο της όιας και με όλη την σκοτεινότητα τοδ όδλου μας επιτίθεται και όμεις άντιστεκόμαστε με όλας τίς δυνάμεις τοδ πολι-τισμού και της έλευθερίας.

Μπορεί άραγε να υπάρχει άμφιβολία για την έκβαση; Μπορεί να πιστέψη κανείς, άρα πιστεύει στο Θεό, πως τό σκοτάδι θά νικήσει τό φώς, πως ο δάρδαρος θά νικήσει τον πολιτισμό, πως ή όλη θά νικήσει τό πνεύμα; Όχι, δάβαια, δέν μπορεί να υπάρξει άμφιβολία.

Την έδασιότητα τούτη όμως την στηρίζουμε οδ γεγονότα. Πρό παντός στο γεγονός ότι τό «Ε-

θνος δλόκληρο, μὴ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις ἀτιμω-
τικές, υπηρεταὶ δλόφουχα τὸν ἱερό του ἀγῶνα.
Ἀγρότες, ἐργάτες, δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐπιστή-
μονες, ἐπαγγελματίαι ὅλοι θρίσκονται, καθένας
στὸν τομέα του, σὲ θέση μάχης, ὅλοι παραστέ-
κονται σὲ παλληκάρια τοῦ στρατοῦ μας. Ὅλοι
τὴν ἐλπίουμε μὴ τὰ μάτια μας τὴν καθολικότητα
αὐτὴ τῆς θυσίας. Ἄν ὅμως τὴν ἐλπίουμε ἡμεῖς,
ἴσως ἄλλοι πολλοὶ νὰ μὴν τὴν ἐλπίουν ἀκόμα.
Πρέπει λοιπὸν νὰ τοῦς τὴν δείξουμε. Πρέπει νὰ
διακηρύξουμε πρὸς ὅλους τοὺς ἀπληροφόρητους τῆς
γῆς, πῶς εἶται δουλεύουμε ἡμεῖς ἔδω, εἶτοι χεῖρουμε
εἶτοι θυσιαζόμεσθα γιὰ τὰ ἰδανικά τους ποὺ εἶναι
ἰδανικά ποὺ δημιουργήσαν οἱ πατέρες μας, εἶτοι πο-
λεμάμε γιὰ ὅλους τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς τῆς
οἰκουμένης, καὶ εἶτοι σὲ τέλος πάντα νικούμε.
Πρέπει τίς μέρες τοῦτες νὰ τὸ διακηρύξουμε
αὐτό. Πρέπει νὰ μάθουν ὅλοι οἱ λαοὶ τοῦτες τίς
μέρες, ποὺ χάρις στὴν ἑορτὴ τῆς 25 Μαρτίου τὰ
ἐλέμματα ὅλων στρέφονται πρὸς τὴν Ἑλλάδα,
πρέπει νὰ μάθουν πῶς, σὲ πείσμα τὸν ἀπιδρο-
μῶν, μορφώνουμε τὰ παιδιὰ μας, πῶς εἶναι παι-
διὰ καὶ δασκαλοὶ στρατιῶτες τῆς ἐλευθερίας τῇ
νόχτῃ καὶ ἐργάτες τοῦ πνεύματος τὴν ἡμέρα.
Πρέπει νὰ διακαλῶμε τὸ μέγεθος τὸν θυσιῶν
καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἔργου μας.

Κάθε πόλις, κάθε χωριό, κάθε σχολεῖο θὰ
εὖρῃ τὸν τρόπο νὰ διακαλῶν τοῦτες τίς ἀλήθειες
καὶ ἡμεῖς σὲ Κέντρο ἔδω θὰ εὖρουμε πάλι
τρόπο, χάρις στὴ δόξησιν τὸν μεγάλων μας φί-
λων, νὰ τίς συγκανθρώσουμε καὶ νὰ τίς σκορπί-
σουμε σὲ ὅλες τίς ἄκρες τῆς οἰκουμένης.

Ἡ μεγάλη Μητέρα μας, ποὺ πάντα περπα-
τάει ἀμίλητη, ἀκαταπάντη καὶ μὴ τὰ μάτια
γυρτὰ πρὸς τὸ δικαιοσυμμένο της χῶμα, ἄς
ὀφῶσθαι γιὰ μιὰ φορὰ, γιὰ μιὰ ὥρα τὰ μάτια
φηλὰ καὶ ἄς περηφανευθῇ καὶ ἄς ἐροντοφωνήσῃ
πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

«Ἰδοὺ ἐγώ, τέτοια εἶμαι ἡ αἰώνια Ἑλ-
λάδα».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Μαρτίου 1949.

Κωνσταντῖνος Τεόντος
ὑπουργὸς ἑθνεγευμάτων
καὶ ἑθνικῆς παιδείας.

Κείμενο γιὰ χιλίους-δύο λόγους σημαντικό,
κείμενο ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ πανηγυριστοῖ ἀπ' ὅ-
λους τοὺς ἀληθινούς Ἑλληνες, καὶ ὅμως τὸ ἴδιο
αὐτὸ κείμενο ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ συνηγόρους, ἀπὸ
οὓς ἔκλειναι ποὺ τὸ κατασκευάστησαν εἰσεφάν.
οὗτοι οἱ ἄλλοι, οἱ πονηρότεροι, ποὺ νόμισαν πῶς
ἦσαν ἡ κατάλληλη στιγμή νὰ χαριτολογήσουν
γύρω ἀπὸ μιὰ ἢ δύο λέξεις γιὰ νὰ προβάλλουν
ἐκὼν καὶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ὡστόσο, ὅλες
αὐτὲς οἱ μικρότητες καὶ οἱ μικρολογίες κανέναν
θὰ θὰ ἐμποδίσουν νὰ παραδεχτοῖ πῶς εἶναι
αἰσθητὰ ὅτι οἱ ὑπουργοὶ τῆς παιδείας,
μποροῦμε νὰ ἐλπίζουμε ὅτι ὁ ἀποκτεῖσθαι κά-
ποια ἀληθινὴ παιδεία.

x.

"Περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ μαθήματος "πρακτικῆς ἡθικῆς καὶ ἀγωγῆς τοῦ πολίτου" εἰς τὰ Δημοτικά Σχολεῖα" .-

①

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

"Εχόντες ὑπὸφει α) τὰ ἄρθρα 2,6 καὶ 10 τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1905 Β.Π.Π. νόμου περὶ Στοιχειώδους Ἑκπαίδευσης καὶ β) τὸ Β. Δ/γμα 1-9-1913 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Δ/των 12/4/1919 25/11/1919, 16/7/1934 καὶ 1461/1942 " περὶ ὑπολογισμῶν καὶ ἀναλυτικῶν προγραμμάτων σχολείων στοιχειώδους " .

Ἀ π ε ρ α σ ῶ σ α μ ε ν καὶ Δ ι α τ ῶ σ α σ ο ῖ μ ε ν

Ἀ ρ θ ρ ο ν 1ον.

Ἀπὸ τοῦ προσεχὸς σχολικοῦ ἔτους 1949-50 εἰσάγεται εἰς τὸ ὑπολογισμὸν καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡ διδασκαλία τῆς πρακτικῆς ἡθικῆς καὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου .

Ἀ ρ θ ρ ο ν 2ον

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς πρακτικῆς ἡθικῆς καὶ τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου εἶναι νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τὸν μαθητὴν καὶ νὰ ἀποκαθίστῃ εἰς αὐτὸν τὰ καθήκοντά του ὡς πολίτου, ἐργάτου καὶ ἐλευθέρου ἀνθρώπου.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 3ον

Ἡ διδασκαλία ὅλη τοῦ μαθήματος τοῦτου καθορίζεται ὡς ἑξῆς:

ΤΑΞΙΣ Ἀη, Βα, Γ, καὶ Δ,

(ἀνὰ 1/4 τῆς ὥρας καθ' ἑκάστην)

- 1.- Ἀλλὰ καὶ φιλικὰ συνομιλεῖται καὶ διηγήσεις ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀναγνώστου, τῆς πατριδογνωσίας, τῶν διδασκτικῶν περιπτῶν καὶ ἐπισκέψεων, τῆς Γεωγραφίας, Ἱστορίας καὶ τῆς ἐν γένει συγκινητικῆς διδασκαλίας ὡς καὶ ἐν τῶν καθημερινῶν μικρῶν γεγονότων τῆς σχολικῆς ζωῆς, πρὸς ἀπόκτησιν καλῶν συνήθειῶν.
- 2.- Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν κτηθειῶν καλῶν συνήθειῶν καὶ ἀπόκτησιν νέων τοιοῦτων.
- 3.- Καθοδήγησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐμπρακτὸν καὶ λογικὴν ἐφαρμογὴν τῶν κυριωτέρων ἀρετῶν τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ὡς εἶναι : α) ἡ ὑγιεινὴ ἡ φυσικὴ ἀγωγή καὶ ἡ σωματικὴ καθαρότης, β) ἡ εἰλημὸνία καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δὲ κατὰ τοῦ φερόμενου καὶ τῆς ἀπάτης εἰς πᾶσαν περιπτῶσιν .

ψ) ἡ ἀγάπη ἡ πᾶλη κατὰ τῆς οἰκνηρίας τῆς νυχεύσεως καὶ τῆς μαλακότητος, ἡ καταπολέμησις τοῦ φόβου τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ φόβου, δ) ἡ ἀνεκτικότητα πρὸς τὸν πληθὸν καὶ ἡ κοσμομυίας, ε) ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἐργασίαν, στ) ἡ μακροθυμία ἡ πᾶλη κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἀδιαφορίας πρὸς τὴν αὐχλὴν τῶν ἀλλων (δυστυχεῖς, ἀσθενεῖς, ἀδύνατοι) τῆς σκληρότητος πρὸς τοὺς ἀδυνάτους καὶ τὰ ζῷα, ζ) ἡ ἀνάντησις τοῦ συνεργατικοῦ πνεύματος καὶ ὁμαδικοῦ πνεύματος, τοῦ συναισθήματος τῆς εὐδότης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν δοδόντα λόγον, η) ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν γενέτειραν καὶ θ) ἡ καλλιέργεια τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ πατριωτικοῦ συναισθήματος. Ἰδιαιτέρα ἔξαρσις τῆς ἑλλάδος εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστοὺν αἰσθητὰ ἡ δόξα αὐτῆς καὶ τὸ ἱστορικὸν τῆς μεγαλειότητος. Ἰστογράμμις τῶν κατ' αὐτῇ ἀπειλῶν.

ΤΑΞΙΣ Β' καὶ ΣΤ' (ἀνὰ 1/2 ὁρὲς τῆς ἐβδομάδος ἢ ἀνὰ 1 ὥραν ἀπᾶς τῆς ἐβδομάδος) :

1.- Τὰ κῆρια καθήκοντα τῆς ἀτομικῆς ζωῆς καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος ὡς εἶναι : ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ φυσικὴ ἀγωγή ἡ καλλιέργεια τοῦ καλαισθητικοῦ συναισθήματος, ἡ λιτότης καὶ ἐγκράτεια, ἡ γνῶσις ἑαυτοῦ, ἡ αὐτοκυβερνήσια καὶ αὐτοκυριαρχία, ἡ σταθερότης τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ ἠθικὴ ἀείλα.

2.- Τὰ κῆρια καθήκοντα τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς ὡς εἶναι : α) τὰ εὐεργετήματα τῆς οἰκογενείας, τὰ καθήκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς, τὸ οἰκογενειακὸν πνεῦμα, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, β) τὰ καθήκοντα πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς συμμαθητάς, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ σχολείου, γ) ἡ ἀείλα τῆς ἀργασίας καὶ τῶν διαφθωρῶν μορφῶν, αὐτῆς. Τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ ὁ στενὸς σύνδεσμος αὐτῶν, ἡ ἐκλογὴ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ συνέδῳσις, δ) ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ὁ σεβασμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλληλεγγύη, ὁ σεβασμὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀείλας καὶ ὑπολήψεως, ὁ σεβασμὸς τῆς σκέψεως καὶ ἡ ἀνοχὴ ἡ χρηστότης, ἡ εὐγένεια καὶ ἡ καλωσύνη, ε) τὸ πατριωτικὸν συναισθημα, ἡ μικρὰ καὶ ἡ μεγαλύτερα πατρίς, τὸ πατριωτικὸν καθήκον. Τὸ ἔθνος ἡ ἐθνικὴ ἰδέα καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀλληλεγγύη. Ἀνταρραχάσεις καὶ συστηματοκοχίσεις τῶν ἐκ' αὐτῆς διδαχθέντων ἐκ τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολέμου.

3.- Ἡ κοινότης ὡς διοικητικὸς ὀργανισμὸς ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος, ὁ δήμαρχος, τὸ Κοινοτικὸν καὶ Ἀθηνοτικὸν Συμβούλιον, αἱ ἐκδόσεις, ἡ ἔκταξις τῆς Κοινότητος, ἡ κοινωτικὴ ζωὴ. Ἡ κοινότης ὡς ἐστὶν ἐκπολιτιστικὴ ἠθικὴ, ἐπαγγελματικὴ καὶ κοινωτικὴ ζωὴ. Ἡ Κοινότης ἡ συλλογικὴ τῆς ζωῆς καὶ αἱ

ὀργανισμοί, οἵτινες ἐξυπηρετοῦν αὐτήν.

Αἱ ἀλλὰ καὶ συγκεκριμέναι γνώσεις περὶ τῶν συνηθεστέρων συμ-
 βολῶν καὶ τοῦ διακανονισμοῦ τῆς ἐργασίας. Κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις
 εἰσὺ γωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν πολιτικὴν, διοικητικὴν καὶ δικαστι-
 κὴν ὀργάνωσιν τῆς χώρας. Ἡ ἑνταξίς τῆς Κοινότητος εἰς τὸ σύνολον
 τοῦ Κράτους καὶ ἡ ἑνταξίς τοῦ ἀτόμου εἰς τὸ σύνολον τοῦτο.
 Ὁ δεσμός πρὸς τὸ Κράτος. Ἡ ἀγάπη πρὸς αὐτό. Ἡ ἱερότης τοῦ πο-
 λιτικοῦ νόμου καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ. Ἡ πατρίς. Ἡ ἐξαφάνισις τοῦ
 ἀτόμου ἔξω αὐτῆς. Ἡ ἐλληνικὴ πατρίς. Ἀξιοπολίσεις ὅλων τῶν ἰστο-
 ρικῶν γνώσεων πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος. Ἐμμονὴ ἡμεῖς
 ὡς εἰς τοὺς προσβάτους αὐτῆς ἀγῶνας καὶ χαρακτηρισμός τῶν κατ'
 αὐτῆς ἀπειλῶν.

Ἡ ζωὴ τοῦ πολέτου καὶ τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα αὐτοῦ.
 Αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν ἔθνων καὶ ὁ ὀργανισμός τοῦ Ο.Η.Ε.

Ἀ ρ θ ρ ο ν 4ον

Πρὸς ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμκρατον ἐφαρμογὴν τῶν κτη-
 σεων γνώσεων ἐν τῇ ἡθικῇ καὶ τῇ ἀγωγῇ τοῦ πολέτου εἰσάγε-
 ται εἰς τὰ σχολεῖα ὁ θεσμός τῆς αὐτοδιοικουμένης σχολικῆς Κοινότη-
 τος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκδοτὴ τάξεις ἢ καὶ ὁλοκληροῦν τὸ σχολεῖον
 ὁδύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς μικρὰν ὀργανωμένην Κοινότητα, ὅπου γεν-
 νῶνται καὶ ἀνακτιθῶσονται αἱ ἀρεταὶ τοῦ μέλλοντος πολέτου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ

1949

Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΜΙΛΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΗΤΑΙ

Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ .

* Αριθ. Πρωτ.

Πρὸς

Τοὺς κ.κ. Γεν. Ἐπιθ/τάς τῆς Στοιχ/δους Ἐκπ/σεως
τοὺς Ἐπιθ/τάς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ τοὺς
λειτουργοὺς τῆς Δημοτικῆς.

-.-.-.

Καθ' ἣν στιγμήν τὰ ἡρωϊκά τέκνα τῆς Ἑλλάδος, συνεχίζοντα τὴν μακραίωνα προγονικὴν παράδοσιν, μάχονται ὀρθὰ ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ βράχου, ὅπου τὰ ἔταζεν ἡ μοῖρα, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας. Καθ' ἣν στιγμήν συντρίβουν ὀριστικῶς τὰς διαλυτικὰς δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ τοῦ θανάτου, πρωταρχικόν χρέος ἡμῶν εἶναι νὰ διαδηλώσωμεν τὴν ἐθνωμοσύνην ἡμῶν καὶ νὰ ἀποτίσωμεν τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς γενναίους ὑπερασπιστάς τοῦ Πατρίου ἐδάφους. Χρέος ἡμῶν ἔπειτα ἐπιτακτικόν προβάλει νὰ προετοιμάσωμεν ἀπὸ σήμερον, ποῦ ροδίζει ἡ ἀνατολὴ μίᾳς εἰρηνικῆς δημιουργίας, ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τοῦ σχολείου εἰς τὸν γοργόν ρυθμόν τῆς ἀνοικοδομήσεως.

Ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σχολείου πρὸς τὰ μέγιστα προβλήματα τοῦ μεταπολεμικοῦ παρόντος καὶ τὴν προοπτικὴν τοῦ ἀμέσου μέλλοντος, διὰ τὴν διὰ πλάσιν μίᾳς ρωμαλεωτέρας σωματικῆς καὶ ψυχικῆς γενεᾶς, ἀποτελεῖ τὸν κεντρικόν ἄξονα, περὶ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ περιστρεφεται ἡ καθημερινὴ σκέψις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀσχολουμένων μὲ ἑκπαιδευτικὰ πράγματα τῆς χώρας.

Ἀπὸ τῆς βασικῆς ταύτης σκέψεως ὁρμώμενος προήλθον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους εἰς τὰ παντοῦς βαθμοῦ καὶ εἵδους σχολεῖα τοῦ μαθήματος τῆς "Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου".

Ἐπρεπε ἐπὶ τέλους νὰ ἐπισημάνωμεν τὰ σκεπρὰ σημεῖα τοῦ χαρακτῆρος ἡμῶν ποῦ ἀποτελοῦν τὰ μόνιμα δοσφράγματα εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἐκπολιτιστικὴν πορείαν τοῦ ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων λαῶν. Νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἄρσιν καὶ ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἀπορήτου ἀτομικισμοῦ, τῆς ἀρνήσεως τῆς ὑποταγῆς τοῦ ἀνός εἰς τὴν βούλησιν τῆς ἀλότητος, τῆς ἐλλείψεως τοῦ συναισθήματος τῆς ἐθόδνης, τῆς ἐχθρότητος πρὸς τὸ Κράτος καὶ τῆς παχυλῆς ἐν γένει ἀγνοίας τῶν στοιχειωδῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἑλλήνος πολίτου, καὶ νὰ ἐπιτόχωμεν τὴν θέσιν, τὴν πρὸ τῶν μαθητῶν τοποθέτησιν, τὴν ἀποκάλυψιν καὶ διασάφησιν τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ σφύζοντος παρόντος, τὰ ὅποια θὰ συναντήσουν ὡς ἄνθρωποι καὶ ὡς πολῖται. Θέλωμεν νὰ κινήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς σχολικῆς νεολαίας διὰ τὴν δημοσίαν Ἑθνικὴν καὶ Διεθνῆ ζωὴν, νὰ ἐμβάλωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν γενναίαν ἐπιθυμίαν νὰ ἀφοσιωθοῦν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ καταστήσωμεν τέλος αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ κατανοοῦν καλότερον τὸν σημερινόν κόσμον καὶ νὰ συμπεριφέρονται ὡς χρήσιμοι καὶ ἐνεργοὶ πολῖται.

./.

Θά ήτο απαράδεκτον καὶ ἀνώμαλον συγχρόνως, ἐάν οἱ ἀπολυόμενοι ἐκ τῶν σχολείων τῆς ~~πατρίδας~~ ^{πατρίδας} νέοι, οἱ ἀνακτοχθέντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου τῆς τριπλῆς ζενικῆς κατοχῆς, ἐκαλοῦντο νά συμμετάσχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας καὶ ἑσπεροῦντο τῶν βασικῶν ~~ἐκπαιδευτικῶν~~ ^{γνώσεων} τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μετὰ τῆς ὁποίας συνδέονται διὰ παντός εἶδους δεσμῶν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ θέμα "Ἀγωγή τοῦ Πολίτου" εὔρε τόσην εὐμενῆ ἀπήχησιν καὶ συνήνετησε τόσοον ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν εἰς τὰς τάξεις τῶν ὠφρανωμένων ἐργατικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, εἰς τοὺς κόκλους τῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων καὶ εἰς τὰς στήλας τοῦ ἡμερησίου Γύκου.

Καὶ εἶναι μὲν ἡληθές, ὅτι τὸ ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου περιλαμβάνει πενιχρά τινα στοιχεῖα τῆς "Πολιτικῆς Ἀγωγῆς", διδασκόμενα καὶ πολὺ ὀρθῶς, εἰς μὲν τὰς Β', Γ', Δ' τάξεις μετὰ τοῦ μαθήματος τῆς Πατριδογνωσίας, εἰς δὲ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' μετὰ τῆς Γεωγραφίας.

Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἡληθές, ὅτι οὔτε τὸ ποσὸν καὶ οἶον τοῦ διηλικίου τούτου εἶναι ἐπαρκές οὔτε ἡ διδασκαλία μεθοδικὴ καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀντιληπτικὴν τῶν μαθητῶν δύναμιν, οὔτε ἡ γενομένη διδασκαλία τοιαύτη, ὥστε τὸ ἀπολυόμενος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ ~~ἀλλ'~~ εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ἐπάγγελμα νά φέρῃ μαζὺ του ἕν ἐλάχιστον ἀποθησαυρῆμα ἀποθεσφηνισμένων καὶ συστηματικῶν γνώσεων, ὡς ἴδιον κτῆμα.

Σήμερον ὅμως μὲ τὰς τεραστίας διαστάσεις, ποὺ λαμβάνει τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν παγκόσμιον δημοκρατικὴν συνείδησιν ἀπὸ τὸν καθολικὸν χαρακτῆρα τῶν ἐγῶνων αὐτῆς ὑπὲρ τῶν ὀψιτών ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ "Πολιτικὴ Ἀγωγή" ἐπιβάλλεται νά ἀποκτήσῃ πρωταρχικὴν θέσιν μετὰ τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος, ὅχι τόσον εἰς χρονικὴν ἔκτασιν καὶ βάθος διὰ νά μορφώσῃ τὰ ἐλευθέρῃ πνεύματα, τοὺς εὐδαίς χαρακτῆρας καὶ τοὺς ἡλιθινοὺς δημοκρατικούς πολίτας τῆς νέας ἐποχῆς. Σήμερον πρέπει νά διακηρύξωμεν ἀδυστάκτως, ὅτι μετὰ τὰς ἐγγιζούσας καὶ τοὺς βερβαλισμοὺς τῆς Κατοχῆς καὶ τοῦ συμμοριτισμοῦ, τὸ σχολεῖν ἔχει τὸ ἐπιτακτικὸν καθήκον νά ἐργασθῇ ἀναφανδόν, μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἐναντίωσιν τῆς δημοκρατικῆς συνειδήσεως. Πρέπει νά ἀποκαθάρσῃ τὰ πνεύματα ἀπὸ τὰ δηλητήρια τῶν βλοκληρωτικῶν καθεστώτων, ἀπὸ οἷονόηστες ὄνομα καὶ ἕν κρύπτωνται, ὅσα νά δυνήθῃ νά ἐκτιλόχῃ τὴν ἐλευθέραν ἐξελίξιν τῶν μαθητῶν καὶ νά ἐνώσῃ ἕν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ ἔθνικόν καὶ τὸ δημοκρατικὸν συναίσθημα.

Ἴδὸς ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐπιμένομεν, ὅπως ἡ διδασκαλία τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰσαχθῇ εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ Δημοτ. Σχολείου, εἰς μὲν τὰς 4 πρώτας τάξεις ὡς ὅλη εὐκαιριακὴ ἢ πατριδογνωστικὴ, λαμβανομένη ἐκ τοῦ ἡμέσου περιβάλλοντος τῶν μαθητῶν καὶ προσφερομένη κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐνιαίας συγκεντρώσεως, εἰς δὲ τὰς δύο τελευταίας τάξεις ὡς εὐκαιριακὴ μὲν ἐξ ἀφορμῆς τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀποτελεσὲς μονόφωνο μᾶθημα, πρὸς συστηματοκοήσιν τῶν διδασκάντων στοιχείων τοῦ μαθήματος τούτου.

Ἐπιθυώκομεν οὕτω, ὅπως τὰ τέκνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπὸ τὰς τάξεις τοῦ ὅπου πρὸ πάντων στρατεύονται οἱ γενναῖοι ὑπερασπισταὶ τοῦ πατρίου ἡρώους, ἐγκαταλείποντα τὰ σχολικὰ βάρη καὶ

εισέρχόμενα εἰς τὴν σκληρὰν βιοπάλην, εἶναι ἐφωδιασμένα διὰ τῶν ἀπαραίτητων γνώσεων καὶ δυνάμεων διὰ τῶν ὁποίων ἂν ἑνὸς μὲν θὰ κατανοήσουν τὰ ὀνόματα καὶ συνθετικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς, ποὺ προκύπτουν ἐκάστοτε ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν ὁρισμένων ἀποφάσεων τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ὡς εἶναι ἡ γεωργία, ἡ ἐργασία, ἡ Τεχνικὴ, ἡ συγκοινωνία, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἀστικῆς, ἀγροτικῆς καὶ ἐργατικῆς τάξεως, ἂν ἑτέρου δὲ θὰ ὑπονοήθωσαν ἡ ἀποκτηθῆσαν ἀπὸ αὐτοτέλειαν τῆς γνώμης καὶ τὸ συναίσθημα τῆς ἐθόδους τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἔναντι τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας. Διὰ τῶν ὅλων τούτων ἐφωδιασμένα τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ μας, θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνουν τὸ ὀρθόν καὶ τὸ ἀληθές συμφέρον ἀπὸ τῶν καὶ τοῦ ἔθνους καὶ νὰ κωφεύουν εἰς τὰ ἡκατομύρια κηρύγματα τῶν σειρήνων τῆς δημαγωγίας καὶ τοῦ χυλίου τοῦ ἰνστρούκτορα.

Τὸ κατωτέρω παρατιθέμενον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ μαθήματος εἶναι, ὡς πρέπει νὰ εἶναι καὶ πρὸς πρόγραμμα, ἔν ἁπλοῦν περιγράμματι, ἐνέχον μεγάλην ἐλαστικότητα καὶ δυνάμενον νὰ συμπληρωθῇ ἢ τροποποιηθῇ ἐκάστοτε ἐκ τῆς βῆσει τῶν τοπικῶν συνθηκῶν ἢ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἐλευθερία τῶν κινήσεων τοῦ διδάσκοντος, ὅταν κοριαρχῇ τοῦ μαθήματος, εἶναι πλήρης.

Διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τοῦτου ἐσκεφθῆμεν ἐπὶ πολλοὺς ἀναμετρήσαντες ὅσας τὰς δυσκολίας, αὐτίνες ὡς εἶναι φυσικόν, παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ νέας ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς προσπάθειας. Ἀναμετρήσαμεν τὸν χρόνον τοῦ προγράμματος καὶ τὰ μέσα τῆς ἐργασίας καὶ ἐμφύληγομετρήσαμεν τὰς διδακτικὰς δυνατότητας τῶν σχολείων μας εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὴν ὑπαίθρου. Τὸ συμπέρασμα τῶν σκέψεων ἡμῶν ὑπῆρξε λίαν ἐνθαρρυντικόν. Διότι αἱ συνθήκαι τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶναι πολλοὶ διάφοροι τῆς τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ὁ αὐστηρὸς ἐπιστημονικὸς διαχωρισμὸς τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος, ἐδῶ δὲ διδάσκαλος, μὲ τὸν παιδαγωγικόν καὶ ἐπαγγελματικόν ἐξοπλισμὸν καὶ τὴν πολυμερῆ συνθετικὴν μὲν πρῶτον ποὺ παρέλαβε ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω παιδαγωγικὰ ἱδρύματα, ὅπου ἐφοίτησε, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν ὅλων σχεδὸν τῶν μαθημάτων τῆς τάξεώς του καὶ εἶναι ἀποκλειστικὸς ρυθμιστὴς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀπεύθυνος διὰ τὴν πρόοδον ἢ καθυστέρησιν τῶν μαθητῶν του. Δύναται ἀπομένως ἐλευθέρως νὰ διακανονίζῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἐργασίαν τῆς τάξεώς του, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἐπικαιρὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν καὶ τὰς δυνατότητας, ποὺ παρουσιάζει ἡ διδασκομένη ὕλη.

Εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου ἔπειτα ὁ διδάσκαλος εἶναι ὁ γραμματεὺς τῆς Κοινότητος ἢ τοῦ συνεταρισμοῦ, ὁ ἀλλοτρίως ὁργανωμένων σωματείων καὶ ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν του ἔν ἑξαιρητικὸς πλοῦσιον ὀλιγὸν διὰ τὴν ἐποπτικὴν καὶ συγκεκριμένην μελέτην τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ὁργανώσεων. Καὶ τὴν προσπάθειάν του διευκολύνουν ἔτι περισσότερον οἱ μαθηταὶ του, οἵτινες ἀναστρέφονται καθ' ἐκάστην μὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τοῦ χωρίου καὶ ἀποκοτοῦν πολυτίμους γνώσεις ἀπὸ τὰς παρὰ τὴν οἰκογενειακὴν τράπεζαν συζητήσεις περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν συλλόγων καὶ τῶν συνεταρισμῶν τοῦ χωρίου.

Παρά πάντα ταῦτα καὶ πρὸς μελίζονα ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχούς διδασκαλίας τοῦ νέου μαθήματος ἔχει ἡδὴ ἐκκηνηθῇ ἴδιον πρόγραμμα ἐκπαίδευσως τῶν σκουδαστῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ εἰδικῆς μετεκπαίδευσως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ διδ/ων εἰς τὸ μάθημα τῆς

"Αγωγῆς τοῦ Πολίτου".

Ἀλλὰ ὑπεράνω τῶν προγραμμάτων καὶ τῆς εἰδικεύσεως ταύτης ἴστανται πάντοτε οἱ ἄνθρωποι, οἱ κλήρεις πιστεῖς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Καὶ πῶς ἐνθουσίους τούτους, δὲν θά δυσκολευθοῦν νὰ ἀνεύρουν οἱ Δ/ταί τῶν σχολείων ἐν συναργασίᾳ μὲ τὸν σύλλογον τῶν διδασκόντων. Εἶναι ἐκεῖνοι, μεταξὺ αὐτῶν, οὔτινες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ τὴν κατοχήν ἀπέδειξαν, ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι δι' ὅλας τὰς θυσίας, χάριν τῆς ἐλευθερίας. (ὅτι παρ' αὐτῶν)

Δι' ὧων ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς "Αγωγῆς τοῦ Πολίτου" ἐθεώσαμεν μόνον τὴν μίαν πλευράν τοῦ ὅλου προβλήματος, τὴν διδασκικὴν μόνον πλευράν.

Ἀλλ' ἡ ἀγωγή, ἡ κάθε εἶδος ἐργασίας, δὲν συντελεῖται μόνον μὲ τὰς συνήθεις διδακτικὰς συνταγὰς καὶ τὰ *a priori* ἐκπαιδεύματα καὶ παραγγέλματα. Ἐξαρτᾶται πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς τρόπους τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐρέσεως τῶν μαθητῶν μέσα εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς κλοῦσας σχολικῆς ζωῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπιβλέπεται ἡ βαθμιαία μεταρρυθμίσεις ἐκάστης τάξεως καὶ τοῦ ὅλου σχολείου εἰς μίαν μικρὰν ὀργανωμένην κοινωνίαν, ὅπου δύναται ἀληθῶς νὰ ἐκκολαφθοῦν, νὰ ἀσκηθοῦν καὶ ἀναπτοχθοῦν ὅλαι αἱ ἀρεταὶ τῶν μελλόντων κολλετῶν. Ἡ προσπάθεια αὕτη δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ καὶ ἐκτελεσθῇ διὰ τῆς ἐκ τῶν ἄνω ἐπιβολῆς. Εἶναι ἔργον μακρᾶς κνοῆς καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ πάντων ἀπὸ τὸν Δ/ντὴν καὶ τὸ σύλλογον τῶν καθηγητῶν.

Ἐκεῖνοι, πρῶτοι θά εἰσηγηθοῦν καὶ θά ἡγηθοῦν τῆς δημιουργίας τῶν νέων ὁρῶν τῆς ζωῆς καὶ ἐργασίας τοῦ σχολείου τῶν. Ἐκεῖνοι ἔκεί-
τα χωρὶς νὰ φαίνονται, κρατοῦν τὰ νήματα πάσης κοινωνικῆς κινήσεως τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ σχολείου.

Ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς φωτισμένους ἡγέτας καὶ τοὺς ἐμπνευσμένους λειτουργοὺς τῆς *ἐκπαιδεύσεως* τῶν ὁκρίων τὸ βαρὺ ἔργον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυρίων δυσκολιῶν τῆς ἐποχῆς, δύναμαι ἄριστα νὰ ἐκτιμήσω, ἔχω τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα ὅτι θά εὖρω μεταξὺ αὐτῶν τὴν πλειάδα τῶν πιστῶν, οὔτινες νοσταλγοῦν τὴν ἀνατολήν μιᾶς νέας ἐποχῆς καὶ τὴν δημιουργίαν μιᾶς νέας γενεᾶς μὲ τὴν συνειδησιν, *ἐκείνη* θάρρους καὶ *ἐκείνη* εὐθύνης, *ἐκείνη* πίστιος καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Πατρίδα, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εἰρήνην.

ταὶ τοὶ ἄνθρωποι
μαρτυροῦνται
μὴ λυφιστῶν.

Ἀριθ. πρωτ. 77585.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς, τοὺς Διευθυντάς καὶ Καθηγητάς τῶν Σχολείων Μέσης Ἑκπαιδεύσεως.

Καθ' ἣν στιγμήν τὰ ἡρώϊκά τέκνα τῆς Ἑλλάδος, πιστὰ εἰς τὴν μακραίωνα προγονικὴν παράδοσιν, μάχονται ὀρθὰ ἐπάνω εἰς τὸν γυμνὸν βράχον ὅπου τὰ ἔταξεν ἡ μοῖρα διὰ νὰ κατασφαλίσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ συντρίβουν ὀριστικῶς τὰς διαλυτικὰς δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ τοῦ ὀλέθρου, πρωταρχικὸν χρέος ἡμῶν εἶναι νὰ διαδηλώσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ νὰ ἀποτίσωμεν φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς γενναίους ὑπερασπιστάς τοῦ πατρίου ἐδάφους.

Τώρα, ὅποτε χάρις εἰς τὸ ἀφθόνωσ γυθὲν ἱερὸν αἷμα τῶν ἡρώων μας, ἀρχίζει νὰ ροδίζῃ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα ἡ χαράν ἑκ μιᾶς περιόδου εἰρηνικῆς ἀναθημιουργίας, προβάλλει ἐνώπιόν μας τὸ χρέος νὰ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τὸν ἰδικὸν μας τομέα ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τοῦ σχολείου εἰς τὸ πολύμοχθον ἔργον τῆς ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀνοικοδομήσεως τῆς χώρας.

Ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σχολείου πρὸς τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ μεταπολεμικοῦ παρόντος καὶ τὴν προοπτικὴν τοῦ ἀμέσου μέλλοντος, διὰ τὴν διάπλασιν μιᾶς ρωμαλεωτέρας σωματικῶς καὶ ψυχικῶς γενεᾶς, ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν ἄξονα, περὶ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ περιστρέφεται ἡ καθημερινὴ σκέψις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰ εκπαιδευτικὰ πράγματα τῆς πατρίδος.

Ἀπὸ τῆς βασικῆς ταύτης σκέψεως ὁρμώμενος προῆλθον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους εἰς τὰ παντὸς βαθμοῦ καὶ εἶδους σχολεῖα τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Ἐπρεπεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπισημάνωμεν τὰ σκιερά σημεῖα τοῦ χαρακτήρος ἡμῶν, ποὺ ἀποτελοῦν ἀπὸ αἰώνων τὰ μόνιμα

ἰσοφράγματα εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἐκπολιτιστικὴν πορείαν τοῦ ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων λαῶν.

Εἶναι καιρὸς νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἀπορρήτου ἀτομισμού. Νὰ ἐκρίνωμεν τὴν πᾶσιν τῆς διοικήσεως ἀνταποκρίσιν τοῦ ἐνὸς εἰς τὴν βούλησιν τῆς ἀλλοτρίου. Νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν ἀρνησιν ὑποταχῆς τοῦ συμπεριόντος τοῦ μεμονωμένου ἀτόμου εἰς τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς ἑλλάδος. Νὰ καλλιεργήσωμεν καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν τὸ συνείσθημα τῆς εὐθύνης. Νὰ ἀμφιβόλῃωμεν τὴν χρονίαν ἐλθροφίαν τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ κράτος. Νὰ ἐξαγάγωμεν τὸν ἀρκούντων πολιτὴν ἀπὸ τὴν παχυλὴν ἄγνοιαν τῶν στοιχειωδῶν καθήκοντων καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ συνόλου. Νὰ τὸν ἐνημερώσωμεν περὶ τῶν φλεγκόντων προβλημάτων τοῦ ἔθνους δημιουργήσαι αὐτοὺς πολυσύνθετον ἐξελίξειν τῆς ἐποχῆς μας. Νὰ τὸν κατατοπίσωμεν τέλος ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν θεμάτων τῆς πολιτικῆς, οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ σπέρει γένειοι τοῦ ἀπὸ αἵρου ὅτι καλὴν μοιραίαν νὰ τὴν ἀντιμετώπισον ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς πολίτης.

Θέλωμεν νὰ κινήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς σχολικῆς νεολαίας διὰ τὴν δημοσίαν ἔθνην καὶ διεθνήν ζωὴν, νὰ ἐμβαλέωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν γενναίαν ἐπιθυμίαν νὰ ἀρροισιοῦν εἰς τὴν ἐξυπέρτατον τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ καταστήσωμεν τέλος αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ κατενοῶν καλλίτερον τὸν σημερινὸν κόσμον καὶ νὰ συμπεριφέρονται ὡς χρήσιμοι καὶ ἐνεργοὶ πολῖται.

Ὅτι ἔτι ἀπαράδεκτον καὶ ἀνόμιλον συγγένειον, ἔκιν αὐτοὺς ἀπολύτως ἐκ τῶν σχολίων τῆς Μέσης Παίδειας νένι, οἱ ἀναπτύσσονται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου τῆς τριπλῆς ἐθνικῆς κατοχῆς καὶ τοῦ συμμορισμοῦ, καλλωμένοι νὰ συμμετέσχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας ἀπελευθεροῦντος ἐσπερῶν τὸν βασιτικὸν γνῶστον περὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μετὰ τῆς ὁποίας συνδέονται διὰ παντὸς εὐθὺς δεσμεῖν.

Αὗτοι εἶναι οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἰδέα τῆς εἰσγωγῆς τοῦ μαθήματος τῆς α' Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰς τὰ σχολεῖα εὐρε τῶσαν εὐμενὴ ἀπ' ἑαυτοῦ καὶ συνήγαγεν τῶσαν ἐγκράθειαν ὑποβολῆς εἰς τὰς τάξεις τῶν ὀργανωμένων ἐργατικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ὁμιλιῶν τῆς χώρας, εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐπιστημονικῶν σεμινარიῶν καὶ εἰς τὰς στέγας τοῦ ἡμερῶν τύπου. Ἀπελευθερὶ τὸ ἐπικρατοῦν κλίμα τῶν καιρῶν καὶ δὲν ἐπέδρατο οὐδεμίαν ἀνταβολήν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀλήθεια, ὅτι διὰ τῶν ἀπὸ 5(11)39, 11) 11)35 καὶ 26)734 Β. Διαταγμάτων, ἐκδόθεντων κατ' ἐπαγγελίαν τοῦ Νόμου 4373 ὡς ἐπὶ διαρρυθμίσεως τῶν σχολίων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευστος καὶ τοῦ Νόμου 4658 ὡς ἐπὶ διοικήσεως τῆς Ἐκπαίδευστος, τὸ μάθημα τῆς α' Πολι-

τικῆς Ἀγωγῆς εἰσῆλθον διὰ πρώτης φοράς εἰς τὰ ἀναλυτικὴν προγράμματα τῶν ἀσκητῶν σχολίων, ἑξαταξίων γυμνασίων καὶ πρακτικῶν λυκείων διὰ 1 ὥραν διδασκαλίας, εἰς τὴν τελευταίαν μόνον ταῦν, εἰτε ὡς αὐτοτελὲς μάθημα εἰτε ὡς ὅλη τῆς ἱστορίας. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι τὸ μάθημα τοῦτο εἰτε λόγῳ τῆς ἐκτετατοῦ δημιουργηθείσης ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἀναταραχῆς, εἰτε δι' ἐλλείπων κατανοήσεως τῆς μεγάλης ἀνάγκης σημασίας, εἰτε δι' ἀπουσίαν καταλλήλων διδασκαλῶν ἀποκρίσεων, δὲν ἐδιδάχθη καθόλου ἡ ἐδιδάχθη κατὰ πρότυπον ἑλληνικὴ καὶ ἐσπερῶντων παντὸς ἐνδιαφέροντος, ὡς μάθημα περιγραφικόν. Ἀποτελεῖτο ἀπὸ μίαν ἑρῶν περιγραφὴν τῆς κρατικῆς μηχανῆς καὶ δὲν εἰσῆρχετο εἰς τὴν ψυχικὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων.

Σήμερον ὅμως, ὅποτε ἡ γὰρ τῶν περιδύμων καὶν τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τοῦ ὑποκυβερνήτου ἑλθῶν ἐξ ὅσων ἀντιμετώπισαι ποτὶ εἰς τὴν μακροχρόνιον ἱστορίαν τῆς, ὅρει εἰς τὰ πέλατα τῆς οικονομικῆς τῆς ὁμοῦ τῆς ὡς ἐπιβλητικῆς συμβολῆς τῆς κυκροῦ ἀντιστοίχως τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἐναντίον τῆς ἀναγκῆς ἐπιβολῆς, ὁ ἄλλος τῶν ἀπολυτωμένων μὲ τὰ ἐκπεδωτικὰ πράγματα εἶναι βαρύτερος ἀπὸ καθεὶ ἄλλῃ ἐποχῇ. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν αἰγλήν τοῦ περιβάλλοντος σήμερον τὸ ὅνομα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν παγκόσμιον δημοκρατικὴν συνείδησιν, χάρις εἰς τὸν καθολικὸν χαρακτῆρα τῶν ἡρώων τῆς ὑπὲρ τῶν ἡρώων ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπορροῦν ἰδιόμοιαν ἀπογορεύσεως διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαιδεύσειν.

Ὅταν ὅπως συμβαίνει σήμερον, καὶ ὅπως ἀποφασίσαι, ὅτι συμβαίνει καὶ αἰῶνι καὶ μεθ' αἰῶνι - παντοῦ ὅπου ἡ λατρεία τῆς ἐλευθερίας ἀποτελεῖ ἕν μόνον ἱερὸν καὶ πολυτιμώτατον νόμον ἀλλὰ καὶ ἀπερρίπτου τῆς κοινωνίας θεμελίον, οἱ φωνητικῶν ἀνθρώπων ἀναγκῶν εἰς τὰ πεδία τῶν προσπαθῶντων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῶν στυγερίων ἀντικειμένων τῆς βαρβαρότητος ἐπιβλητικῶν πρότυπων καὶ ἀντικειμένων πεινῶντων διδασκάλων διὰ τὸν πολιτικὸν προσημαστικὸν τῆς ἰδέας τῶν κοινωνίας, ὅτι εἶναι νοητὸν νὰ ὑπερβῇ ὁ Ἕλληνας ἐκπαιδευτικὸς εἰς τὴν πνευματικὴν ἀποτίμησιν τοῦ ἰδιοτύπου αὐτοῦ ἡρώων καὶ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν τῶν ἡρώων ἀληθειῶν τοῦ ἐδιδάχθη εἰς τὸν κόσμον ἡ αἰτία ἐκείνης τοῦ;

Ἰδοὺ διὰ τὴν ἐπιβλητικὴν νὰ ἀποκτήσῃ ἡ α' Πολιτικὴ Ἀγωγήν πρωταρχικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος, ὅχι τῶσαν εἰς χρονικῇ ἐκτασιν, ὅσον εἰς ποιτικῇ ἐκτασιν καὶ βάθος, διὰ τὴν μωρῶσιν τὰ ἐλευθέρων πνεύματα, τοὺς εὐθείας χαρακτῆρας καὶ τοὺς ἀληθινούς δημοκρατικούς πολῖτας τῆς νέας ἐποχῆς. Σήμερον πρέπει νὰ διακηρύξωμεν ἀδιότιστος, ὅτι μετὰ τὰς ἀγρό-

τητας και τους βαθμολογικούς της κατοχής και του συμμο-
ρευση, το σχολείο έχει το επιτακτικόν καθήκον να έργα-
σθή συστηματικώς και με διας του τάς δυνάμεις διά την άνα-
γένεσιν της εθνικής και δημοκρατικής συνειδήσεως. Πρέπει
να αποκαθάρσιν τα πνεύματα από τα δηλητήρια των ιδωλεμ-
ματικών καθιστώσεων. υπό ουσήποτε θύματα και αν κρύ-
πτονται, διά να διυληθώ να ένσυχρον την ελευθεράν εξέλιξιν
των μαθητών και να ένωση εν τη ψυχή αυτών το εθνικόν
και το δημοκρατικόν συναίσθημα.

Ίδού ο λόγος διά τον όποιον απάντησεν την διδασκαλίαν,
της α' Αγωγής του Πολίτου εν διας τάς τάξεις των σχολείων
της Μέσης Έκπαίδευσως. Είς τας 4 πρώτας τάξεις
ή διδασκαλία του μαθήματος είναι κατ' έξοχην εύκαιρηκή,
άφορισμένη, άλλοτε μόν από την άμεσον έμπειρίαν και τα
περιβάλλον των μαθητών (κοινωνική ζωή) διά να φθάσιν
προσδωτικώς εις την γνώσιν του κράτους και του πολιτικού
καθιστώτος. Άλλοτε δε από την διδασκαλίαν όλων των άλλων
μαθημάτων, ως είναι τα άρχαία και νέα έλληνικά, ή ιστορία, ή
γεωγραφία, κι είναι γλώσσα τα φυσικημαθηματικά κλπ. άλλά
να φθάσιν καίτοι εις την ουσιαστικήν άπάντησιν των πολιτι-
κών θεωριών. Κατά την άνάγκησιν και άπορίαν π.χ. των άρ-
χείων συγγραφέων ή εύσυνήθους φιλολόγου θα έργη την άρά-
ν εύκαιρίαν να εξέτασιν μετά των μαθητών της τάξεως του νο-
μικού και πολιτικού έρωσμού, προβλήματα της κρατικής
ζωής, της εσωτερικής και έξωτερικής πολιτικής, οικονομική
ζητήματα, την σχέση του κράτους προς την ιδιότητα, τα καθή-
κοντα έκαστου έναντι των συνανθρώπων του. Θα έπιστήσιν
την προσοχήν των μαθητών του εις το γεγονός ότι οι όροι δια
των όποιων ή σημερινή ανθρωπότης ζήτει να ένσυχρον την
κρατικήν ζωήν είναι ελαττωμένοι σχεδόν όλοι από των νόμων
της άρχαίας της. Το κέντρον διά την διδασκαλίαν της α' Αγω-
γής του Πολίτου εκ της διδασκαλίας των άρχαίων δε ήτα
πολύ μεγαλύτερον, εν ο διδόντων, άντι να κατανοηθήκαται
μέ τας λεπτομερείας, εξέτασε εύρότερα σύνολα, αν έντος του
πρώτου εξαμήνου ή του όλου έτους έδωκε μίαν πλήρη είδηση
της άπτικής πόλεως και του πολιτικού της άπτε. Περίόλους ή
άνέπτυκτον έπαρκώς το πρόβλημα της ιδιούσης πολιτείας του
Πλάτωνος και του Αριστοτέλους. Άν είναι άνάγκη να τονώσω-
μεν έδω ότι ή θρασύνωντος σύγκρισις των σημερινών κρατικών
και οικονομικών μορφών προς τας αντίστοιχους του άρχαίου
κόσμου είναι άσκησις. ή διδασκαλία έρείλει να παρυσιακή ή
πρώτιστα άνδρες των όποιων ή άγάπη προς την
πατρίδα υπέρτε παρομιμώδης, να ζωντανεύη έποχως, κατ'
τάς όποιες το πνεύμα της κινητικώς εξειδηλώθη κατά τρόπον
άξιομαχιστον και άλλας, καθ' ής ή εσωτερική διάκρισις
ώδηγγεν εις την έσχάτην έδωκαν και ύποταγήν. Καθ' όμοιον

τρόπον τα άλλα μαθήματα παρέχουν πλείους εύκαιρίας διά
την διδασκαλίαν της α' Αγωγής του Πολίτου.

Παρά την άνωτέραν τάξιν άρχην και προς εύκολίαν των
διδασκόντων καθόρισμεν ίδιον σχέδιον αναλυτικού προγράμ-
ματος της διδασκίας όλης και δια τας 4 πρώτας τάξεις.

Είς τας 2 τελευταίας όμως τάξεις των σχολείων της Μέ-
σης ή διδασκαλία του μαθήματος της α' Αγωγής του Πολί-
του πρέπει να είναι συστηματική. Οι μαθηταί των
τάξεων τούτων έργονται εις άμεσώτεράν έπαρην μετά των
γεγονότων και προβλημάτων του σημερινού κόσμου και
πρέπει να ύποβληθώται να σχηματίσων περί αυτών μίαν
γνώμην έρην και λογικήν.

Το προσεχώς κανονισθησόμενον αναλυτικόν πρόγραμμα
του μαθήματος είναι, ως πρέπει να είναι κάθε πρόγραμμα, εν
όλουν περιγραφικόν, ένχορον μεγάλην ελαστικότητα και δυνά-
μεον να συμπληρωθή ή τροποποιηθή έκαστου επί τη βάσει
των τοπικών συνήθειων ή των απαιτήσεων της έποχής. Η
ελευθερία των κινήσεων του διδάσκοντος, όταν κυριαρχή
του μαθήματος, είναι πλήρης. Παρά ταύτα ή διδασκαλία
παρυσιακή άκριτως δυσκολία.

Πρώτη δυσκολία: 'Ο χρόνος: Πας θα έξερεθώ
1 ή 2 ώρας έβδομηκοντίας διά την διδασκαλίαν του νέου
μαθήματος, όταν το πρόγραμμα είναι τόνον βεβαρημένον από
τάς ώρας των άλλων μαθημάτων; Η θεραπεία της δυσκολίας
τούτης έπιτυγχάνεται άσφαλώς, χωρίς έπιβάρυνση του προ-
γράμματος, είτε διά της περυσίας του διδασκτικού όλοου
δευτεροκότου μαθητικού, είτε διά της μεθοδικώτερης δι-
δασκίας της όλης του προγράμματος, είτε διά της έπαρκούς
της έργασιακής διδασκαλίας και της έργανώσεως της ζωής
του σχολείου. Καί την θεραπείαν αυτήν άσκούνται άριστα
αυτή αυτή ή φύσις του νέου μαθήματος και οι σκοποί τούς
όποιους έπιδιώκει. Διότι ή α' Αγωγή του Πολίτου άν είναι,
άν πρέπει να είναι μάθημα από καλήρας. Τούτωντων έξω
των κανόνων της καθόρυψης διδασκαλίας άποβαίνει συγκεκρι-
μένη, ζωντανή, ένεργητική και άποικτα μεγάλην κινητικότητα
με την σύζητησιν, την έρευναν και την άσκησιν των μαθητών
όπό την καθόρυψιν των καθηγητών.

Δευτέρα δυσκολία: Ένεκα της προδρότης των
πολιτικών παθών εν Έλλάδι, όρισμένα κεφάλαια του
μαθήματος, ως τα περί ελευθερίας, περί πολιτικής όρ-
γανώσεως της χώρας, περί προγράμματος των κομμάτων,
περί προβλημάτων της διεθνούς ζωής και άλλα, ύπόκειν
ο φόβος να διεγείρουν τα πνεύματα και να διαταράσσων την
ελληνήν διαζυγήν των συζητήσεων. Τά ζητήματα ταύτα
και οι έξ αυτών άπορροαί γυμνών είναι έντελής φυσική και
εύπρόσδεκτη κατά τας συζητήσεις των νέων, οτινας ένδια-

φέρονται ζωηρώς δια τὰ ζωτικά προβλήματα της χώρας των. Έργον του διδάσκοντος είναι η άναγκαστική δια της εξεισιτηρίας και της πιστικής άντικειμενικότητος αυτού πίκαν έκτροπήν από του πρώτουτος.

Και άκριβώς έν τού σημείω τούτω πρόβλημα η τρίτη δυσκολία : Πώς θα εξαρηθούν οι κατάλληλοι καθηγηταί, οι έκλεκτοί δηλαδή, οι κρησάρη του λόγου και των συγκρίσεων, οτινας θα διαθέτουν τό κύρος των γνώσεων και την αλθεινάν της άντικειμενικότητος δια νά λύσουν άπορίας, νά πεύθουν τό πνεύμα και νά διαμορφώσουν την χαρακτήρα των νέων ;

Διά την προετοιμασίαν του ειδικού τούτου φωτισμού των καθηγητών έχει ήδη επινοηθή ύβιον πρόγραμμα εκπαιδεύσεως δια τούς φοιτητάς των Πανεπιστημιακών Σχολών και των Παιδ. Άκαδημιών. Διά τούς έν ύπερησία εκπαιδευτικούς προβλέπεται ύβιον πρόγραμμα μεταπτυχιαδύσεως.

Αλλά ύπεράνω των προγραμμάτων και της ειδικεύσεως ταύτης ύπαικται πάντοτε ο άνθρωπος ο πλήρης πίστεως και ένθουσιασμού. Και τούς ανθρώπους τούτους, άδν θα δυσκολασθούν νά άνέωρουν οι άδυνάμει των σχολείων έν συνεργασία με τόν σύλλογον των διδασκόντων. Είναι έκείνοι μεταξύ αυτών οτινας κατά την τελευταίαν πόλεμον, την κατοχήν και τόν άγώνα κατά τόν συμμορισμόν απέδειξαν ότι ήσαν έτοιμοι δι' όλες τάς θύλας, χάρη της πατρίδος και της ένάθεξης.

Δι' όσον άνωτέρω εξέλισχαν περί της διδασκαλίας της Άγωγής του Πολίτου εβέβαιον μόνον την μίαν πλευράν του όλου προβλήματος, την διδασκικήν.

Αλλά η άγωγή, η κάθε είδους άγωγή, άδν συντελείται μόνον με τάς συνήεις διδασκικάς συνταγάς και τά α μίσιον εξώματα και παρεγέματα. Εξαρτάται πολύ περισσότερο από τούς τρόπους της ζωής και της δράσεως των μαθητών μέσα εις τά πλαίσια μιας πλουσίας σχολικής ζωής. Διά τόν λόγον τούτον επιβάλλεται η βαθμιαία μεταρρύθμισις έκάστης τάξεως και του όλου σχολείου εις μίαν μικράν οργανωμένην κοινωνίαν όπου δύνανται άληθώς νά ένκολληθούν, νά άσκηθούν και άναπτυχθούν ύβαι αι άρεταί των μελλόντων πολιτών. Η προσπάθεια αύτή άδν δύναται νά συμπληρωθή και νά επιτύχη δια της έν των ένω επιβολής.

Είναι έργον μακράς πνοής και εξαρτάται πρό πάντων από τήν διεκδότην και τόν σύλλογον των καθηγητών. Εκείνοι πρώτοι θα άσκηθούν και θα ήγηθούν της δημιουργίας των νέων όρων της ζωής και έργασίας του σχολείου των. Εκείνοι έπειτα, χωρίς νά φανώνται, θα κρατούν τά ήματα πάσης κοινωνικής κινήσεως των μαθητών και του σχολείου.

Αποτεινόμενος προς τούς φωτισμένους ήγέτας και τούς εκπαιδευτικούς λειτουργούς της Μέσης Εκπαίδεύσεως, τών ύπαικν τό βαρύ έργον, έν τή μέσω των μωρών διδασκάλων της άγωγής, δύναμαι άρεστα νά έκτιμήσω, έχω την άπλόστον βεβαιότητα ότι θα έύρω μεταξύ αυτών την πλειάδα των πιστών, οτινας νοσταλγούν την άνακλήν μιας νέας άγωγής και την δημοκρατίαν μιας νέας γενιάς με ύπεύθυνον συνείδησιν, θάρρος, πίστιν και άγάπην προς την πατρίδα, την ένάθεξιαν και την ειρήνην.

Η παρούσα έκκλήσις απευθίεται την πρώτην ύπαρξήν ήμιν μετά του εκπαιδευτικού κύματος της χώρας όσον άφορή εις τό θέμα της Άγωγής του Πολίτου.

Διά νέον ήμιν έγκυκλίον θα καθορίσωμεν τάς γενικάς και καταδυντηρίους γραμμάς του άναλυτικού προγράμματος του μαθήματος τούτου και τάς μεθοδικάς άρχάς έρ' όν άδον νά στηρίχεται η διδασκαλία, ίνα άνηθή νά αποδώση τά παρή πάντων προσδοκώμενα εύτυχή άποτελέσματα.

Έν Αθήναις τή 21 Σεπτεμβρίου 1949.

Ο Υπουργός
Κ. ΤΕΑΤΕΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. Γεν. Ἐπιθ)τάς τῆς Στοιχ)δους
Ἑκπ)σεως, τοὺς Ἐπιθ)τάς τῶν Δημοτικῶν Σχο-
λείων καὶ τοὺς λειτουργοὺς τῆς Δημοτικῆς.

Καθ' ἣν στιγμήν τὰ ἡρώϊκά τέκνα τῆς Ἑλλάδος, πιστά
εἰς τὴν μακραίωνα προγονικὴν παράδοσιν, μάχονται ὀρθία
ἐπάνω εἰς τὸν γυμνὸν βράχον ὅπου τὰ ἔταξεν ἡ μοῖρα διὰ νὰ
κατασφαλίσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς
ἐλληνικῆς γῆς καὶ συντρίβουν ὀριστικῶς τὰς διαλυτικὰς δυ-
νάμεις τοῦ σκότους καὶ τοῦ ὀλέθρου, πρωταρχικὸν χρέος
ἑλὼν μας εἶναι νὰ διαδηλώσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ
νὰ ἀποτίσωμεν φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς γενναίους ὑπερασπι-
στὰς τοῦ πατρίου ἐδάφους.

Τώρα, ὅποτε χάρις εἰς τὸ ἀφθόνως χυθὲν ἱερὸν αἷμα
τῶν ἡρώων μας, ἀρχίζει νὰ ροδίζῃ εἰς τὸν ἐλληνικὸν ὀρίζοντα ἡ
χαυαγὴ μιᾶς περιόδου εἰρηνικῆς ἀναδημιουργίας, προβάλλει
ἐνώπιόν μας τὸ χρέος νὰ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τὸν ἰδικὸν μας
τομέα ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν
τοῦ σχολείου εἰς τὸ πολύμοχθον ἔργον τῆς ἐκ τῶν ἐρείπειων
ἀνοικοδομήσεως τῆς χώρας.

Ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ scho-
λείου πρὸς τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ μεταπολεμικοῦ πα-
ρόντος καὶ τὴν προοπτικὴν τοῦ ἀμέσου μέλλοντος, διὰ τὴν
διάπλασιν μιᾶς ρωμαλεωτέρας σωματικῶς καὶ ψυχικῶς γε-
νεᾶς, ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν ἄξονα, περὶ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ
περιστρέφεται ἡ καθημερινὴ σκέψις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν
ἀσχολουμένων μὲ τὰ εκπαιδευτικὰ πράγματα τῆς πατρίδος.

Ἀπὸ τῆς βασικῆς ταύτης σκέψεως ὁρμώμενος προῆλθον
εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους
εἰς τὰ παντὸς βαθμοῦ καὶ εἶδους σχολεῖα τοῦ μαθήματος τῆς
«Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου».

Ἐπρεπεῖ ἐπὶ τέλους νὰ ἐπισημάνωμεν τὰ σικερά σημεῖα
τοῦ χαρακτῆρός ἡμῶν, ποὺ ἀποτελοῦν ἀπὸ αἰώνων τὰ
μένοντα ὁδοφράγματα εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἐκπολιτιστικὴν
περειάν τοῦ ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων λαῶν.

Είναι καιρός να επιδιώξωμεν τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀτομικισμοῦ. Νὰ ἐκπαιδεύωμεν τὴν τάσιν τῆς δυστρέπου ἀνταποκρίσεως τοῦ ἑνὸς εἰς τὴν βούλησιν τῆς ὁλοῦτης. Νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν ἀντικεινὸν ὑποταγὴν τοῦ συμπεριόντος τοῦ μεμονωμένου ἀτόμου εἰς τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς ὁμάδος. Νὰ καλλιεργήσωμεν καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν τὸ συναισθημα τῆς εὐθύνης. Νὰ ἀμφιδύωμεν τὴν χροὺν ἐκφύρτικα τὴν πολιτῶν πρὸς τὸ κράτος. Νὰ ἐξαγάγωμεν τὸν αὐριανὸν πάλιν ἀπὸ τὴν παχυλὴν ἐγκύαν τὸν στοιχειωδῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων του ἐκπαιτὸς τοῦ συνόλου. Νὰ τὸν ἐνημερώσωμεν περὶ τῶν φαινότων προβλημάτων ποὺ ἔχουν δημιουργήσει αἱ πολιτιστικαὶ ἐξελίξεις τῆς ἐποχῆς μας. Νὰ τὸν καταπολεμήσωμεν τέλος ἐπὶ τὴν θεμελιωδῶν θεμάτων τῆς πολιτικῆς, οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ σπύζει γύρω του, ἀπὸ αἵριον διὰ κληρῶν μαρταλῶς νὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς πολίτης.

Θέλωμεν νὰ κινήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς σχολικῆς νεολαίας διὰ τὴν δημοσίαν ἔθνην καὶ διελθὴ ζῆσιν, νὰ ἐμβάλωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν γενναίαν ἐπιθυμίαν νὰ ἀρυσωθῶσιν εἰς τὴν ἐξυπέρτασιν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ καταστήσωμεν τέλος αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ κατανοῶν καλύτερον τὴν σημερινὴν κόσμον καὶ νὰ συμπεριφέρωνται ὡς χρήσιμοι καὶ ἐνεργοὶ πολῖται.

Θὰ ἦτο ἀπαράδεκτον καὶ ἀνόμιλον συγχρόνως, εἰν αἱ ἀπολύτως ἐν τῶν Δημοτικῶν σχολείων τῆς Χώρας νῆσι, αἱ ἀναπτυχθέντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πύρος καὶ τοῦ σπύρου τῆς τριπλῆς ζηνικῆς κατωχῆς καὶ τοῦ συμφορητισμοῦ, καλούμενοι βραδύτερον νὰ συμπεριφέρωνται ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας ἀπελευκύνοντο ἐστέρμονος τὸν βασικὴν γνώσων περὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μετὰ τῆς ὁποίας συνδόνται διὰ παντὸς εὐδὺς δεσμών.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἰδέα τῆς εἰσχωγῆς τοῦ μαθηματος τῆς ὙΠΟΛΥΤΗΣ τοῦ Πολίτου εἰς τὰ σχολεῖα εὐρε τῶσιν εὐμενὴ ἀπάντησιν καὶ συνήθησαν τῶσιν ἀγκάριον ἐπιδόχην εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀρχαιονέων ἐργατικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, εἰς τοὺς κύλους τῶν ἐπιστημητικῶν σωματικῶν καὶ εἰς τὰς στήλας τοῦ ἡμερησίου τύπου.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ἱσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ δημοτικῶν σχολείου περιλαμβάνει πενήντα πνευματικὰ τῆς ὙΠΟΛΥΤΗΣ Ἀγωγῆς, διδασκόμενα καὶ πολλὰ ὀρθῶς, εἰς μὲν τὰς Β', Γ', Δ', τάξεις μετὰ τοῦ μαθηματος τῆς Πατριωτικῆς, εἰς δὲ τὰς Ε', καὶ ΣΤ', μετὰ τῆς Γεωγραφίας. Ἀλλ' εἶναι ἰσχυρὸς ἀληθές, ὅτι οὐτε τὸ πᾶν καὶ ποτὶν τοῦ ὅλου τοῦτου εἶναι ἐπαρκὲς οὕτε, ἡ διὰ τῆς μεθοδῆς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀντιληπτικὴν τὴν μαθητῶν

ἄνωμεν, οὐτε ἡ γενωμένη διδασκαλία τοιαύτη ὥστε ὁ ἀπολύτως τοῦ δημοτικῶν σχολείου καὶ εἰσέρχοντος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ἐπάγγελμα νὰ φέρῃ μαζί του ἐν ἐλάχιστον ἀποληκτικῶν ἀποκατηνισμένων καὶ συστηματικῶν γνώσεων, ὅς ἴδων κτῆμα.

Σήμερον ὁμοῦ, ὅποτε ἡ ἡμέρᾳ τῶν περιλήψεων νικῶν τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τοῦ ὑποκυλίσαντος ἑλλήρου ἐξ ὅσων ἀντιμετώπισης ποτὶ εἰς τὴν μακροχρόνιον ἱστορίαν τῆς, φέρῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς οὐκουμένης τὸ ὄνομα τῆς ὡς ἐπιβλητικῶν συμβόλων τῆς νικηφόρου ἀντιστάσεως τῶν ἐπιβλητῶν ἀνθρώπων ἐναντίον τῆς ἀναρχικῆς ἐπιβουλῆς, ὁ κλῆρος τῶν ἀστυλιωμένων μὲ τὰ ἐκπαιδευτικὰ πρόγραμμα εἶναι βαρύτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχὴν. Διότι ἀκριβὲς ἀπὸ τὴν αἰγλήν ποὺ περιβάλλει σήμερον τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν παγκόσμιον δημοκρατικὴν συνείδησιν, χροῖς εἰς τὴν καθολικὴν χαρακτῆρα τῶν ἀγώνων τῆς ὑπὲρ τῶν ὁρίων ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπορρέουν ἰδεάζουσαι ὑποχρεώσεις διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ὅταν -ὅπως συμβαίνει σήμερον, καὶ ὅπως ἀρραλῶς, διὰ συμβαίνει καὶ αἴριον καὶ μεθεῶντι- παντὸς ὅπου ἡ λατρεία τῆς ἐλευθερίας ἀποτελεῖ ἔχῃ μόνον ἱερὸν καὶ πολυεφέστατον νεῖρον ἀλλὰ καὶ ἀπαρσάσμενον τῆς κοινωνίας θεμέλιον, οἱ φωτισμένοι ἄνθρωποι ἀναζητοῦν εἰς τὰ πεδία τῶν προσφάτων ἐπικύων ἀγώνων τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῶν αὐστηρῶν δυνάμεων τῆς βαρβαρότητος ἐπιβλητικὰ πρότυπα καὶ ἀντιλῶν ἐκείλιν πολυτίμη διδάγματα διὰ τὸν πολιτικὸν προσηλυτισμὸν τῆς ὁλοῦτης τῆς κοινωνίας, πῶς εἶναι νοητὴν νὰ ἐστέρησιν ἡ Ἑλληνικὴ ἐκπαιδευτικὴ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀποτίμησιν τοῦ ἰδιοτύπου αὐτοῦ ἀγώνος καὶ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν τῶν ὁρίων ἀνθρώπων τοῦ ἐδιδάξαν εἰς τὸν κόσμον ἡ αἰεὶς ἐκπεσὶς τοῦ;

Ἰδοὺ διατὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἀποκτήσῃ ἡ ὙΠΟΛΥΤΗΣ Ἀγωγὴν προταρχικὴν ὅσων μεταξὺ τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος, ἔχῃ τῶσιν εἰς χρονικὴν ἔκτασιν, ὅσων εἰς ποιότητιν ἔκτασιν καὶ βάλῃς διὰ νὰ μορφώσῃ τὰ ἐλευθερία πνεύματα, τοὺς εὐθείας χαρακτῆρας καὶ τοὺς ἀληθινῶς δημοκρατικῶς πολίτας τῆς νῆας ἐποχῆς. Σήμερον πρέπει νὰ διακηρύξωμεν ἀδίστακτως ὅτι μετὰ τὰς ἀντιτάσεις καὶ τοὺς βαρδαλισμοὺς τῆς κατωχῆς καὶ τοῦ συμφορητισμοῦ, τὸ σχολεῖον ἔχει τὸ ἐπικρατικὸν καθήκον νὰ ἐργασθῇ συστηματικῶς καὶ μὲ ὅλας τὸν τὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἀντικείνου τῆς δημοκρατικῆς συνειδήσεως. Πρέπει νὰ ἀποκαλύρῃ τὰ πνεύματα ἀπὸ τὰ διληπτικὰ τῶν ὁλοκληρωτικῶν καθιστώτων, ὑπὸ οὐκ ἐκείνου ὅσων καὶ ἐν κρύπτωνται, διὰ νὰ διορθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐλευθερίαν ἐξελίξῃ τὸν μαθητὴν καὶ νὰ εἰσάγῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ ἔθνην καὶ τὸ δημοκρατικὸν συναίσθημα.

Ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐπιμενομεν, ὅπως ἡ διδασκαλία τῆς ὙΠΟΛΥΤΗΣ τοῦ Πολίτου εἰσάχῃ εἰς τὸ πρόγραμμα

τοῦ δημοτ. σχολείου, εἰς μὲν τὰς 4 πρώτας τάξεις ὡς ὅλην εὐκαιρικὴ ἢ πατριδογνωστικὴ, λαμβανομένη ἐκ τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τῶν μαθητῶν καὶ προσφερόμενη κατὰ τὰ σύστημα τῆς ἐνιαυτοῦ συγκεντρωμένης, εἰς δὲ τὰς δύο τελευταίας τάξεις ὡς εὐκαιρικὴ μὲν ἐξ ἀφορμῆς τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτοτελὲς μονόφωνον μάθημα, πρὸς συστηματοποιεῖν τὸν εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις διδασκόμενον στοιχείων τοῦ μαθήματος τοῦτου.

Ἐπιδιώκοντες οὖτοι, ὅπως τὰ τέκνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπὸ τὰς τάξεις τοῦ ὁποῦν στρατεύονται οἱ γυνεῖαι ὑπερασπισταὶ τοῦ πατρίου εὐδαίμονα, ἐγκαταλείποντα τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ εισερχόμενα εἰς τὴν σκληρὰν βιοσφίην, εἶναι ἐρωδιασμένα διὰ τὸν ἀπαρεχόμενον γνῶσιν καὶ δυνάμειν διὰ τὸν ὅποιον ἀρ' ἑνὸς μὲν θὰ κατανοήσουν καὶ δύσκολα καὶ συνθετικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς, ποὺ προκύπτουν ἐκαστοτὲ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν ἀρριπνέμεν κλάδων τῆς πολιτικῆς, οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ὡς εἶναι ἡ γεωργία, ἡ ἐργασία, ἡ τεχνικὴ, ἡ συγκοινωνία, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἀστυκῆς, ἀγροτικῆς καὶ ἐργατικῆς τάξεως, ἀρ' ἑτέρου δὲ θὰ δυνήθουν νὰ ἀποκτήσουν τὴν αὐτοτελεῖαν τῆς γνώμης καὶ τοῦ συναίσθημα τῆς εὐθύνης τοῦ δημοκρατικοῦ πολίτου, ἐναντι τοῦ κράτους καὶ τῆς κοινωνίας. Ἀπὸ τῶν ὅλων τούτων ἐρωδιασμένα τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ μας, θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνουν τὸ ὄρθον καὶ τὸ ἀόληθον συμφέρον αὐτῶν καὶ τοῦ Ἑλληνος καὶ νὰ κυμαίνον εἰς τὰ ἀπεριόριστα κτήνηματα τῶν σφαιρῶν τῆς δημοκρατικῆς καὶ τοῦ γυναικοῦ τοῦ ὑποβόσκοντος.

Τὸ προσεγὼς κοινωνικοηθικοῦ ἀναλυτικῶν πρόγραμμα τοῦ μαθήματος θὰ εἶναι, ὡς πρέπει νὰ εἶναι κάθε πρόγραμμα, ἐν ἀπὸσιν περιγραμμάτων, ἐνέχον μεγάλην ἐλαστικότητα καὶ ἀνέχονεν νὰ συμπληρωθῇ ἡ προπομπικὴ ἐκαστοτὲ ἐπὶ τῇ ἑαίσει τῶν τοπικῶν συνθηκῶν ἢ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἐπιμερία τῶν κινήσεων τοῦ διδασκόντος, ὅταν κυριαρχῇ τοῦ μαθήματος, εἶναι πλήρης.

Διὰ τὴν αποτελεσματικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τούτου ἐπιβλήθημεν ἐπὶ πολλῇ ἀνεμετρήσαντες ὅλας τὰς διευκολίας, αἵτινες ὡς εἶναι φυσικῶν, παρουσιάζονται εἰς τὴν ἄρχην κάθε νέας ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς προσπάθειας. Ἀνεμετρήσαμεν τὸν χρόνον τοῦ προγράμματος καὶ τὰ μέσα τῆς ἐργασίας καὶ ἐσυρρομετρήσαμεν τὰς διδασκὰς δυνάμεις τῶν σχολείων μας εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὴν ὑπαίθριον.

Τὸ συμπέρασμα τῶν σκέψεων ἡμῶν ὑπερθεῖ νῆαν ἐνθαρρυντικῶν. Διότι αἱ συνθήκαι τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶναι πολλὴ διάφορος τῆς τῶν σχολείων τῆς Μέρης Ἑκπαίδευσης. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ὁ αὐστηρὸς ἐπιστημονικὸς διαχωρισμὸς τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος. Ἐδῶ ὁ διδάσκαλος, μὲ τὸν και

δαγωγικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐξοπλισμὸν καὶ τὴν πολυμορφὴ συνθετικὴν μέθοδον ποὺ παρέλαβεν ἀπὸ τὰ ἀνώτερα παιδαγωγικὰ ὅργανα ὅπου ἐπρότερος, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν ὅλων σχεδὸν τῶν μαθημάτων τῆς τάξεως τοῦ καὶ εἶναι ὁ ἀποκλειστικὸς ρυθμιστὴς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς, ὑπεβλήθημεν διὰ τὴν πρὸδον ἢ καθυστέρησιν τῶν μαθητῶν του. Διότι αἱ ἐπομένως ἐπιμέλειαι νὰ διακυβερνήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἐργασίαν τῆς τάξεως του, ἀναλόγηται πρὸς τὰ ἐκαστοτὲ ἐπικρατῶν ἐνδιαφερόντων τῶν μαθητῶν καὶ τὰς δυνατότητας, ποὺ παρουσιάζει ἡ διδασκόμενη ὅλη.

Εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου ἑπειτα ὁ διδάσκαλος εἶναι ὁ γραμματικὸς τῆς κοινότητος ἢ τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τῶν συλλογικῶν ὀργανωμένων σωματείων καὶ ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του ἐν ἐξαιρετικῶς πλούσιον ὕλικον διὰ τὴν ἀποσκευὴν καὶ συγκεκριμένην μελέτην τῶν δημοσίων ὑπερεστίων καὶ τῶν διαφύρων οικονομικῶν ὀργανώσεων. Καὶ τὴν προσπάθειάν του διακαλύπτουν ἐπὶ περισσότερον οἱ μαθηταὶ του, αἵτινες ἀνιστρέφονται κατ' ἐκαστὴν μὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πρόγματα τοῦ χωρίου καὶ ἀποκύτουν πολυτίμους γνώσεις ἀπὸ τὰς παρὰ τὴν οικονομικὴν τράπεζαν συζητήσεως περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν συλλήγων καὶ τῶν συνεταιρισμῶν τοῦ χωρίου.

Παρὰ πάντα ταῦτα καὶ πρὸς μεζῶνα ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχούς διδασκαλίας τοῦ νέου μαθήματος ἔχει ἤδη ἐπινοηθῇ ἰδίων πρήγματα ἐκπαιδευτικῶς τῶν σπουδαστῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ εἰδικῆς μετεκπαιδευτικῶς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ διδασκαλίαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀ' Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Ἀλλὰ ὑπεράνω τῶν προγραμμάτων καὶ τῆς ἐκτελέσεως ταύτης ἵστανται πάντοτε οἱ ἄνθρωποι, οἱ πᾶσις πίστεως καὶ ἐνθυμοκρατοῦ. Καὶ τοὺς ἐνθρόνους τούτους, δὲν θὰ δύσκολον εἶναι νὰ ἀνεύρουν οἱ διευθυνταὶ τῶν σχολείων ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν σύλλογον τῶν διδασκόντων. Εἶναι ἐκείναι μετὰ τὸν αὐτὸν, αἵτινες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τὴν κατοχήν καὶ τὸν θάνατον κατὰ τοῦ συμμορισμοῦ ἀπέδειξαν, ὅτι ἦσαν ἐτοιμοὶ δι' ὅλας τὰς θέσεις χάριν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Δι' ὅσον ἀνώτερος ἐξέβηκαμεν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀ' Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου ἐβίβημεν μόνον τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ ὅλου προβλήματος, τὴν διδασκτικὴν.

Ἀλλ' ἡ ἀγωγή, ἡ κάθε εἰδικὴ ἀγωγή, δὲν συντελεῖται μόνον μετὰ τῆς συνήθους διδασκτικῆς συντάξεως καὶ τὰ ἂ priori ἐξέωματα καὶ παραγόμενα. Ἐκπαιτᾶται πολλὴ περισσότερον ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως, τῶν μαθητῶν μέσα εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς πλουσίας σχολικῆς ζωῆς. Διὰ τὸν λόγον τούτον ἐπιβάλλεται ἡ βαθμιαία μεταρρυθμίσαις

— 5 —

Εκδέχτες τάξεις και τοῦ ἑαυτοῦ σχολείου εἰς μίαν μικρὰν ὁργανωμένην κοινωνίαν, ὅπου δύνανται ἀληθῶς νὰ ἐκκολαφθοῦν, νὰ ἀσκηθοῦν και ἀναπτύχθωσιν ὡσεὶ αἱ ἀρεταὶ τῶν μελλόντων πολιτῶν. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν δύναιται νὰ συμπληρωθῇ και ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἐκ τῶν ἑνῶ ἀπειρίας. Εἶναι ἔργον μακρὰς πνοῆς και ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν διευθυντὴν και τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν. Ἐκεῖνοι πρῶτοι θὰ εἰσηγηθοῦν και θὰ ἡγηθοῦν τῆς δημιουργίας τῶν νέων ὁρῶν τῆς ζωῆς και ἐργασίας τοῦ σχολείου των. Ἐκεῖνοι ἐπειτα, χωρὶς νὰ φαίνονται, θὰ κρατοῦν τὰ νήματα πάσης κοινωνικῆς κινήσεως τῶν μαθητῶν και τοῦ σχολείου.

Ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς φοιτημένους ἡγήτας και τοὺς ἐμπνευσμένους λειτουργοὺς τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, τῶν ὁποίων τὸ βαρὺ ἔργον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυρίων δυσκολιῶν τῆς ἐποχῆς, δύναιται ἄριστα νὰ ἐκτιμῆται, ἔχει τὴν ἀπύκντον βεβαιότητα ὅτι θὰ εὖρω μεταξὺ αὐτῶν τὴν πλειάδα τῶν πιστῶν, οἵτινες νοσταλγοὺν τὴν ἀνατολὴν μίᾳ νέας ἐποχῆς και τὴν δημιουργίαν μίᾳ νέας γενεᾆς, μὲ ὑπεύθυνον συνειδησὴν, μὲ θάρρος, μὲ πίστιν και ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν ἐλευθερίαν και τὴν εἰρήνην.

Ἡ παρούσα ἐγκύκλιος ἀποτελεῖ τὴν πρῶτην ἐπαφὴν ἡμῶν μετὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου τῆς χώρας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ θέμα τῆς «Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου». Διὰ νέων ἡμῶν ἐγκυκλίων θὰ καθορισώμεν τὰς γενικὰς και κατευθυντηρίους γραμμὰς τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ μαθήματος τούτου και τὰς μεθοδικὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν δεῖον νὰ στηρίζεται ἡ διδασκαλία, ὥστε διηγεθῇ νὰ ἀποδόσῃ τὰ παρὰ πάντων προσδοκώμενα εὐτυχῇ ἀποτελέσματα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1949.

Ὁ Ὑπουργὸς

Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις τῇ..... 194

Αριθ. πρωτ.....

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΣΙΣ

Διεύθυνσις

Τμήμα

Γραφεῖον

Περὶ τῆς περιεχομένου

Συνημμένα

Εισαγγεὴ

πρὸς τὸν

25.5.49

Διοικητικὴ

κοινοποιήσας.

4. Πρόσφορον χρημάτων
πρὸς τὸν Διευθυντὴ τῆς
συγκρατικῆς τοῦ βασιλεῦς
μὲν τῶν ἔργων καὶ καὶ τῶν δι.

Βραβείον Α' δρχ. 24.000.000.—

Βραβείον Β' δρχ. 12.000.000.—

Βραβείον Γ' δρχ. 6.000.000.—

Ο Υπουργός

Μ.Σ.

RAZARION THE LAVAZON

Date: _____

PROVISION

Form No. 1

Date: _____

No. _____

Location: _____

Issued by: _____

Signature: _____

Date: _____

Συνεδριάσεις 16/10-2-1949

2) Λαβόν υπ' ὄψιν α) τό υπ' ἀριθ. 8912/3-2-49 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας περί καθορισμοῦ τοῦ εἰς τό ἐκ 14 τ.φ. βιβλίον "Ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου", διά τήν συγγραφήν τοῦ ὁποίου πρόκειται νά προκηρυχθῇ διαγωνισμός, ἀπονεμητέου βραβείου, β) τό ἄρθρον 7 § 2 τοῦ ἀ.ν. 952/1937, γ) τās υπ' ἀριθ. 143/28-12-48 καί 144/5-30/12/48 ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου καί δ) τήν ἐπί τοῦ ζητήματος διεξαχθεῖσαν διεξοδικήν συζήτησιν καθ' ἣν ἐκρίθη ὅτι τό εἰς τό ὑπό συγγραφήν βιβλίον ἀπονεμητέον βραβεῖον δέον νά εἶναι ἀνάλογον πρός τὰ τῶν βιβλίων τῶν Νεοελληνικῶν Ἀναγνωστικῶν, τās αὐτās περίπου πρός ἐκείνο παρουσιαζόντων δυσχερείας κατὰ τήν συγγραφήν (τοῦ βιβλίου Νεοελληνικά Δ' ν.τ. ἐκ 14 τ.φ. τό βραβεῖον ἀνῆρχετο εἰς 80.000 δραχ. ἄς) προτείνει ὅπως τὰ εἰς τό ἐκ 14 τ.φ. βιβλίον "Ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου", οὗτινος πρόκειται νά προκηρυχθῇ ἡ συγγραφή, ἀπονεμητέα βραβεῖα καθορισθῶσι τό Α' εἰς δραχμάς 24.000.000 τό Β' εἰς 12.000.000 καί τό Γ' εἰς 6.000.000.

Ἀκριβές ἀπόσπασμα
Ἀθῆναι τῇ 14/2/49
Ὁ Διευθυντής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

115
15

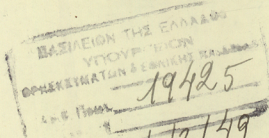
Αριθ. πρωτ. 6389

Αθήναι τῇ 14/2/1949

Π ρ ό ς
τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας
(Δ/σιν Διδακτικῶν Βιβλίων)
Έ ν τ α ῦ θ α

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νά ὑποβάλωμεν ἀντίγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ.
16/2-10/2/49 ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΕΣΒ περί
καθορισμοῦ τῶν εἰς τὸ βιβλίον Ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου, πρὸς συγγρα-
φὴν τοῦ ὁποῦ προκρίνεται νά προκηρυχθῇ διαγωνισμός, ἀπονεμητέων
χρηματικῶν βραβείων.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΗΡΥΞ 7-8-49

ΚΑΙΡΟΝ

Γράμματα ἐξ Ἀθηνῶν

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

Εἰς τὴν αἰδοῦσαν τῶν συνειδητῶν τοῦ ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ παραρτήματος τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομητικῆς ἔγινε πρὸ ἡμερῶν ἀσκήσις εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον οἱ Ὑπουργοὶ Παιδείας, Δημοσίας Τάξεως, καὶ Τέχνης καὶ Τοῦρισμοῦ, Γένετης καὶ Ἀθλητισμοῦ, ἀπὸ σκοποῦ τῶν ἀντιστάσεων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τῶν μορφωτικῶν ὁργανώσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐν. Συντακτικῆς Ἡμεροσίου Ἐφημερίδων Ἀθηνῶν, καὶ ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοί.

Μοναδικὸν θέμα τῆς συσκευαστικῆς ὑπὸ τοῦ ἐξήγηται τοῦ μαθήματος ὡς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου, εἰς τὰ σχολεῖα. Κατόπιν μακρᾶς συζητήσεως, καὶ ἦν ὡς ὁ ποιοτικὸς ἀντικείμενος ἐκ περιτροπῆς τὰς ἐν προκειμένῳ γνώμας τῶν, ἐκείνων καὶ ἀρχῶν οὐκίμους ἢ εἰσαγωγῆς τοῦ ἐν λόγῳ μαθήματος εἰς τὰ σχολεῖα καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως καταρτισθῇ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία θὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα καὶ θὰ προβῇ τὸ ταχύτερον εἰς σχετικὴν εἰσαγγελίαν πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργόν.

Ὁδὸς ἐπὶ τῇ προφύματι ἐν Ἑλλάδι ὁ διαφανὴς καὶ μὴ ἀναγνώριζαν τὴν οὐνοδαίτητα καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μαθήματος. Ἐάν ὅμως διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ πρόκειται νὰ προστεθῇ ἐν ἐπὶ πλέον μαθήματι εἰς τὸ ἀρκετὰ βεβαρυνμένον ἤδη πρόγραμμα τῶν σχολείων, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ προκληθῇ συζητήσις καὶ νὰ συσκολληθῇ περὶ σπουδαιότερον ἢ διδόνται ἐν Ἑλληνιστάτοις, εἶναι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτιμότερον νὰ μὴ λάβῃ σάρκα καὶ ὀστά ἢ ἀξέμελυντος προσωπολαΐας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ προσέ-

Τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀνταποκριτοῦ μας
κ. ΜΙΧ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

θεῖα τοῦ κ. Τούτου καὶ νὰ ἀποφέρῃ θετικὰ, ἀπὸ ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως, ἀποτελέσματα, ἐπιβάλλεται νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία θὰ προηγηθῇ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ σχετικοῦ προγράμματος καὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν προσώπων, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἀνατεθῇ ἡ διδασκαλία, ἡ ἐκλογὴ τῶν καταλλήλων προσώπων καὶ ὁ καταρτισμὸς τοῦ καταλλήλου προγράμματος θὰ ἀποτελέσουν τὴν βάση τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐκπιδωκομένου σκοποῦ.

Τὸ μάθημα τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν διαπαιδαγγωγήν τῶν Ἑλληνιστῶν κατὰ τὸν ὅσον ὡς νὰ καταστῶν οὗτοι πρότερον ἀγαθῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, πολῖται ἐμπνεόμενοι ἀπὸ ἀπεριόριστον πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην καὶ ἀλόγητον προσήλωσην πρὸς τὰ ἀνώτερα ἀνθρώπινα ἰδιώματα, ἔχοντες ἐπὶ γυναικῶν τῶν δικαιωμάτων τῶν ὡς πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ συναίσθησιν τῶν ἀντιστοιχῶν ὑποχρεώσεων τῶν, ἀπάναντι τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ συνόλου.

Ὁ τρόπος αὐτοῦ τῆς κοινωνικοπολιτικῆς διαπαιδαγωγῆσεως δὲν πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην μου, νὰ περιελάβῃ μόνον μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῶν πάσης φύσεως ἐκπαιδευτικῶν, ἀλλ' εἶναι ἀνύγκη νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς ἐργαζομένους γενικῶς, ἀνεξαρτήτως φύλου καὶ ἡλικίας, διὰ τῆς διαργανώσεως μορφωτικῶν διαλέξεων καὶ καταλλήλων μορφωτικῶν μαθημάτων, κατὰ τὴν, μὴ ἐρρασιμῶς ὅπως, ἡ ἔσται κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἑορτάς. Ὁδὸς ἐπὶ τῇ προφύματι ἐν Ἑλλάδι ὁ διαφανὴς καὶ μὴ ἀναγνώριζαν τὴν οὐνοδαίτητα καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μαθήματος.

τοῦλάχιστον—ἐμφυβία δὲ ἢ ἐθνικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ κακοδομία τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐτὰ κατὰ καιροῦ ἐπισυνάβουσι ἐθνικαὶ περιπέτειαι καὶ συμφοραὶ ὁρεῖσθαι κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐλλείψει ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ, κυρίως τερον ἔθνος τῆς ὁποίας εἶναι ἀναμφισβήτητος ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου.

Ὅτε τὸ σχολεῖον καὶ οἱ γονεῖς, ἀλλ' οὐτε δυστυχῶς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπρόκεινται ποτὶ σοβαρῶς καὶ μὴ τὴν ἀνάλωτον πρὸς τὴν οὐνοδαίτητα τοῦ ἐκπιδωκομένου σκοποῦ, πιστῶν, ὑπομονῇ καὶ ἐμπνευσίῳ, νὰ διαπλάσουν καταλλήλως τὴν εὐλαβικὴν ζήτησιν τοῦ λέγεσθαι παιδί, νὰ μορφώσουν τὸν χαρακτήρα του, νὰ ἐξυψώσουν τὴν ψυχὴν του. Τὰ παιδιὰ τῶν λαϊκῶν ἰδίως τῶν ἐσπέρων—τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου—ἐγκαταλείπονται, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐθνικῆς, θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς, εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Ὑψίστου καὶ τὴν εὐσυνείδητον πρωτοβουλίαν τοῦ διδασκάλου, ὁ ὁποῖος καὶ ἀνέχῃ πρᾶγματι τὴν πρὸς τοῦτο διδασκίαν, εἶναι ἀδύνατος, ὅπως ἀργατικῶς συνθήκας ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του, νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του ὡς ἡθικοπολιτικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος. Ὁδὸς ἐπὶ τῇ προφύματι καὶ τῇ ἐλλείψει καὶ κυβερνητικῆς ἐλαφροῦς οὐδὲν ὡς ἐπὶ τὸν κεραιατικὸς αὐτοῦ ζήτημα καὶ οὐδέμιν κατεβλήθη φρονεῖν διὰ τὴν ἰδρυσιν καὶ τὴν δημιουργίαν σχολείων ἐξίσου τοῦ προορισμοῦ τῶν, ἀπὸ ἀπύθμενος ἰδίως καταλλήλως διδασκτικῶν μορφωτικῶν, διδασκτικῶν ὡς καὶ κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἐὰν προσωπικῇ τοῦ προγράμματος ἀντιλήψῃ ἐκ τῆς δημοῦ (Συνέχεται εἰς τὴν 3ην σελίδα)

ἐκτελεσθῇ

60νεχαιε

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος)
 σίας ὑπηρεσίας μου. Κατὰ τὰς
 περιοδείας μου εἰς τὰ κοινότη-
 τας τῆς ὑπαίθρου τῆς Παλαιᾶς
 καὶ τῆς Νέας Ἑλλάδος, παρέ-
 στην πολλῆς μὲ πόνον ψυ-
 χῆς μόχθους—ἀνίσχυρος δυστυ-
 χῶς νὰ λάβω ρηθικά μίτρα θε-
 ραπειᾶς—τοῦ τραγικοῦ θεάμα-
 τος παιδιῶν τοῦ λαοῦ, τὰ ὁ-
 ποῖα ἦσαν ὑποχρεωμένα νὰ
 παρακολουθοῦν τὴν διδασκα-
 λίαν τῶν μαθημάτων των ἡμί-
 γυμνα, ἀνυπόδητα καὶ νησι-
 κά, τουρτουρίζοντα ἀπὸ τὸ ψύ-
 χος τοῦ χειμῶνος, στιβαγμένα
 σὲν σαρδέλλες εἰς ἀνήλια καὶ
 ἀνθυγιεινὰ ἱσθγια καὶ ὑπό-
 γεια χωρὶς ὑλινον δάπεδον
 καὶ μὲ παρδύρα χωρὶς τῖδι-
 μια. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἐρ-
 πον τῆς διδασκῆς καὶ τὰ διδα-
 σκόμενα μαθήματα «θεοῦ Κό-
 ρις φυλακὴν τῷ στόματί μου»,
 Τὸ ἐφαρμοζόμενον σύστημα—
 συντελούντων καὶ τῶν ὄρων
 τῆς διδασκαλίας—εἶχε καὶ ἐχει
 ὡς ἀποτέλεσμα τὴν στέρη-
 σιν τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν συσκό-
 τισιν τῆς διανοίας τοῦ παι-
 διοῦ καὶ πρὸ παντὸς τὴν ἑα-
 ψιν τοῦ μίσους του κατὰ τοῦ
 διδασκάλου καὶ τοῦ σχολείου.
 Ἀναμφισβήτητον κατὰ τοῦτου
 ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ ἀγρᾶμμα-
 τοσύνη τῶν τελειοφοίτων τῶν
 Γυμνασίων καὶ ἡ ἡμιμάθεια
 τῶν περισσοτέρων φοιτητῶν
 τῶν Πανεπιστημίων καὶ πολ-
 λῶν δυστυχῶς Ἑλλήνων ἐπι-
 στημόνων.

Ὑπὸ τούτοις ὄροις αὐτούς, ὁ
 γὰρ τοῦλάχιστον δὲν νομίζω ὅτι
 ἡ εἰσαγωγή τοῦ μαθήματος
 τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου εἰς
 τὰ σχολεῖα θὰ ἔχη τὰ ἀναμει-
 νόματα ἀποτελέσματα, ἀπὸ ἡ-
 θνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπό-
 ψεως. Αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς
 ὁποίας διαιτᾶται, διδάσκειται
 καὶ διαπαιδαγωγεῖται τὸ παι-
 δι, ἀλλὰ καὶ οἱ ὅροι ὑπὸ τούτοις
 ὁποῖους διαβίῃ οἱ διδάσκαλοι,
 καὶ ἄλλο παρὰ πρόσφοροι
 εἶναι διὰ τὴν ἠθικοπλαστικὴν
 μόρφωσιν καὶ τὴν ψυχικὴν ἐ-
 ξύψωσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Δύο εἶναι οἱ πόλοι πέραξ
 τῶν ὁποίων στρέφεται ὁ ἀξων
 τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς κοινωνι-
 κῆς διαπαιδαγωγήσεως, ποῦ
 συνθέτουν τὴν καλῶς ἐννουμέ-
 νην ἀγωγὴν τοῦ πολίτου: ἡ
 ματρία καὶ ὁ διδάσκαλος. Ἐάν
 ἡ Πολιτεία δὲν φρονίσῃ νὰ
 μορφώσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ
 ματρίαν καὶ διδασκάλους ἀ-
 ξίους τοῦ προορισμοῦ των ἐλα-
 κτίζει πρὸς κέντρα καὶ ἐάντι-
 λεί εἰς πύθον ἀναλίσκων. Τὸ
 ζήτημα τῆς ἐξυψώσεως τοῦ
 σχολείου, ἰδίως, εἰς τὸ ἐπίκε-
 δον τῆς ἠθικοκοινωνικῆς ἀ-
 ποστολῆς του, πρέπει νὰ ἀπο-
 τελῇ δόγμα πίστεως διὰ τοὺς
 ἀρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους.
 Ὅλα τὰ ἄλλα ἀποτελοῦν φε-
 νάκη, διὰ τὴν ὁποίαν ἐγὼ
 τοῦλάχιστον δὲν θεωρῶ ἱκα-
 νὸν τὸν ἐξιστόμενον Ὑπουργὸν
 τῆς Παιδείας.

ΜΙΧ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Αγνή Παιδεία

Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 13ην Ἰανουαρίου 1949 συνελθόν τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβόλιον ἐν ὁλομελείᾳ εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἐν τοῖς Γραφείοις αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ κ. Εὐαγγέλου Σέκκερη, ἀπόντος τοῦ Συμβόλου κ. Χ. Γκετάκου λόγῳ ἀσθενείας, παρισταμένου καὶ τοῦ Δ/ντοῦ τῶν Γραφείων αὐτοῦ, εἰργάσθη ὡς ἑξῆς:

1.- Προκήρυξις: Περὶ τοῦ τρόπου τῆς συντάξεως, τοῦ χρόνου τῆς πρὸς κρίσιν ὑποβολῆς καὶ τοῦ χρόνου τῆς κρίσεως διδακτικοῦ βιβλίου "Ἀγωγή τοῦ Πολίτου" πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων.

Α) Σκοπός: Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ μορφώσῃ καλοὺς Ἕλληνας πολίτας διὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ σαφοῦς γνώσεως τῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, τῆς ὁργανώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ Διεθνείᾳ Κοινωνίᾳ.

β) Ποιὸν τῆς Ὑλης: Πρὸς ἐπέτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου οἱ συγγραφεῖς τοῦ σχετικοῦ διδακτικοῦ βιβλίου ὀφείλουσι νὰ πραγματοποιῶσι τὸ ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἀναλυτικῷ προγράμματι καθοριζόμενα θέματα συντόμως καὶ σαφῶς, μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκρίβειας, σαφηνείας, ἀπλοότητος καὶ τῆς προσηκοούσης καλλιπερείας, μετ' ἐξάσεως καὶ ἑλλόγου ἀνθρωπισμοῦ, στοιχείων ἀπαρατήτων ἵνα γεννηθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν μαθητῶν ζωηρότερα ἢ ἀγάπη πρὸς τὴν ἡλικίαν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, τῆς εὐνομίας, τῆς εὐσεβείας, τῆς φιλοπατρίας, τῆς Ἑθνικῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Διεθνούς Ἀλληλεγγύης. Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ἐν τούτῳ κεφαλᾷ θ' ἀναπτυχθῇ καταλλήλως ὁ θεσμός τῆς οἰκογενείας, ἥτις εἶναι τὸ πρωταρχικὸν στοιχείον τῆς ὑποστάσεως πάσης εὐνομούμενης Κοινωνίας. Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν ἐλάχιστος μόνον θὰ γίνῃ λόγος ὡς εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαδεχθέντος τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν Ὁργανισμοῦ τῶν Ἐνωμένων Ἑθνῶν (ΟΗΕ). Ἐν τῷ κεφαλῷ τούτῳ δεόν ν' ἀναζητήσῃ ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν

Ἡνωμένων Ἐθνῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχαιοτητα ν' ἀναπτύξῃ δὲ εἴτα κα-
ταλλήλως τὰ αἵτια ὕλιν καὶ καὶ πνευματικὰ τὰ προκαλέσαντα μετὰ τὸν
Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον τὴν ἰδρύσιν τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων
Ἐθνῶν, τοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁλοὺς ἐπιδίδωκε οὗτος, τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ
καὶ τὰ μέσα, ἵνα χρησιμοποιεῖ οὗτος πρὸς ἐπέτευξιν τῶν σκοπῶν του. Ἰ-
διος λόγος θὰ γίνῃ περὶ τῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Ὄργανισμῷ τῶν
Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Ὁ συγγραφεὺς δεῶν νὰ ἐκθέσῃ τὰ προσήκοντα περὶ τῆς
ἐπιδράσεως τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν λαῶν καὶ περὶ
τῆς διεθνούς σχέσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ τέλει τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου
δεῶν νὰ καταχωρισθῶσι τὰ κείμενα τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, τοῦ Καταστα-
τικοῦ Ὁμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τοῦ
Ὄργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

Δεδομένου ὅτι τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου, διδασκείται εἰς
τοὺς μαθητὰς τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Γυμνασίου, σκόπιμον εἶναι εἰς τὸ
τέλος ἐκάστου κεφαλαίου νὰ παρατίθεται ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία, ἵνα οὕτω
οἱ μαθηταὶ καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ σχολεῖν διδασκαλίαν καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὴν
ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν αὐτῶν καθοδηγῶνται νὰ προστρέχωσιν
εἰς ἐκτενέστερα συγγράμματα ἐπὶ τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτοὺς ὡς πολίτας μέ-
λη στενωτέρας καὶ εὐρυτέρας κοινωνίας προβλημάτων.

Τὸ ποσὸν τῆς ὕλης: Τὸ διδακτικὸν βιβλίον τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου θ' ἀποτε-
λεῖται ἐκ 14-15 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐν ὅς θὰ περιλαμβάνωνται καὶ αἱ
χρησιμοποιούμεναι τυχόν εἰκόνες οἷα τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν τοῦ μα-
θήματος. Τὰς ἐν τῷ βιβλίῳ καταχωρισθησόμενας εἰκόνες δεῶν νὰ διακρίνῃ
ἡ ἐνδύλογος φιλοκαλία.

δ) Χρόνος τῆς πρὸς κρίσιν ὑποβολῆς καὶ τῆς κρίσεως τοῦ βιβλίου. Τὰ ἔργα
δεῶν νὰ ὑποβληθῶσι πρὸς κρίσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας (Ἀ/σιν
Διδακτικῶν βιβλίων) ἐντός ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσίευσως
τῆς παροφθης προκηρύξεως ἐν τῇ ἑβδομαδίᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἢ δὲ ἐπὶ τοῦ-
των κρίσεως παρὰ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου δεῶν νὰ ἔχῃ περατωθῇ ἐντός
τριμήνου ἀπὸ τῆς τελευταίας προθεσμίας τῆς ὑποβολῆς τῶν ἔργων εἰς τὸ
Ὑπουργεῖον Παιδείας.—

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΗΜ. ΤΑΞΕΩΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Μελετών

Εν Αθήναις τῆς 29/9/49

194

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΕΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΡΙΘ. ΠΡ.ΩΤ. ΕΜΦ. 5434

ΕΛΗΦΘΗ ΤΗ

2/9/49

Επί τῆς Δημοσίας Τάξεως Υπουργός.-

Αριθ. πρωτ.

5/93/18

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 54358/8-7-1949 ἀπόφασιν τοῦ Υπουργοῦ ἐπὶ τῶν θρησκευμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας περὶ συστάσεως Κεντρικῆς Επιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

ὁ ρ ὶ ζ ο μ ε ν

Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν:

1) Συνταγματάρχου Χωρ-κῆς Γιαννικοπούλου Δημητρίου Διοικητοῦ Σχολῆς ὁπλιτῶν Χωρ-κῆς ὡς Προέδρου, 2) Συν/ρχου Χωρ-κῆς κ. Θεοχάρη Γεωργίου Ἐπιτελάρχου τοῦ Ἀρχηγείου Χωρ-κῆς καὶ 3) Ἀντ(ρχου Χωροφυλακῆς κ. Γκορδαρῆ ΠΛΙΑ Ὑποδιοικητοῦ τῆς Σχολῆς Ἀξιωματικῶν Χωρ-κῆς ὡς μελῶν, εἰς τὴν ἀνατίθεμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῆς διδασκαλίας τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου εἰς τὰς Σχολὰς Χωροφυλακῆς.-

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς ἀνωτέρω Κεντρικῆς Επιτροπῆς θέλει καταρτίσει σχέδιον προγράμματος διδαντέας ὅλης εἰς τὰς Σχολὰς Χωρ-κῆς καὶ ὑποβάλῃ ἡμῖν τοῦτο ἐν καιρῷ πρὸς ἐγκρίσιν.-

Ὁ Υπουργός
Κ. ΡΕΝΤΗΣ

Παραληφταί

Πρόεδρος καὶ μέλη τῆς

Ἐπιτροπῆς μετ' ἀντιγράφου

τῆς ἀποφάσεως τοῦ κ. Υπουργοῦ θρησκευμάτων κ.λ.π.

Κοινοποιήσεις

Υπουργεῖον θρησκευμάτων

καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας

(Γραφεῖον κ. Υπουργοῦ)

Ἐνταῦθα

Ἀρχηγεῖον Β. Χωροφυλακῆς

(Τμήμα Μελετῶν καὶ Τύπου)

Ἐνταῦθα

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

Ἀθῆναι αὐθημερόν

Ὁ Τριφυλάρχης.-

Παπαδόπουλος
Μπότη

Mr. Morrell

Diagonal

✓

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΤΑΞΕΩΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΕΤΥΝ. ΠΟΛΕΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
Αριθμ. Πρωτ. 1615 612/1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. ΕΜΠ. 5467
ΕΛΛΗΦΟΝ ΤΗ 31/9/49

u. *u. u. u. u.* [23.3]
Εν Αθήναις τη 28η Αυγούστου 1949

Π Ρ Ο Σ

Τό Αρχηγέτον Α. Πόλεων

Ε Ν Τ Α Υ Υ Θ Α

u. *u. u. u. u.*
"Εθνική άγωγή Πολίτου"

u. u. u. u.
Αιαριβδζοντες έν άντιγράφω τήν άπό 20-7-49 έπι-
στολήν τοϋ κ. Υπουργοϋ Θρησκευμάτων καλ Έθνικης Παιδείας
περί συγκροτήσεως Έπιτροπής πρός μελέτην τοϋ θέματος "Λι-
δασκαλία άγωγής τοϋ Πολίτου είς τάς Σχολάς Χωρ/κής καλ Άστυνο-
μίας " παρακαλοϋμεν όπως συγκροτήσητε τριμελή έξ άνωτέρων
ΆΕ/κών της Άστυνομίας Έπιτροπήν πρός μελέτην τοϋ ζητήματος.-
Η Έπιτροπή νά προέλθη είς συνεννόησιν καλ τελετ έν έ-
παφή με τήν τοιαύτην τήν άναφερομένην έν τη ως άνω έπιστο-
λή τοϋ κ. Υπουργοϋ Θρησκευμάτων καλ Παιδείας.-

Η καταρτισθοσάμενη μελέτη νά υποβληθῃ ήμιν .-
Άναφέρατε έκτέλεσιν.-

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Κ. ΡΕΝΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΑΡΙΘ. Πρωτ. 4601/6-9-49.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

u. *u. u. u. u.*
κ. Υπουργόν Θρησκευμάτων καλ
Έθνικης Παιδείας επί άπό 20-7-
49 έπιστολής του.-

ΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ

ΑΘΗΝΑ - ΥΠΟΜΝΟΝ

Δ Διευθυντής u. d

u. d
Αναγνώστης u. d

1949

ὁδηγίαι πρὸς σύνταξιν ἐγχειριδίων διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰς τὴν Ε' καὶ ΣΤ' τάξιν

1. Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ τόπου του, νὰ ἐκνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ ἀπαράρτητα δίκαια τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἰδεῖν οὖν τῆς ἀληθινῆς δημοκρατίας τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα καὶ τὰ ἱστορικὰ αὐτῆς ἰδανικά καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἀπαράρτητον πολιτικὴν καὶ ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοινά.

2. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου τὸ βιβλίον πρέπει νὰ ἐκπληροῦ τοὺς κάτωθι ὅρους:

α) Νὰ περιέχῃ ὁλόκληρον τὴν ὕλην τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος

β) Ἡ διδασκαλία τῆς ὕλης νὰ εἶναι σύμφωνα πρὸς τὰς γενικὰς διδασκτικὰς ἀρχάς:

"ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους πρὸς τὰ καθόλου, ἐκ τοῦ συγκεκριμένου πρὸς τὸ ἀπρημένον, ἐκ τῶν ἐγγυτέρων πρὸς τὰ ἀπότερα."

γ) Ἡ διδασκτικὴ ἐνότης τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ ἔχῃ χαρακτηριστικὰ συγκεκριμένον, νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς πραγματικότητος τῆς δημοσίας ζωῆς, ὡς τὴν συναντῶμεν ἐν τῷ καθημερινῷ τόπῳ καὶ εἰς τὰς διαφημίσεις, πρὸς διέγερσιν τῆς προσοχῆς τῶν μαθητῶν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς δυσπρεπειᾶς, ἣν προκαλεῖ ἡ ἀπρημένη καὶ μονότονος διδασκαλία.

δ) Τὸ βιβλίον δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν συνήθη σχολικὸν χαρακτηρισμόν· εἶναι μᾶλλον ὁδηγός, ἀποσκοπὼν νὰ ἐμφυλίσῃ τὸ μάθημα, τῇ βοήθειᾳ ἐκπαιδῶν δεδομένων, ἐξηγμένων ἐκ τῆς παρουσίας πραγματικότητος.

ε) Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐνότητος οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ παραπέμπωνται εἰς τὴν συμπληρωματικὴν ἀνάγνωσιν σχετικῶν πηγῶν, πρὸς μετρίαν διασφήσιν τῶν διδασκομένων.

στ) Πρὸς αὐτενέργειαν τῶν μαθητῶν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων ἀκολουθοῦν μεθ' ἐκάστην ἐνότητα σχετιμαὶ ἀσκήσεις καὶ ἐρωτήσεις.

ζ) Εἰς ὁρισμένα ἐπίκαιρα σημεῖα τὸ βιβλίον δεῖν νὰ πλουτίζεται με σχετικὰ παραστατικὰ καὶ καλαιοθητικὰ εἰκόνες.

η) Ἐν τῷ βιβλίῳ δεῖν ν' ἀναφέρονται μόνον αἱ σπουδαιότεραι καὶ μᾶλλον χαρακτηριστικαὶ χρονολογίαι καὶ ἐπέτειοι.

θ) Ἡ γλῶσσα τοῦ βιβλίου δεῖν νὰ εἶναι ἡ ἀπλὴ καθαρεύουσα, σαφής, ἐποπτική, ἐναργής καὶ μικροπερίοδος ἢ ἀγνὴ δημοτικὴ, ἀπληλαγμένη ἀκροτήτων καὶ ἰδιωματισμῶν. I

ι) Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ καταχωρισθῇ τὸ κείμενον τοῦ ἑλληνικοῦ συντάγματος, τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς ἑκκλησίας καὶ τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῶν ἑνωμένων Ἑθνῶν.

ια) Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου κεφαλαίου πρέπει νὰ παρατίθεται ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Τὸ βιβλίον ἐν γένει διὰ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀπλῆς καλλιτεχνικῆς

καί ένθουσιώδους ένθέσεως του καί τής όλης έμφανίσεως του δέον νά έμβάλ-
 λη είς τάς φυλάς τών μαθητών τήν αγάπην πρός τάς ύψηλάς άρχάς του Διναίου
 τής εύνομίας φιλοπαιρίας τής Έθνικής κοινωνίας καί άλληλεγγύης καί νά πα-
 ρορμή τόν μαθητήν πρός περαιτέρω μελέτην καί έρευναν τών προβλημάτων τής
 ήθικης, έθνικής καί Πολιτικής ζωής του Έλληνικού λαού.

3. Τό ποσόν τής ύλης: Τό διδακτικόν βιβλίον τής Άγωγής του Πολίτου δέον
 νά άποτελῆται έκ 10 - 12 τυπογραφικών ~~σε~~ ^{φύλλων} μετά τών εικόνων.

4. Ο χρόνος πρός ύποβολήν καί κρίσιν: Τα έργα δέον νά ύποβληθοϋν
 είς 5 δακτυλογραφημένα αντίτυπα πρός τό Ίπουργείον τής Παιδείας (Δ/νσιν
 Διδακτικών βιβλίων) έντός 5 μηνών από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκη-
 ρόσεως έν τή έφημερίδι τής Κυβερνήσεως, ή δέ κρίσις τούτων δέον νά περατω-
 θή έντός 3 μηνών από τής τελευταίας προθεσμίας τής ύποβολής τών έργων είς
 τό Ίπουργείον Παιδείας.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. Πρωτ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ Παιδείας

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΣΙΣ

Διευθυνσις

Τμήμα

Γραφείον κ. Νικητοπούλου

Περίληψις περιεχομένου

Συνημμένα

Κοινοποιήσις

[25]

Εν Αθήναις τη 1 - 6 - 1950

Προς

Το Κεντρικόν Γραμματικόν και
Γλωσσικόν Συμβούλιον Ενωθέν

Χωροαποστάσις της πατρίδος
ους ως ιδίον πατρίμας της Αγυ-
γής και ποζίτη ως και έχουσα
μίας και Ιστοχούδους Ενωσύν-
ως, παρακαλώται εως γεν-
μαίνουσι περί και κατακαίτη
και κραγυλύν και προποζίτη
Πορτοκαλάς ως Ριζαντινός ύψος
και πατρίμας καιτα κατά τάξιν
και προποζίτη ως της άνταφιν
των όρων της προσηκούσης συ-
γραφής Ριζαντινών εβζήν και
ω ποζυ πατρίμας το εβζή-
την και τα τάξιν εβζήν
και.

ο Νικητοπούλου

Ε

ΒΑΣΙΣ. ΔΙΑΤΑΓΜΑ

περί τῆς διδασκτέας ὕλης τοῦ μαθήματος " Πρακτικὴ ἥθικὴ καὶ
'Αγωγή τοῦ Πολίτου" εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως

10/1949

"Έχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Νόμου 4373 " περί διαρρυθμίσεως τῶν
σχολείων τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως" καὶ τὸ ἄρθρον 8 ἐδαφ. I παράγρ. ε' τοῦ Νόμου
4653 " περί διοικήσεως τῆς Ἑκπαιδεύσεως", προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ
θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαιμεν καὶ διατάσσομεν:

Τὸ ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1935 Διάταγμα " περί τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος
τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως" συμπληροῦται ὡς ἀκολούθως:

"Α ρ θ ρ ο ν Ἰ ο ν

Εἰς τὰ παντός εἶδους σχολεῖα τῆς Μέσης Ἑκπαιδεύσεως, Δημόσια καὶ Ἰδιω-
τικὰ, εἰσάγεται ὡς αὐτοτελές μάθημα ἡ " Πρακτικὴ ἥθικὴ καὶ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου":

"Α ρ θ ρ ο ν Ἐ ο ν

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ εἰσαγάγῃ τὸν μαθητὴν εἰς τὴν ἥθικὴν καὶ
κοινωνικὴν ζωὴν, τὴν ὅποیان θὰ ζῇ, ἥτοι νὰ γνωρίσῃ εἰς αὐτόν τὰ καθήκοντα
του, ὡς μέλλοντος πολίτου, ἐργάτου, καὶ ἀνθρώπου ἐλευθέρου καὶ αὐτονομίου καὶ
τέλος νὰ ἐμβάλῃ εἰς αὐτόν τὴν συνείδησιν ὅτι ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος
τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

"Α ρ θ ρ ο ν ὅ ο ν

Ἡ διδασκτέα ὕλη τοῦ μαθήματος κατανέμεται ὡς ἐξῆς:

Α'. Πρακτικὴ ἥθικὴ

(δι' ὅλας τὰς τάξεις)

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν γεγονότων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐν τῇ οἰκογε-
νείᾳ, τῷ σχολείῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ "

Ἐκ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐρεῦνης τοῦ περιβάλλοντος.

Ἐκ τῆς διδασκαλίας, τῶν διαφόρων μαθημάτων τοῦ προγράμματος.

Καὶ ἐκ τῶν ποικίλων ἄλλων περιστάσεων εὐκαιριῶν τῆς σχολικῆς ζωῆς
ἰδίᾳ, διδάσκονται εἰς ὅλας τὰς τάξεις εὐκαιρικῶς τὰ ἐξῆς:

I. Ἀτομικὴ Ζωή: Ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ φυσικὴ ἀγωγή.

Τὸ θάρρος ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφάς: πάλιν κατὰ τῆς νοητείας καὶ ὁνηρίας, τοῦ
φόβου, ἀντίστασις πρὸς τὰς κακὰς ἐπιδράσεις, τὰς ὑβρεῖς, τὰς χυδαϊότητας κλπ.

Ἡ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν: πάλιν κατὰ τοῦ φεύδους, τῆς ἀπάτης, τοῦ δόλου
ἐν τῇ τάξει, κατὰ τὰ καὶ γνώδια, τὴν ἀντιγραφὴν, τὴν προετοιμασίαν τῶν κατ' οἶ-
κον ἐργασιῶν κλπ.

Ἡ καλωσύνη: πάλιν κατὰ τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τῆς ἀδιαφορίας πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων,
τῆς ἄσεως πρὸς τὴν αἰληρότητα κλπ.

Ἡ καλωσύνη: πᾶλη κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἀδιαφορίας πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων, τῆς τάσεως πρὸς τὴν σκληρότητα κλπ.

Ἡ ἀρετὴ τῆς συμπαθείας: Ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ προσωπικότης ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ θέλησις ἡ ὁμοιοσύνη τῆς θελήσεως καὶ ὁ χαρακτήρ τὸ γινώσκει σ' αὐτόν, ἡ μόρφωσις τῆς προσωπικότητος.

Ἡ καλὴ ἐργασία: ἡ τεχνικὴ τῆς ἐργασίας, ἡ χρονικὴ ἀκρίβεια τῆς ἐργασίας, ἡ τελεία διανοητικὴ ἐργασία, ἡ ἐπαγγελματικὴ συνεπίδοσις τοῦ μαθητοῦ, ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος.

Τὰ διανοητικὰ ἐλαττώματα: ἡ ἀπροσεξία, ἡ παραλογοσύνη τῆς πολυγνώσεως, ἡ διδρασκὴ τῶν ἐλλείψεων, ἡ βοήθεια τοῦ διδασκάλου κλπ.

Ἡ χαρὰ τῆς γνώσεως: ἡ περιέργεια, τὸ ἐνδιαφέρον, ἡ ὑπερβολικὴ εἰδὶκευσις τοῦ ἐνδιαφερόντος.

2. Κοινωνικὴ ζωὴ:

Τὸ σχολεῖν: οἱ συμμαθηταί, οἱ καλοὶ καὶ κακοὶ συμμαθηταί, αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν συμμαθητῶν, συμμαθητρία καὶ φιλία, καθήκοντα πρὸς διδασκάλους, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ σχολείου, τὸν ὀργανισμόν τῆς σχολικῆς ζωῆς, τὰς ἐργασιαστικὰς, τοὺς χώρους κλπ.

Ἡ οἰκογένεια: τὰ ἀγαθὰ τῆς οἰκογενείας, αἱ σχέσεις μεταξύ τέκνων καὶ γονέων, μεταξύ τῶν ἀδελφῶν, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους.

Ἡ κοινωνία: οἱ ἀπαρτιττοὶ ὅροι τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως, ἡ χρηστότης, ὁ σεβασμὸς τῶν ὑποχρεώσεων, ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων, ἡ εὐγένεια, ἡ προσήνεια, ἡ προθυμία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀλληλοβοήθεια, ὁ σεβασμὸς τοῦ κοινοῦ καλοῦ (ὁ δρόμος, ὁ κήπος, τὸ μνημεῖον κλπ.) ὁ σεβασμὸς τῆς ἐργασίας καὶ τῶν προΐδων τῆς ἐργασίας.

Ἡ βθνικὴ κοινωνία....

Β: Ἀγωγή τοῦ Πολίτου

Τάξεις Α': Β': Γ': Δ': ἀνά Ἰ ὥραν καθ' ἐβδομάδα

Ἀπὸ εὐκαιρίας, παρεχομένης κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τοῦ προγράμματος.

Ἐν τῶν ἐπισκέψεων διαφόρων κοινωνικῶν ὀργανισμῶν, ἐταιρειῶν, βιομηχανιῶν, ἰδρυμάτων, ἐξ ἐκδρομῶν κλπ.

Ἐν τῶν γεγονότων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐν τῇ σχολείῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐκ τῶν ἐπικαίρων εἰδήσεων.....

Ἐν τῆς κοινοτικῆς σχολικῆς ζωῆς καὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἐν γένει διδάσκονται εἰς τὰς 4 πρώτας τάξεις εὐκαιρικῶς τὰ ἀκόλουθα:

Ι. Πολιτικὴ ζωὴ: Ἡ Κοινότης καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος καὶ ὁ Δήμαρχος καὶ Γραμματεὺς. Τὸ Κοινοτικὸν καὶ Δημοτικὸν Συμβούλιον.

Ὁ ὀργανισμὸς τῆς Κοινότητος καὶ τοῦ Δήμου, τὸ ληξιαρχεῖον, ἡ Κοινωνία-

κή Πρόνοια, έμπολιτιστική καί άθλητική κίνησις. Έξηρημέναι ύπηρεσίαι. Κοινοτικάί ή Δημοτικάί έκλογαί. ή ψηφοφορία.

Ό Νομός: Ό Νομάρχης καί τό γραφεϊόν του. Τό Νομαρχιακόν Συμβούλιον, ό οργανισμός τής Νομαρχίας, αϊ αρμοδιότητες καί έξουσία τοϋ Νομάρχου.

Τό Κράτος. Ή Κεντρική διοίκησις. Τά Ύπουργεία.

Ή λειτουργία τοϋ έλέγχου: Συμβούλιον Έπικρατείας, Έλεγκτικόν Συνέδριον, Άρειος Πάγος, Άνώτερα Συμβούλια τής Δημοσίας Διοικήσεως.

Τό Έθνος καί ή Κυβέρνησις, τό Πολίτευμα. Ή δικηήρυξις τών δικαιωμάτων τοϋ ανθρώπου. Ή έλευθερία: τά όρια καί αϊ άπαιτήσεις της. Ή Ισότης. Ή Δικαιοσύνη.

Τό Έθνικόν συναίσθημα. Ή Δημοκρατική άντίληψις περί Έθνους καί Πατρίδος.

Ή Κυβέρνησις: Ό χωρισμός τών έξουσιών: Ή έκτελεστική έξουσία, ή Νομοθετική, ή Δικαστική, ό Πολίτης καί αϊ πολιτικά του έρεταί.

2. Οίκονομική ζωή: Ό άνθρωπος καί ή έργασία του διά μέσου τών αιδώνων, αϊ κατακτήσεις του: τό πύρ, ή κατοικία, τά όπλα καί έργαλεΐα, ή ένδυμασία, τά μέσα επικοινωνίας, ή γραφή κλπ.

Όμαδικαί πραγματοποιήσεις: Τό σχολείον, τό ταχυδρομεϊόν, ή όδός κλπ.

Ήρυναι περί τής έργασίας τών επαγγελματιών τοϋ τόπου:

Αϊ μεγάλαι έφευρέσεις καί αϊ μεταβολαί τοϋ έπέφεραν εις τήν ανθρωπίνην ζωήν: ή τυπογραφία, ή άτμομηχανή, ό ήλεκτρισμός, οϊ κινητήρες καί ή άτομική ενέργεια κλπ.

Αϊ συγκεκριμέναι καί σύνθετοι μορφαί αύτής: ό χάρτης, τό τηλέφωνον, ό κινηματογράφος, τό ραδιόφωνον, ό σιδηρόδρομος, τό άεροπλάνον, τό αυτοκίνητον κλπ.

Αϊ άπλατ μορφαί τής οίκονομικής οργάνώσεως: ή μικρά γεωργία, τό μικρόν έμπόριον, ή βιοτεχνία καί βιομηχανία.

Ό Συνεταιρισμός καί οίκονομική Έθνικοποίησις.

Τάξις Ε' καί ΣΤ': Αύτοτελής καί Συστηματική Διδασκαλία

I. Τό δημογραφικόν πρόβλημα τής Ελλάδος: γεννήσεις, θάνατοι, γάμοι, μετανάστευσις, άστυφιλία, δημοσία υγεία κλπ.

Αϊ Έθνικαί προσπάθειαι τής τελευταίας 50ετίας.

Ό Έθνικός στρατός κατά τούς πολέμους από τοϋ 1912-13 μέχρι σήμερα.

Ή Έθνική άντίστασις κατά τήν περίοδον τής κατοχής, τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, αϊ έκτελέσεις, ή όμηρία, ή άνταρσία, ό συμμοριτισμός, ή γενεοντομία καί τό παιδομάζωμα.

Τό έργον τής περιθάλψεως.

Τό έργον τής ύλικής καί ήθικής άνοικοδομήσεως.

2. Ή Έλευθερία καί ή Έλληνική πολιτική ζωή.

α) Οί μεγάλοι σταθμοί τής Έλευθερίας.

Άνακήρυξις τής

ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀμερικῆς. Δικαιήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόλπου.

β) Ἡ κατόκτησις καὶ ἡ ἀσκήσις τῶν ἐλευθεριῶν: πολιτικὴ Ἐλευθερία, ἐλευθερία τῆς ἐκφράσεως τῆς σκέψεως, ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι, συνδικαλιστικαὶ ἐλευθερίαι κλπ.

γ) πῶς χάνεται ἡ ἐλευθερία (φασισμός, χιτλερισμός, κομμουνισμός.

3. Αἱ συνθήκαι τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς:

α) τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα

β) συγκέντρωσις καὶ τοπικαὶ ἐλευθερίαι

γ) ἐκλογικὰ συστήματα

δ) τὰ πολιτικὰ κόμματα

4. Ὁ ἀπόδομος Ἑλληνισμός.

5. Ἡ μελέτη τῶν γεγονότων καὶ προβλημάτων τῆς σημερινῆς ἐθνικῆς καὶ διεθνοῦς πραγματικότητος (διπλωματικὰ συνέδρια, συνθήκαι εἰρήνης, διεθνῆ οἰκονομικὰ σχέδια κλπ.)

6. Ὁργανισμοὶ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς διεθνοῦς ζωῆς.

Ἡ σύνθεσις καὶ οἱ σκοποὶ αὐτῶν. Αἱ ἀρχαὶ Ἀμφικτιονοῦναι ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ὁ Ὁργανισμὸς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.)

7. Οἱ κυριότεροι οἰκονομικοὶ καὶ κοινωνικοὶ μηχανισμοὶ ἐνὸς νεωτέρου ἔθνους.

α) Περὶ τοῦ νομισματος

β) Ὁ ρόλος τῶν τραπεζῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος

γ) Ἡ πίστις, αἱ κινήται ἀξίαι καὶ τὸ χρηματιστήριον

δ) Αἱ βιομηχανικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι ὑπὸ τὰς διαφόρους του μορφάς.

ε) Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις

στ) Οἱ συνεταιρισμοὶ καὶ τὰ συνδικάτα

η) Ὁ νομισματικὸς, οἰκονομικὸς καὶ κοινωνικὸς ρόλος τοῦ Ο.Η.Ε.

θ) Τὰ σημερινὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα: φιλελευθερισμός, σοσιαλισμός, ἐθνικισμός καὶ οἰκονομικὸς διεθνισμός.

Σχέδιον προγράμματος διὰ τὸ μάθημα τῆς
ἀγωγῆς τοῦ πολίτου

201 1954

Γενικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου εἶναι:

ἡ ἀγωγή καὶ μόρφωσις τοῦ νέου εἰς κοινωνικὴν προσωπικότητα, ἐξ ἐλευθέρως βουλήσεως ἐντασσομένην εἰς τὰς βασικὰς μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ὑπευθύνως ὁρῶσαν ἐν αὐταῖς. Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ βασικαὶ μορφαὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς εἶναι ἡ οἰκογένεια, κοινότης, λαὸς, οἰκονομία, κράτος, ἀνθρωπότης, τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκτέας ὅλης δέον νὰ περιλαμβάνῃ τέσσαρας συγκεντρικοὺς κύκλους.

1. Πρόσωπον, οἰκογένεια-λαὸς
2. Ἔργασία καὶ οἰκονομία
3. Κοινότης καὶ κράτος
4. Ἔθνος καὶ κόσμος.

Βιδικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος ἐν τῇ Β' καὶ ΣΤ' τάξει τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶναι: ἡ διασφύσις καὶ συνειδητοποίησης τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως ὡς αὕτη παρουσιάζεται εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ παιδὸς. Ἡ ὅλη διατάσσεται ὅθεν ὁ ἐκκολοῦσθαι:

Β' τάξις: Οἰκογένεια - σχολεῖον - ἔργασία - ἐπ' ἀγγελμα - κοινότης (1) ὅρα.

ΣΤ' τάξις: Χρῆμα - οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς στενωτέρας πατρίδος - ἐπαρχία καὶ νομοὶ - πολιτικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας - ἡ Ἑλλάς ὡς μέρος τοῦ κόσμου.

Εἰδικότερον διδάσκεται:

1) Ἐν τῇ Β' τάξει:

Α' Ἡ Οἰκογένεια:

1. Τίς ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν; πατὴρ, μήτηρ, ἀδελφία, πάππος καὶ μάμη, συγγενεῖς.

2. Τὸ ^{καὶ ἐπὶ τῆς οἰκογένειας} ~~ὅτι~~ ^{ἰδιοκατοικία} ~~ὅτι~~ ἡ οἰκογένεια; ^{ἰδιοκατοικία} ~~ὅτι~~ ἡ ἐπὶ μισθώσει, τροφή, ἱματισμός, ~~ἐξ ὁποῦ καὶ καὶ~~ ^{ἑλπίς} ~~ἑλπίς~~ ^{προμήθεια} ~~ἑλπίς~~.

3. Οἰκογένεια καὶ γειτονικὴ βοήθεια εἰς διαφόρους ἀνάγκας (θερισμός, τρυγητός, κλῦσις, ἑορτασμός κ.λ.π.).

4. Ἡ οἰκογένεια ὡς κοινότης ἔργασίας καὶ ἐστὶς τῆς ἀγωγῆς.

5. Ἡ οἰκογενειακὴ μας ἱστορία καὶ τὸ οἰκογενειακὸν μας δένδρον.

6. Ἡ οἰκογένεια ὡς ἀρχικὸν κύτταρον τοῦ λαοῦ.

7. Τὸ εἰσόδημα ἐκ τῆς ἔργασίας τῆς οἰκογενείας (μισθός, ἡμερομισθιον, γεωργικὰ προϊόντα). Ἡ οἰκονομικὴ ἐξασφάλισις τῆς οἰκογενείας ἐν καιρῷ ἀσθενείας, ἀτυχημάτων, ἀναπηρίας, γήρατος καὶ θανάτου. Ἡ προστασία τῆς οἰκογενείας ὑπὸ τοῦ Κράτους.

8. Ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ τῶν λαῶν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Β' Τὸ Σχολεῖον:

1. Τί ἀνήκει εἰς τὸ σχολεῖον; Χῶρος καὶ πρόσωπα, βχολικὴ τάξις, διδακτικὰ μέσα καὶ σχολικὰ βιβλία.

- 2 -

2. Ἡ τέξις ὡς κοινότης: ἔνταξις καὶ ὑποταγή, ἀξιώματα τῆς τέξεως, βίβλιν τῆς τέξεως.

Γ: Ἔργασια καὶ ἐπαγγέλματα:

1. Ἐπαγγέλματα: ὁ γεωργός, κηπουρός, ἄρτοποιός, ράπτῃς, κρεοπώλης, ὑποδηματοποιός, ἐπιπλακοιός, σιδηρουργός, ὁρολόποιός, ἱατρός, φαρμακοποιός, διδάσκαλος, ἱερεὺς, δασικός, ναυτικός, μηχανικός, χημικός, τεχνικός, ἐμποροπώληλος, ἐργολάβος κ.λ.π. (κατ' ἐκλογὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τοπικῶν συνθηκῶν).

2. Τί κατασκευάζεται ἐν τῇ κοινότητι καὶ τῷ νομῷ:

τοπικὴ βιοτεχνία - βιομηχανία.

3. Ἔργασια καὶ εἰσόδημα, τοῦ γεωργοῦ, τοῦ ἐμπόρου, τοῦ χειρῶντος, τοῦ ἐργάτου καὶ ὑπαλλήλου βιομηχανίας.

4. Ἡ κατανομή τῆς ἐργασίας εἰς τὰ χειροτεχνικά ἐπαγγέλματα καὶ τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις

Δ: Ἡ Κοινότης:

1. Ὁ τόπος τῆς γενετήρας: πολιτικῶς, γεωγραφικῶς, ἱστορικῶς, ὕδρευσις, φωτισμός, ἐκπαίδευσις, ἀστυνομία, νοσοκομεῖον, νεκροταφεῖον.

2. Διοικήσεις τῆς κοινότητος: πρόεδρος, δήμαρχος, κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι, δημοτικὰ ἔργα.

3. Ἡ συγκοινωνία: τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, κανονισμός τῆς συγκοινωνίας.

2) Ἐν τῇ ΕΤ: τέξις:

Α: Τὸ Χρῆμα:

1. Ἡ σημασία καὶ τὰ εἶδη τοῦ χρήματος: ἐσωτερικόν καὶ ἐξωτερικόν νόμισμα.

2. Κυκλοφορία τοῦ χρήματος: ταχυδρομεῖον, ταμιευτήρια, τράπεζαι.

3. Ἀσφάλειαι: ἀσφαλίσεις ζωῆς, πυρός καὶ ἀτυχημάτων. Κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις.

Β: Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ ἐν τῇ στενωτέρᾳ Πατρίδι:

Ἐντοπία βιομηχανία καὶ χειροτεχνία,

οἰκονομικὴ ἐπικοινωνία μεταξὺ πόλεως καὶ ἐπαρχίας.

Γεωργία καὶ βιομηχανία, ἐργοστάσια, ὁ μεγάλῃς ἐμπορος, τὸ ἐμπορικόν κατὰ στήμα.

Γ: Ἡ κοινότης μας (χωρὶν ἢ πόλεως)

1. Ἡ κοινότης ἐξεταζομένη καθ' ἡλικίας, γένῃ, ἐπαγγέλματα, θρησκευτικὰ δόγματα, νέους καὶ παλαίους κατοίκους.

2. Ἡ διοικήσεις τῆς κοινότητος: Κοινοτικὰ ἐκλογα-κοινοτικόν² δημοτικόν συμβούλιον, δημαρχεῖον, δήμαρχος.

3. Τὰ καθήκοντα τῆς κοινοτικῆς διοικήσεως:

Γενικὴ καὶ οἰκονομικὴ Διοίκησις.

Εἰδικὰ διοικητικὰ ὑπηρεσίαι: Τμήμα Προνοίας, παιδικῆς προστασίας,

- 3 -

ὕγιεινῆς, τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν στεγάζουσας, νεότῃτος, ἀπογραφῆς, σχεδίου πόλεως, στατιστικῆς κ.λ.π.

"Ἄλλαι ὑπηρεσίαι: νεκριταφεῖα, πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία, λουτρό, ἀποκομιδὴ ἀπορριμμάτων, φωτισμός, σφαγεῖα, συγκοινωνία (τράμ, λεωφορεῖα).

4. Ἱδιωτικὴ πρόνοια: Διάφορα ἱδρύματα, (ἐργατικὴ πρόνοια, ἐρυθρὸς σταυρὸς, πατριωτικὸν ἱδρυμα.)

5. Ἔργα πολιτισμοῦ ἐν τῇ κοινότητι: θέατρον καὶ συναυλαί, λατρεῖς βιβλιοθήκαι, λατρεῖς πανεπιστήμια, μουσεῖα, ἀρχεῖα, γυμναστήρια κ.λ.π.

Αἱ ἐπιτελεῖσθαι καὶ ἡ ὁρμὴ τῶν.

Δ. Ὁ Νομός:

1. Ἡ ἀναγκαῖότης τοῦ Νομοῦ. Διοικήσεις μὲ εὐρυτέραν δικαιοδοσίαν. Συνένοισις πολλῶν κοινοτήτων οἰκονομικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς ἓνα ὄργανισμὸν.

2. Τὰ καθήκοντα τῆς διοικήσεως τοῦ Νομοῦ. Αὐτοδιοικήσεις, ἐποπτεῖα τῶν κοινοτήτων, οἰκονομικὴ διοικήσεις, ἀστυνομία (χωροφυλακὴ), ἐποπτεῖα σχολείων, πρόνοια περὶ τῆς νεότητος, περίθαλψις, ὕγιεινή, συγκοινωνία, δημοσία ἱδρύματα, φιλανθρωπικὰ καταστήματα κ.λ.π.

Ὁ Νομὸς μας: οἱ πολῖται τοῦ (ἀριθμὸς γένους κ.λ.π.), ὁ πληθυσμός.

Ε. Ὁ θεμελιώδης νόμος τοῦ Κράτους: Τὸ Σύνταγμα:

1. Πῶς καθιερώθη τὸ σύνταγμα,

α) κυριότητες διατάξεις τοῦ συντάγματος.

α) τὰ βασικά δικαιώματα

β) τὰ κοινωνικά καὶ οἰκονομικά δίκαια

γ) σχολεῖον, ἐκπαίδευσις καὶ θρησκευτικὰ δόγματα

δ) ἡ βουλὴ, ἡ κυβέρνησις

ε) πῶς φησίζονται οἱ νόμοι

στ) ἡ κρατικὴ ζωὴ τῶν γειτονικῶν λαῶν.

2. Τὸ δίκαιόν μας:

α) τὸ ἀτοικὸν δίκαιον: ἐνόσεις, ἐταιρεῖαι, ἐμπορικὰ ἐταιρεῖαι, ἀγορὰ, μισθώσεις, συμβόλαιον ἐργασίας, κληρονομία, κληρονομία, διαθήκη.

β) ποινικὸν δίκαιον: ἔγκλημα, παράπτωμα, πλημῆλημα, παραβάσεις, ἔθνοις τῆς ποινῆς.

γ) τὰ δικαστήρια: πολιτικά, ποινικά καὶ διοικητικὰ δικαστήρια.

ΣΤ. Ἡ πολιτικὴ ὁργάνωσις τῆς Ἑλλάδος σήμερον:

Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ζ. Ἡ Ἑλλὰς ὡς μέρος τοῦ κόσμου:

1. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ σκέψις

2. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις, τὸ δίκαιον τῶν λαῶν καὶ ἡ διεθνὴς ἐπικοινωνία.

3. Ἡ ὁργάνωσις τῶν ἡνωμένων ἐθνῶν.

Η. Συγκριτικὴ ἐξέτασις τῶν διαφορῶν ἐπαγγελμάτων:

1. Διὰρθρώσεις τῶν ἐπαγγελμάτων.

2. Ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος.

3. Ἐσχὴ περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ πραγματικότης περὶ αὐτοῦ.

4. 'Απαιτήσεις τῶν σπουδαιοτέρων ἐπαγγελμάτων.
5. Τρόποι ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως.
6. 'Αναγκαιότης καὶ σπουδαιότης ἐκδότου ἐπαγγέλματος.

Μεθοδικὰ καὶ διδακτικὰ ὁδηγία

α. Τὸ ἀνωτέρω σχέδιον προγράμματος περιλαμβάνει τὰ ἀναγκαιότατα στοιχεῖα ἐκ τῆς ἐπαγγελματικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς, κρατικῆς καὶ λαϊκῆς ζωῆς. Δι' αὐτῶν ὁ μαθητὴς εἰσάγεται εἰς τὴν πολυμέρειαν τῆς συγχρόνου συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων.

β. 'Εν τῷ προγράμματι ἀναγράφονται αἱ μοφαὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, αἱ ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἡλικίαν, ἐμπειρίαν καὶ πνευματικὴν ὀριμότητα τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ὁ μαθητὴς δεῖν νὰ λάβῃ ἀπλὴν καὶ οὐχὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν τούτων. Καθηκόν τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν δλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος ἔχει μόνον διὰ τῆς ἀνθρωπίνης συμβιώσεως.

γ. 'Η ὅλη τοῦ προγράμματος διὰ λόγους καλύτερας ἐπισκοπήσεως διατάσσεται συστηματικῶς. 'Εν τούτοις ἐπαφίεται εἰς τὴν ἐλευθέραν διδασκίαν τοῦ διδασκάλου, μὲ ποῖον κεφάλαιον θέλει ν' ἀρχίσῃ. Εἰς τὰς πλείους περιπτώσεις συνιστάται ἡ ἀμεσος συνδεσις πρὸς τὰ πολιτικὰ γεγονότα τοῦ παρόντος.

δ. Τὸ πρόγραμμα δὲν εἶναι ταξειδιωτικὸς ὁδηγός, ὅστις δεῖν νὰ τηρηθῇ μετ' ἀκριβεῖας, ἀλλὰ μᾶλλον μὲ πλουσίαν συλλογὴν, ὅλικου καὶ θεμάτων. 'Ως πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν σειρὰν τῶν θεμάτων ὁ διδασκαλὸς εἶναι ἀπολύτως ἐλεύθερος.

ε. 'Η πολυμέρεια τοῦ ὅλικου ἀπαιτεῖ τὸν ἀκριβῆ διαχωρισμὸν τοῦ μαθήματος ἀπὸ τοῦς ἄλλους κλάδους, (γεωγραφία, βιολογία, 'Ελληνικά) καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἱστορίας.

Μεταξὺ Πολιτικῆς καὶ ἀγωγῆς καὶ ἱστορίας, ὑπάρχουν πλεῖστα σημεῖα ἐπαφῆς, ὥστε δύναται εὐκόλως νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου, δεῖν νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἐνῷ ἡ ἱστορία διδάσκει περὶ τῆς γενέσεως, ἐξελέξεως καὶ παρακμῆς τῶν λαῶν, περὶ τῶν κρατῶν καὶ τῶν πολιτισμῶν, ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου δοchoλεῖται μὲ τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν μορφῶν. Αἱ ἱστορικαὶ γνῶσεις ἐπομένως προποτίζονται. Παρὰ τὸν ἀπαιτούμενον διαχωρισμὸν θὰ ἦτο εὐχρῆς ἔργον, ἂν ἄλλοι κλάδοι, (π.χ. ἑλληνικά, βιολογία, γεωγραφία, θρησκευτικά), μετεῖχον τοῦ σκοποῦ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς. Πολλὰ θέματα τῶν κλάδων τούτων παρουσιάζουν μίαν κοινωνικὴν, οἰκονομικὴν ἢ πολιτικὴν πλευράν, πρῶγμα εἰς τὸ ὅποιον πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἔδωκε μέχρι τῶδε.

στ. 'Η πολιτικὴ ἀγωγή συντελεῖται διὰ τῶν βιωμάτων τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς πρακτικῆς ἀσκήσεως. Αἱ πρακτικαὶ ἀσκήσεις δύνανται νὰ χρησιμεύουν εἴτε ὡς ἀφειρητά εἴτε ὡς καταλείς καὶ τέρμα τῆς διδασκαλίας. ^{Ἐπισκεψαί} Ἐπισκεψαί δημοσίων ἱδρυμάτων καὶ ἀρχῶν ἀπαιτοῦν ἐπιμελῆ καὶ λεπτομερῆ προπαρασκευήν, ἄλλως εἶναι παιδαγωγικῶς ἀνευ ἄξιας.

ζ. 'Η διδασκαλία τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου γίνεται κατὰ τὴν διδακτικὴν μορφήν τῆς ἐργασίας, μὲ ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν.

Συνιστάται θέν νά γίνεται συχνή χρήσις τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς συζητήσεως καί τοῦ ἀνοικτοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν διδασκάλων καί μαθητῶν. Κατά τὰς συζητήσεις ταύτας ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά κρατῇ τελευταίαν τήν ἰδικήν του κρίσιν, διὰ νά ἀφήνῃ ἐλεύθερον τὸ πεδίον εἰς τοὺς μαθητάς πρὸς ἀνταλλαγὴν γνώμῶν. Εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν ὁ διδάσκαλος θ' ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς μαθητάς τὴν γνώμην του σαφῶς καί πλήρως δικαιολογημένην.

Ἡ στενὴ κοιματική πολιτικὴ κρατεῖται μακρὸν τοῦ σχολείου. Ὑπεράνω δλων τῶν κοιμάτων ἵσταται τὸ κοινὸν καλόν, τὸ ὁποῖον πρέπει νά ὑπηρετοῦν τὰ κόμματα.

η. Ἡ πολιτικὴ διδασκαλία εἶναι τὸ ἀνοικτόν παράθυρον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ ζωὴ ὁρμᾷ εἰς τὴν σχολικὴν αἵθουσαν. Κάθε ἀφηρημένη, ξένη πρὸς τὴν ζωὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὅλικοῦ, κάθε ἀβαθὲς λογοκοπία καί ἡθικολογία δέν ἔχει καμίας θέσιν εἰς τὴν πολιτικὴν διδασκαλίαν. Ἀπλὴ ἐξήγησις τῶν ἁθρῶν τῶν ἐφημερίδων εἶναι ἄνευ ἀξίας.

θ. Ὁ διδάσκαλος δεόν νά ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν. Αἱ ἐπισκέψεις πρὸς Ἀρχάς, Ἰδρύματα, Τράπεζας κ.τ.λ. θά ἀποδεικνύουν εἰς τοὺς μαθητάς τὴν ὑπάρχουσαν πολύτιμον τάξιν καί τὴν πλήρῃ ἐξάρτησιν μεταξὺ ἀνθρώπων κράτους καί οἰκονομίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Ὀ/βρίου 1954

1. Περί εξαετούς διαρκείας της εις τὰ Σχολεία της Μέσης 'Εκπαιδεύσεως φοιτήσεως τῶν μαθητῶν καὶ περὶ της διαιρέσεως αὐτῶν εἰς δύο ἐπαλλήλους κύκλους.
2. Περί ιδρύσεως καὶ τετάρτης τάξεως, παρὰ τοῖς Τριταξίοις Γυμνασίοις ἀμφοτέρων τῶν τύπων
3. Περί 'Εξωσχολικῆς 'Αγωγῆς νέων
4. Περί τοῦ Κεφαλαίου 'Αθλητισμοῦ
5. Περί ὑπαγωγῆς της 'Επαγγελματικῆς 'Εκπαιδεύσεως εἰς τὸ 'Υπουργεῖον 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων
6. Περί ιδρύσεως Ταμείου ὑγείας προσωπικοῦ της 'Εκπαιδεύσεως
7. Περί 'Οργανώσεως της Κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ 'Υπουργείου Θρησκευμάτων καὶ 'Εθνικῆς Παιδείας
8. Περί Κωδικοποιήσεως τῶν διατάξεων τοῦ 'Οργανισμοῦ τοῦ 'Υπουργείου Θρησκευμάτων καὶ 'Εθνικῆς Παιδείας
9. Περί ὀργανώσεως τοῦ Διδασκαλείου Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας
10. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ περὶ ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν κλπ. Α.Ν. 1959/39 ὡς οὗτος ἐκωδικοποιήθη.
11. Περί κωδικοποιήσεως διατάξεων Περί Σχολιατρικῆς 'Υπηρεσίας
12. Περί τεχνικῶν Σχολῶν τοῦ Κράτους
13. Περί τροποποιήσεως διατάξεων ἀφορῶσιν τὴν Σωματικὴν 'Αγωγήν
14. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῶν 'Ανωτάτων 'Εκπαιδευτικῶν 'Ιδρυμάτων
15. 'Επὶ τοῦ Νόμου Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ἀρθροῦ 20 τοῦ Ν.Δ. 2010/1942 / Δ.Α.Σ.Μ./
16. Περί ιδρύσεως καὶ λειτουργίας 'Ακαδημίας Οἰκιακῆς, Οἰκονομίας καὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. 6205/1934 Περί μετατροπῆς εἰς 'Ανωτάτην Οἰκοκυρικήν Σχολὴν τοῦ Διδασκαλείου Οἰκοκυρικῆς 'Εκπαιδεύσεως
17. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν Περί 'Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων διατάξεων
18. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως της περὶ Ο.Δ.Ε.Π. Νομοθεσίας
19. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν Περί της 'Ανωτάτης Σχολῆς Καλῶν τεχνῶν κειμένων διατάξεων
20. Περί δωρεᾶν παραχωρήσεως ἀνταλλαξιμῶν ἐκινήτων διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν διδαστηρίων τοῦ Κράτους.
21. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τῶν Πανεπιστημιακῶν νόμων 5343/1932 καὶ 1430/1938
22. Περί ρυθμίσεως ζητημάτων τινῶν τοῦ 'Εθ. Μετσοβείου Πολυτεχνείου.
23. Περί συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν περὶ προσωπικοῦ καὶ σπουδαστῶν τῶν 'Ανωτάτων 'Εκπαιδευτικῶν 'Ιδρυμάτων

24. Περί Διδακτικών Βιβλίων

25. Περί Διοικήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων

26. Περί τρόπου καταλήψεως θέσεως Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως καὶ διαβαθμίσεως καὶ προαγωγῆς τούτων

27. Περί ἀποχρεωτικῆς προαγωγῆς Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν Μέσης Ε/σε
ως εἰς Γυμνασιάρχας

28. Περί τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α.Ν. 1787/1939 περὶ ὀργανώσεως Μαθητικῶν Συστημῶν

29. Περί ἀνασθετώσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὁρησκευμάτων

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Περί εξαιρέσεως του 'Αρχαιολογικού κλάδου ἔκ τινων δια-
τάξεων του περί ἀναδιοργανώσεως τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν Νόμου.

Ὑπενθυμίζεται ἐν πρώτοις ὅτι ὁ ἀρχαιολογικός κλάδος εἶναι
εἷς ἐκ τῶν πλεόν ἐπιστημονικῶν κλάδων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας· καί
ὅτι τό ἔργον του, ἥτοι ἡ ἀνακάλυψις, περισυλλογή, μελέτη καί ἐμ-
φάνισις τῶν μνημείων τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, προβάλλει τήν 'Ελ-
λάδα ἀμέσως εἰς τό παγκόσμιον πεδίον καί διὰ τῆς διεθνοῦς ἐπιστή-
μης καί διὰ τῶν χιλιάδων ξένων ἐπισκεπτῶν τῆς χώρας μας· τήν πρῶ-
την καί πλέον βαρυσήμαντον κρίσιν περὶ τοῦ 'Ελληνικοῦ κράτους
σηματίζουν οἱ ξένοι ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν μας
πραγμάτων.

Ἡ ἀρχαιολογική ὑπηρεσία, καί διὰ λόγους γενικωτέρους-περι-
πέτειαι τοῦ κράτους-καί διὰ λόγους εἰδικούς, χειμάζεται ἀπό δύο
κακὰ: τήν ὀλιγάνθρωπιν καί τήν ἀτελεῖ κατάρτησιν τῶν νεωτέρων, ἰ-
δίως, στελεχῶν της.

Α) Ὁ ἀρχαιολογικός, κλάδος μισθοδοτούμενος κακῶς καί ἡδι-
κημένος βαθμολογικῶς, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν στελεχῶν
του ὑἰξημένα προσόντα-διδασκαρικόν δίπλωμα, γνῶσιν ξένων γλωσσῶν,
σπουδᾶς ἐν Εὐρώπῃ, κ.τ.λ.-δέν προσελκύει νέους ἐπιστήμονας. Καθ'
ὅλους τοὺς τελευταίους διαγωνισμούς προσῆλθον ὑποψήφιοι ὀλιγώτε-
ροι τῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων. Τὰ ἐν 'Αθήναις Μουσεῖα στεροῦνται
ἐπιμελητῶν, πολλὰ δέ ἐπαρχαί καί ἐφόρων καί ἐπιμελητῶν.

Β) Αἱ συνεχεῖς περιπέτειαι τοῦ ἔθνους, αἱ ὁποῖαι εἶχον
ὡς συνέπειαν τήν διάλυσιν τῶν Μουσείων, τήν διακοπὴν τῶν ἐργασι-
ῶν καί τήν ἔλλειψιν ἐπαφῆς μετὰ τῆς διεθνοῦς ἐπιστήμης, εἶχον

δυσμενέστατα ἀποτελέσματα καί εἰς τήν ἐπιστημονικήν κατάρτησιν τῶν ἐπιστημονικῶν στελεχῶν τοῦ κλάδου. Ἐνῶ δέ μετὰ τήν ἀπελευθερώσιν ἡ ἀρχαιολογική ὑπηρεσία εὐρέθη πρό τοῦ τεραστίου ἔργου τῆς ἐκ βάρων ἀνασυγκροτήσεως τῶν μουσείων καί τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν γένει τῶν ἀρχαιοτήτων, δέν διαθέτει εἰ μὴ ἐλαχίστους παλαιούς ἐφόρους, μετρημένους εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός, καί ὀλιγότερους προϋφύμους, ἀλλά ἀπείρους καί ἀμηχανοῦντας νέους.

Ἄν λόγῳ τῶν γενικωτέρων δυσχερειῶν δέν εἶναι σήμερον ἡ στιγμή γενναίων πράξεων ὑπέρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, εἶναι ὅμως δυνατόν καί πρέπει νά καταβληθῇ φροντίς ὥστε νά μὴ χειροτερεύσῃ τὸ κακόν. Πρὸς τοῦτο πρέπει:

- α) Νά ἐξαίρεθῇ ἡ ἀρχαιολογική ὑπηρεσία, ἢ τουλάχιστον τὸ ἐπιστημονικόν προσωπικόν αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἀποτελοῦν 35 μόλις ὑπάλληλοι-15 ἑφοροὶ καί 20 ἐπιμεληταὶ-ἐκ τοῦ μέτρου τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν θέσεων εἰς τὰ ἀριθμητικά καί βαθμολογικά ὅρια τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1941. Ἡ ἀνάγκη εἶναι προφανής: καί σήμερον τὸ ἀρχαιολογικόν προσωπικόν εἶναι ἀνεπαρκέστατον-ἐν ὄψει μάλιστα τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνασυγκροτήσεως-διὰ τοῦ ἀριθμητικοῦ δέ καί βαθμολογικοῦ περιορισμοῦ τῶν θέσεων εἶναι δυνατόν καί παλαιότεροι ἔμπειροι καί νεώτεροι ἀρχαιολόγοι νά ἀπομακρυνθοῦν καί ἡ ὀλιγανθρωπία νά αὐξηθῇ κατὰ στρεπτικῶς καί ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ ἀλλά καί ἀπὸ ἀπόψεως ποιοῦ. Ἄλλωστε πρέπει νά μὴ λησμονῇται ὅτι ἂν ὑπάρχῃ σήμερον διαφορά τις ὑπὲρ τὰς θέσεις τοῦ Ἀπριλίου 1941 αὕτη εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντος μὴ ὑπερβαίνουσα τὰς 4 ἢ 5 θέσεις-ἐξ ὧν 3 διὰ τήν δωδεκάνησον.

β) Πρέπει νά ἐξαιρεθῇ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία ἐκ τῆς μειώσεως τοῦ ὄρφου ηλικίας, ὅπως ἐγένετο καὶ διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς· οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως εἶναι μετὰ τὰ ἀνωτέρω προφαγεῖς, εἶναι δὲ κατὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ ἄμεσον μέλλον τοῦλάχιστον ^{καὶ ἐν οὐρανῶν} ἐξ Ἰσχυροῦ ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Σημειωθήτω, ὅτι ἐπειδὴ ὁ ἀρχαιολογικὸς κλάδος εἶναι κατ'ἐξοχὴν ἐπιστημονικὸς, ἐν Ἑλλάδι δὲ οἱ ἐπιστήμονες ὀριμάζονται ἀργά, ὅριον ηλικίας εἶχον πάντοτε καὶ μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Κώδικος τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων, τὸ 70ὸν ἔτος, ὅπως καὶ οἱ Πανεπιστημιακοί.

Τέλος πρέπει νά μὴ λησμονῇται ὅτι οἱ γενικώτεροι σκοποὶ τοῦ ὑπὸ ψήφισιν νόμου δέν εἶναι δυνατόν νά ζημιωθοῦν ἀπὸ οἰανδῆποτε τοιαύτην ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, τὴν ὁρασαν, ὡς ἐλέχθη ἥδη, ἀποτελοῦν 35 μόμων ὑπάλληλοι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Περὶ ἐξαιρέσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ κλάδου ἔκ τινων δια-
τάξεων τοῦ περὶ ἀναδιοργανώσεως τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν Νόμου.

Ὑπερθυμίζεται ἐν πρώτοις ὅτι ὁ ἀρχαιολογικὸς κλάδος εἶναι εἰς ἓκ τῶν πλεόν ἐπιστημονικῶν κλάδων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας· καὶ ὅτι τὸ ἔργον του, ἥτοι ἡ ἀνεκάλυψις, περισυλλογὴ, μελέτη καὶ ἐμ-
φάνισις τῶν μνημείων τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, προβάλλει τὴν ἑλ-
λῆδα ὁμάσως εἰς τὸ παγκόσμιον πεδίον καὶ διὰ τῆς διεθνοῦς ἐπιστή-
μης καὶ διὰ τῶν χιλιάδων ξένων ἐπισκεπτῶν τῆς χώρας μας· τὴν πρῶ-
την καὶ πλεόν βαρυσήμαντον κρίσιν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους
σχηματίζουν οἱ ξένοι ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν μας
πραγμάτων.

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία, καὶ διὰ λόγους γενικωτέρους-περι-
πέττει· τοῦ κράτους-καὶ διὰ λόγους εἰδικούς, χαιρᾷται ἀπὸ οὗτο
κακὴν τὴν ὀλιγαριθμικὴν καὶ τὴν ἀτελεῖ κατάρτησιν τῶν νεωτέρων, ἰ-
δίως, στελεχῶν τῆς.

A) Ὁ ἀρχαιολογικὸς κλάδος μισοδοτούμενος κακῶς καὶ ἡμι-
κηρένος βαθμολογικῶς, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἀπαίτεῖ παρὰ τῶν στελεχῶν
του ἡδὲ μὲν προσόντα-διδασκαρικὸν ὅπλημα, γινώσιν ξένων γλωσσῶν,
σπουδὰς ἐν εὐρώπῃ, κ.τ.λ.-ὁδὸν προσελκύει νέους ἐπιστήμονας. Καθ’
ὅλους τοὺς τελευταίους διαγωνισμοὺς προσῆλθον ὑποψήφιοι ὀλιγώτε-
ροι τῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων. Τὰ ἐν Ἀθήναις Μουσεῖα στεροῦνται
ἐπιμελητῶν, κολλαὶ δὲ ἐπαρхаί καὶ ἐφόροι καὶ ἐπιμελητῶν.

B) Αἱ συνεχεῖς περιπέττειαι τοῦ ἔθνους, αἱ ὁποῖαι εἶχον
ὡς συνέπειαν τὴν διδύμωσιν τῶν Μουσείων, τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασι-
ῶν καὶ τὴν ἑλλείψιν ἐπαφῆς μετὰ τῆς διεθνοῦς ἐπιστήμης, εἶχον

εμφανέστατα αποτελέσματα και εις την επιστημονικήν κατάρτησιν τῶν επιστημονικῶν στελεχῶν τοῦ κλάδου. Ἐνῶς δὲ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία εὗρεθῃ πρὸ τοῦ τεραστίου ἔργου τῆς ἐκ βάρων ἀνασυγκροτήσεως τῶν μουσείων καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν γένει τῶν ἀρχαιοτήτων, ὅν διαθέτει εἰ μὴ ἐλαχίστους καλαιοὺς ἐφόδους, μετρημένους εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός, καὶ ὀλίγους προϋφύους, ἀλλὰ ἀπείρους καὶ ἀμνηστούντας νέους.

Ἄν λόγῳ τῶν γενικωτέρων δυσχερειῶν ὅν εἶναι σήμερον ἡ στιγμή γενναίων πράξεων ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, εἶναι ὅμως δυνατόν καὶ πρέπει νὰ καταβληθῇ φροντίς ὥστε νὰ μὴ χεירוτερεύσῃ τὸ κακόν. Πρὸς τοῦτο πρέπει:

- α) Νὰ ἐξαίρεθῇ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία, ἢ τουλάχιστον τὸ ἐπιστημονικόν προσωπικόν αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἀποτελοῦν 35 μὲν ὑπάλληλοι-15 ἑφοροὶ καὶ 20 ἐπιμεληταὶ-ἐκ τοῦ μέτρου τῆς ἐκαναφορᾶς τῶν θέσεων εἰς τὰ ἀριθμητικὰ καὶ βαθμολογικὰ ὅρια τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1941. Ἡ ἀνάγκη εἶναι προφανής: καὶ σήμερον τὸ ἀρχαιολογικόν προσωπικόν εἶναι ἀνεπαρκέστατον-ἐν ὅψει μάλιστα τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνασυγκροτήσεως-διὰ τοῦ ἀριθμητικοῦ δὲ καὶ βαθμολογικοῦ περιορισμοῦ τῶν θέσεων εἶναι δυνατόν καὶ καλαιοτέροι ἐμπειροὶ καὶ νεώτεροι ἀρχαιολόγοι νὰ ἀπομακρυνθοῦν καὶ ἡ ὀλιγοανθρωπία θὰ αὐξηθῇ κατὰ στρογγυλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιοῦ. Ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ μὴ λησμονῇται ὅτι ἂν ὑπάρχῃ σήμερον διαφορά τις ὑπὲρ τὰς θέσεις τοῦ Ἀπριλίου 1941 αὕτη εἶναι ἐντελὲς ἀσήμαντος μὴ ὑπερβαίνουσα τὰς 4 ἢ 5 θέσεις-ἐξ ὧν 3 διὰ τὴν δωδεκάνησον.

β) Πρέπει νά εξαιρεθῇ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία ἐπίσης ἐκ τῆς μειώσεως τοῦ ὅρου ηλικίας, ὅπως ἐγένετο καὶ διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς· οἱ λόγοι τῆς εξαιρέσεως εἶναι μετὰ τὰ ἀνωτέρω προφανεῖς, εἶναι ὅε κατὰ τὸ παρόν καὶ τὸ ἔμεσον μέλλον τοῦλάχιστον ἐξ ἑαυτοῦ ἰσχυροὶ ὄσον καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Σημειωθῆτω, ὅτι ἐπειδὴ ὁ ἀρχαιολογικὸς κλάδος εἶναι κατ'ἐξοχὴν ἐπιστημονικὸς, ἐν Ἑλλάδι ὅι ὅε οἱ ἐπιστήμονες ἀριμάξουν ἀργά, ὅριον ηλικίας εἶχον πάντοτε καὶ μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ Κώδικος τῶν Δημοσίων Ἑπαλλήλων, τὸ 70ὸν ἔτος, ὅπως καὶ οἱ Πανεπιστημιακοί.

Τέλος πρέπει νά μὴ λησμονῇται ὅτι οἱ γενικώτεροι σκοποὶ τοῦ ὑπὸ ψήφισιν νόμου ὅθεν εἶναι δυνατόν νά ζημιωθοῦν ἀπὸ οἰανδήποτε τοιαύτην εξαίρεσιν ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, τὴν ὁκοίαν, ὡς ἐλέγχεθ' ἤδη, ἀποτελοῦν 35 μέχων ὁπᾶλλοι.

Μέτα χαρτιά 1945-50

Δείγματα 200 κ.τ. - (κακρίδα;
ἀρονικά)

Ναί σαν 620' Υπ. Παιδείας

(συμπλήρωσε κ. Δ. ΜΟΥΝΤΑ)

ΟΙ ΚΛΑΣΣΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι γνήσιες καθησυχαστικές σπουδές έχουν δύο σκέλη. Το πρώτο απ' αυτά αφορά τον Αρχαίο Ελληνικό κόσμο, την Ιστορία και τον πολιτισμό του, την Εθνομνηστική Επιστήμη κατά της ύ-
ματιάς της.

Από την Ελληνική Ιστορία οι κλασικές σπουδές κατα-
γίνονται μόνον αδύτου του π.Χ. αιώνα μέχρι της μεταφοράς
της πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας από της Ρώμης
εις την Κωνσταντινούπολη το 330 μ.Χ. δηλαδή με τον κυρίως
Αιγυπτιακό πολιτισμό που ανεπτόχη μετά τους σκοτεινούς
αιώνες που ακολούθησαν την πτώση των Μυκηνών και την εμφά-
νιση του καθεαυτού ελληνικού αλφαβήτου. Τα ρωμαϊκά πράγματα
παρακολοθεί το δεύτερο σκέλος από της γεννήσεως της Ρώμης
από το μέχρι της πτώσεως της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας
και την κατάληψη της Ρώμης από τους Γότθους το

Όσον αφορά την Ελλάδα η κάθε εαυτό Ελληνική περίοδος εκείνη που έδωσε τον Ελληνικό πολιτισμό αρχίζει μετά την πτώση των Μυκηνών ο Αιγαϊκός πολιτισμός, ο Μινωϊκός και ο Μυκηναϊκός πολιτισμός, αν και αναμφιβόλως επηρέασαν τον κάσσιδικό ελληνικό πολιτισμό, είναι προϊστορικοί και διάφοροι.

Εκείνο το υσείο χαρακτηρίζει τον κλασσικό ελληνικό πολιτισμό· είναι ότι κέντρο του έχει τον άνθρωπο, το τί είναι, ποίες οι δυνατότητές του και κατά δεύτερον λόγο την φύση του περιβάλλοντος του. 0

Οι παλαιότερες θρησκείες της Μέσης Ανατολής, των Αιγυπτίων, των Βαβυλωνίων ή και των Ιουδαίων έχουν την θεότητα εις το κέντρο της εικόνας. Οι Έλληνες αντικατέστησαν την

θεοπέφτα με τον άνθρωπο * όπως ευστοχότατα λέει ο Πρωταγόρας " πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος".

Οι Έλληνες υπήρξαν κατ'εξοχήν ανθρωπολάτρες, ακόμη και τους θεούς τους τους παρέστησαν ανθρωπομορφους και τους απέδωσαν όλα τα προτερήματα και ελαττώματα του ανθρώπου. Η ~~Ελληνική~~ ελληνική τέχνη εξισούται με την κατάκτηση της καλύτερας αναπαραστάσεως του ανθρώπου ενώ η Ισλαμική και η Ιουδαϊκή τέχνη απαγορεύουν την απεικόνισή τους .

Τον άνθρωπο ~~πρώτον~~ ^{πρώτον} θαύμασαν και τον αγάπησαν οι Έλληνες ~~πρώτον~~ ^{γυμνασμένα} λουθούντες τα λαμπρά σώματα των αθλητών εις τους μεγάλους πανελληνίους αγώνες, τα Ολύμπια, τα Πύθεια, τα Νέμεα και τα Ισθμια. Εις αυτούς δεν υπήρχε ~~χωρισμός~~ ^{χωρισμός} σώματος και ψυχής και τα δύο ήσαν ένα, όπως και τους απεικόνισαν εις τα αρχαϊκά αγάλματα των νικητών των αγώνων. Αντελήφθησαν ότι υπήρχε ένας ~~κόσμος~~ ^{κόσμος} μια πειθαρχία εις το ανθρώπινο σώμα και ότι η ύπαρξις και οι κινήσεις του υπήκουον εις ωρισμένους νόμους. Από το σώμα, την έννοια του κόσμου και της πειθαρχίας τα μετέφεραν εις την ψυχήν, η οποία ως αντελήφθησαν επίσης λειτουργεί σύμφωνα με ωρισμένους νόμους, ότι δεν είναι τυχαία η ροή αυτή συναισθημάτων και σκέψεων η οποία μας πλημμυρίζει. Από τότε αρχίζει και ο Σωκρατικός ~~Ελληνικός~~ ^{Ελληνικός} δυϊσμός ψυχής και σώματος. Αναφέραμε ήδη ότι οι Έλληνες μετέφεραν από το κέντρο της εικόνας τους θεούς και έβαλαν εις την θέση τους τον άνθρωπο. Αυτό δεν ~~σημαίνει~~ ^{σημαίνει} ότι οι Έλληνες ήσαν άθεοι. ή δεν έδιναν σημασία στην λατρεία των θεών τους. Είχαν πολλά κοινά ιερά τα οποία διακοσμούσαν

κατα τρόπον πολυτελή. Εἴχαν παρελάσεις , αγώνες και θυσίες
προ κάθε σημαντικής πράξεως, πολεμικής ή μή και επίστευαν
εις τα Μαντεία τους, τα οποία τακτικώτατα συνεβουλευόντο,
ιδίως το Μαντεῖον των Δελφών. Δεν εἴχαν όλες οι πόλεις
τις ίδιες λατρίες αν και όλες ελάτρευαν τους Δώδεκα θεούς
του Ολύμπου και η λατρεία δεν ήταν κάτι το οργανωμένο από
την πολιτεία , ήτο υπόθεσις ιδιωτική, Δεν υπήρχε Ιερατεῖον
όπως εις την Αίγυπτον, το οποίο να εξουσιάζει της γραφής
και των γνώσεων, πράγμα το οποίον βοήθησε πολύ εις την
πνευματική εξέλιξη του λαού. Οι αγρότες ελάτρευαν ευρύτατα
την Δήμητραν και εἶθε σπῖτι τους εἶχε την εστία του ιερῆ,
και οι ναυτικοί ελάτρευαν τους Δδισκοῦρους.

Εμειλίσσαμε ήδη για την μεγάλη σημασία, για την πρόοδο του πολιτισμού που είχε το ελληνικό αλφάβητο, το οποίο εξηπλώθη τον 8ον αιώνα. Είναι βέβαια προσαρμογή του φωνητικού αλφαβήτου αλλά με τρόπον που να είναι δυνατόν εύχρηστον ενώ το αλφάβητο των φοινίκων ήταν δύσχρηστο συλλαβογραφικό καθώς και η Μινωική γραφή Β, την οποία χρησιμοποίησαν για την διοίκηση οι Μυκηναίοι και η οποία φαίνεται ότι χάθηκε με την πτώση των Μυκηνών.

Οι Έλληνες έδωσαν και όλους τους φιλολογικούς τύπους ~~ΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧ~~ δια των οποίων η ανθρωπότης εξέφρασε τα αισθήματα μέχρι σήμερα, τους τύπους της ποιήσεως, έπος, λυρική ποίησης και δράμα καθώς και όλους τους τύπους της πεζογραφίας, φιλοσοφίας, ιστοριογραφίας και ρητορικής. Έκτοτε δεν προσετέθη σχεδόν τίποτε εκτός ίσως της Λατινικής SATURA.

Είναι χρήσιμο να ενθυμούμεθα όταν ομιλούμε για τους Έλληνες ότι καθαρόαιμη ελληνική φυλή ουδέποτε υπήρξε. Η ανάμιξη των Ελλήνων τόσο εις τους προϊστορικούς χρόνους όσο και εις την περίοδο της ιστορίας των μετά την καθοδό τους εις το Νότιον άκρον της Βαλκανικής Χερσονήσου με διάφορους ξένους υπήρξε μεγάλη. Εις αυτό συνετέλεσε πολύ και η δουλεία δια της οποίας πολύ ξένο αίμα ήλθε εις τον ελληνικόν χώρον. Αν ενθυμηθούμε ότι και ο θεμιστοκλής είχε θράσσαν μητέρα. Το σημαντικό είναι η πολιτιστική παράδοση, η οποία ανεπτύχθη και μεταδίδετο από γενεάς εις γενεάς κυρίως δια της γλώσσης. Η ελληνική γλώσσα είναι ενιαία από της εποχής του Ομήρου έως σήμερα έχουσα κατά περιόδους την σχέσιν γονέος και τέκνου, ουδέποτε όμως διεκόπη. Η αφομίωσις ξένων στοιχείων από την ελληνική πολιτιστική παράδοση και η συνέ-

~~ΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧΧ~~

χειά της είναι το σημαντικό και όχι το αίμα το οποίο
πουθενά δεν είναι καθαρόν. Αρκεί η αφομίωσις να γίνει
κατά τρόπον που να μην αλλοιωθεί η εθνική παράδοσις
και γλωσσική.
Καταλήγουμε δηλαδή εις το περίφημον του Σωκράτους

14

Thyagaraja
Thyagaraja

Ενδιαφέρουσα είναι η μορφή του ωραίου η οποία πάντοτε συνοδεύει τους Έλληνες. ~~Αλλά~~ οι λαοί είχαν ποτέ την ευαισθησία των Ελλήνων προς το "καλόν". Ήταν γι αυτούς πάντοτε χρωματισμένο με ένα ~~ηθικό~~ περιεχόμενο. Εδίδααν μάλιστα ότι δεν είναι δυνατόν να φθάσεις το υπέροχον (ER HABERE) χωρίς ένα πλήρες αισθητικών και ηθικών περιεχόμενον. Και εις την φιλολογίαν τους και κυρίως εις την τέχνην το κάλλος έπαιζε πρωταρχικόν ρόλον αλλά όπως θα δούμε όταν θα μιλάσουμε για την τέχνη ιδίως για την πλαστική ~~ο~~ ιδεαλισμός των Ελλήνων ουδέποτε απεμακρύνετο του φυσικού. Το φαντασιώδες, η αχαλίνωτος φαντασία δεν ετιμάτο αλλά η σύνθεση του ιδανικού από ρεαλιστικά στοιχεία ήταν εκείνο το οποίο επεδίωκαν. Η ακλόλουθη μικρή ιστορία θα δείξει τι εννοώ. Εις τον μεγάλον ζωγράφον του 4ου αιώνος Ζεύξην είχε αναθέσει η πόλις του Κρότωνος να παρασκευάσει μια εικόνα της Ωραίας Ελένης, της Ωραιότερας Γυναικός που γνώρισε η Οικουμένη. Επειδή εκείνος δεν ικανοποιείτο από κανένα από τα μόντέλα που ~~π~~βυτάθηκαν, εξέλεξε πέντε ωραιότατας κόρας και από την μίαν επήρε τα μάτια, από την άλλην το στόμα, από άλλην την μύτην κ.ο.κ. και εδημιούργησε εικόνα υπερδύου καλλονής, ιδανική, αλλά όχι αληθινή. Πάντως όλα τα στοιχεία που την απετέλεσαν ήσαν γνησίως ρεαλιστικά. Ανήκαν σε πραγματικές γυναίκες. Τίποτα το αφύσικον. ή το φαντασιώδες, εξωφύσικόν δεν προσέθεσε εκτός της τέχνης του συνδυάζειν τα στοιχεία που του εδόθησαν. Κατά αυτό τον τρόπον επέτυχε το ιδεώδες χωρίς να προσβάλλει την ρεαλιστικήν προτιμηση που έχει ο άνθρωπος. Πόσον διαφορετικό είναι αυτό το αντίκρουσμα από τους ~~ρ~~οντέρνους ζωγράφους ακόμη ~~μ~~αι μεγάλους, όπως ο Πिकासό οι οποίοι διστάζουν δια μη φυσικών στοιχείων να συνθέσουν μαζί με φυσικά στοιχεία τα έργα τους.

ΕΝΩΣΙΣ
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ 1924 - 1949

ΔΙΠΛΩΜΑ

ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΝ

τῷ κ. Κωνσταντίνῳ Τσάτσῳ

μετὰ χρυσοῦ μεταλλίου

ἀνδ' ὦν διὰ τοῦ Ἀθηναϊκὸν Ποδοσφαίρον
εἰργάσατο.

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ 1924 - 1949

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ἀπριλοῦ 1949

Ὁ Πρόεδρος

ΥΠΟΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΚΗΡΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ

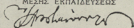
ΕΛΛΗΝ ΑΡΙΣΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΑΙΝΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΤΗΤΟΣ

Τῷ Λαζάρου Μανιάδου τοῦ Γιαννίου τοῦ ἐκπαρρηγία Σωφοῦ
ἐν Ἰσχυρίων μαθητῆς τοῦ ἐν 1 τάξει Συμνασίου
κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔτος 1948 — 1949.

ΕΠΑΙΝΟΥΜΕΝ

ὡς Ἀστυδία ἐκ τῆς ὁδοῦ τάξεως μὲ Γενικὸν βαθμὸν Πέντε ἑξαμήνου 18/10/49
καὶ ἐκτελεσθέντων Χριστοφείδων "Εξαίρετον".

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 ἑξαμήνου 1949

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

